

Siposné Göttlinger Anita

**A közbeszerzési eljárás
lefolytatásának gyakorlata
ajánlattevői oldalon**

**NEMZETI KÖZSZOLGÁLATI EGYETEM
KÖZIGAZGATÁSI TOVÁBBKÉPZÉSI INTÉZET**

A kiadvány a KÖFOP-2.1.1-VEKOP-15-2016-00001 „A közszolgáltatás komplex kompetencia, életpálya-program és oktatás technológiai fejlesztése” című projekt keretében készült el és jelent meg.

Szerzők:

Siposné Dr. Göttlinger Anita

A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása:

Dr. habil. Boros Anita egyetemi docens

Olvasószerkesztő:

Császár-Biró Anna

A hatályosított kézirat lezárásának dátuma:

2020. június 5.

A hatályosítást 2020-ban végezte

Holakovszki István

A mű szerzői jogilag védett. Minden jog, így különösen a sokszorosítás, terjesztés és fordítás joga fenntartva. A mű a kiadó írásbeli hozzájárulása nélkül részeiben sem reprodukálható, elektronikus rendszerek felhasználásával nem dolgozható fel, azokban nem tárolható, azokkal nem sokszorosítható és nem terjeszthető.

Tartalom

I. FEJEZET: A KÖZBESZERZÉSI ELJÁRÁSBAN VALÓ RÉSZVÉTEL FELTÉTELEI, AZ ÜZLETI LEHETŐSÉGEK FELKUTATÁSA ÉS AZ ÉRDEKLŐDÉS JELZÉSE	5
I.1. A közbeszerzési terv.....	5
I.2. A hirdetményes és a hirdetmény nélküli eljárások.....	5
I.3. A hirdetménnyel induló eljárások	6
I.4. Az EKR használata ajánlattevői oldalon	6
I.5. Egyedül vagy másokkal együtt?	7
I.5.1. Önálló és közös ajánlattétel.....	7
I.5.2. Alvállalkozók.....	9
I.5.3. Kapacitást nyújtó szervezetek	11
I.6. Összeférhetetlenség.....	11
II. FEJEZET: ELJÁRÁSI CSELEKMÉNYEK AZ AJÁNLAT ÖSSZEÁLLÍTÁSÁIG ..	15
II.1. Az eljárást megindító felhívás vizsgálata	15
II.2. A közbeszerzési dokumentumok.....	16
II.3. A kommunikáció módja az ajánlatkérővel	17
II.4. Kiegészítő tájékoztatás.....	18
II.5. A felhívás és a közbeszerzési dokumentumok módosítása, az eljárás visszavonása	20
II.5.1. Módosítás	20
II.5.2. A közbeszerzési eljárás visszavonása.....	20
III. FEJEZET: A RÉSZVÉTELI JELENTKEZÉS ÉS AZ AJÁNLAT ÖSSZEÁLLÍTÁSA ÉS BENYÚJTÁSA	22
III.1. EKR űrlapok, benyújtandó iratok jegyzéke	22
III.2. Kizáró okok	23
III.2.1. Kizáró okok, melyek kötelezőek valamennyi eljárásrendben	23
III.2.2. A kizáró okok igazolása.....	27
III.2.3. Öntisztázás.....	30
III.3. Alkalmasság a szerződés teljesítésére	31
III.3.1. Gazdasági és pénzügyi alkalmasság	33
III.3.2. Műszaki és szakmai alkalmasság	34
III.3.3. Alkalmassági követelmények igazolása	35
III.4. Üzleti titok	35
III.5. Ajánlati biztosíték.....	37
III.6. Minősített ajánlattevők jegyzéke.....	39

III.7. Fenntartott szerződések	40
III.8. A részvételi jelentkezések, ajánlatok bontása	40
III.9. Az ajánlati kötöttség	41
IV. FEJEZET	43
BÍRÁLATTAL KAPCSOLATOS ELJÁRÁSI CSELEKMÉNYEK AJÁNLATTEVŐI OLDALON	43
IV.1. Hiánypótlás, felvilágosítás, számítási hiba javítása, indokolás	45
IV.1.1. Hiánypótlás	45
IV.1.2. Felvilágosítás	47
IV.1.3. Számítási hiba	47
IV.1.4. Aránytalanul alacsony ellenszolgáltatás	47
IV.1.5. Lehetetlen, illetve aránytalan kötelezettségvállalás	49
IV.2. Részvételi jelentkezés, ajánlat visszavonása	49
IV.3. Az érvénytelen ajánlat	50
IV.4. Az ajánlatok értékelése	51
IV.5. A Kbt. 69. § (4) szerinti igazolások bekérése, benyújtása	51
IV.6. Értesítés az ajánlatkérő döntéseiről	52
V. FEJEZET: SPECIÁLIS ELJÁRÁSI CSELEKMÉNYEK A GYAKORLATBAN	54
V.1. Helyszíni bejárás, konzultáció	54
V.2. Tárgyalások	54
V.3. Elektronikus árlejtés	56
VI. FEJEZET AJÁNLATTEVŐI LEHETŐSÉGEK AZ AJÁNLATKÉRŐ DÖNTÉSEIVEL ÖSSZEFÜGGÉSBEN	57
VI.1. Az összegezés kijavítása, módosítása	57
VI.2. Iratbetekintés	57
VI.3. Előzetes vitarendezés	58
VII. FEJEZET: A KÖZBESZERZÉSI SZERZŐDÉS	60
XI.1. Szerződéskötés	60
XI.2. A szerződés tartalma	62
XI.2.1. Biztosítékok	63
XI.3. A szerződés teljesítése	64

I. FEJEZET: A KÖZBESZERZÉSI ELJÁRÁSBAN VALÓ RÉSZVÉTEL FELTÉTELEI, AZ ÜZLETI LEHETŐSÉGEK FELKUTATÁSA ÉS AZ ÉRDEKLŐDÉS JELZÉSE

I.1. A közbeszerzési terv

A közbeszerzésekről szóló 2015. évi CXLI. törvény¹ (*a továbbiakban: Kbt.*) 5. § (1) bekezdésének hatálya alá tartozó ajánlatkérők – ide nem értve a központi beszerző szervezetet (azaz a központosított közbeszerzés során ajánlatkérésre feljogosított szervezeteket) –, minden költségvetési év elején, legkésőbb március 31. napjáig éves közbeszerzési tervet kötelesek készíteni az adott évre tervezett közbeszerzéseikről. A közbeszerzési terv célja, hogy az ajánlatkérő szervek felmérjék az adott évre vonatkozó beszerzési igényeiket és megelőzhető legyen a részekre bontás tilalmának megsértése, illetve a késedelmes vagy nem megfelelő eljárások megindítása.

A közbeszerzési terv nyilvános, az ajánlatkérőknek biztosítaniuk kell, hogy a gazdasági szereplők megismerhessék annak tartalmát. Éppen ezért a Kbt. rögzíti, hogy az ajánlatkérők kötelesek az Elektronikus Közbeszerzési Rendszerben (*a továbbiakban: EKR*) létrehozni, közzétenni és szükség esetén megfelelően módosítani a közbeszerzési tervüket. Ebből fakadóan a közbeszerzési terv másodlagosan alkalmas arra is, hogy a piaci szereplők a közbeszerzési eljárások megindítását megelőzően, előzetesen is tájékozódhassanak egy adott ajánlatkérő adott évre tervezett közbeszerzési eljárásairól.

Fontos azonban tudni, hogy az ajánlatkérők a közbeszerzési terv elkészítése előtt is indíthatnak közbeszerzési eljárást, amennyiben azt a tervben később megfelelően szerepeltették, és olyan közbeszerzési eljárást is lefolytathatnak, amely nem szerepelt a közbeszerzési tervben, ha általuk előre nem látható okból előállt közbeszerzési igény vagy egyéb változás merült fel, valamint mellőzhetik a tervben szerepeltett eljárás lefolytatását.

I.2. A hirdetményes és a hirdetmény nélküli eljárások

Az üzleti lehetőségek felkutatását segítheti a gazdasági szereplők számára, ha folyamatosan figyelemmel kísérik a közbeszerzési eljárásokat. A közbeszerzési eljárásokban közzétételre kerülő hirdetmények és egyéb dokumentumok sok információval szolgálhatnak a piaci szereplőknek. A hirdetményekből – az ajánlatkérőre vonatkozó információkon túl – minden esetben kiderül ugyanis a közbeszerzési eljárás tárgya, mennyisége, továbbá azon alkalmassági követelmények is, melyek alapján a gazdasági szereplők dönteni tudnak arról, hogy el kívánnak-e indulni az adott eljáráson, és ha igen, milyen formában szeretnék, tudnák ezt megtenni.

Szintén árulkodó lehet az is, hogy az ajánlatkérők milyen eljárásrendben és milyen eljárásfajta szerint írják ki a közbeszerzési eljárásukat. A megindított közbeszerzési eljárásokról az EKR-ben történő regisztráció nélkül is tájékozódhatunk. Az EKR megindított közbeszerzési eljárásokra vonatkozó felülete mellett a hirdetményes eljárások megjelenő, módosításra vagy visszavonásra kerülő hirdetményeinek figyelésére az Európai Unió Hivatalos Lapja kiegészítésében, a hirdetmények elektronikus napilapjában (*Tenders Electronic Daily, röviden: TED*)², illetve a Közbeszerzési Hatóság Közbeszerzési Értesítőjében³ is lehetőségünk van azzal, hogy a nemzeti

¹ Lásd: Kbt. 43. § (2) bekezdésének a) pontját.

² URL: <https://ted.europa.eu/TED/search/search.do>

³ URL: <https://www.kozbeszerzes.hu/adatbazis/keres/hirdetmeny/>

eljárásrendben lefolytatott közbeszerzési eljárások hirdetményei a TED-en nem kerülnek közzétételre.

Amennyiben valamely hirdetmény felkelti egy gazdasági szereplő érdeklődését, úgy az EKR-en keresztül tudja jelezni az adott eljárás iránti érdeklődését az „*Érdeklődés jelzése*” gomb megnyomásával. Fontos, hogy az érdeklődés jelzésére kizárólag azt követően van lehetősége a gazdasági szereplőknek, ha az EKR-ben regisztráltak már magukat.

Egyes közbeszerzési eljárások hirdetmény nélkül (azaz az eljárást megindító felhívás ajánlatkérő által kiválasztott ajánlattevőknek történő közvetlen megküldésével) indulnak.⁴ Ezekben az eljárásokban az ajánlattételre felhívott gazdasági szereplők jogosultak csak ajánlatot tenni, adott esetben olyan gazdasági szereplővel közösen is, amely nem került ajánlattételre felhívásra, de egymással közös ajánlatot nem nyújthatnak be.

I.3. A hirdetménnyel induló eljárások

Nemzeti eljárásrendben ajánlatkérő bármikor dönthet úgy, hogy hirdetménnyel induló közbeszerzési eljárást folytat le.

Amennyiben a közbeszerzési eljárás megindítására hirdetmény útján kerül sor, úgy az eljárás iránt érdeklődő gazdasági szereplőknek az érdeklődésüket jelezniük kell az EKR-ben annak érdekében, hogy ajánlatot vagy részvételi jelentkezést tudjanak benyújtani. A gazdasági szereplők az eljárást megindító felhívást és valamennyi közbeszerzési dokumentumot az EKR-en keresztül közvetlenül, ingyenesen elérhetik azzal, hogy az eljárást megindító felhíváson kívül az egyéb közbeszerzési dokumentumokat kizárólag az érdeklődés jelzését követően érhetik el akkor, ha azokat az ajánlatkérő nem tette elérhetővé az EKR publikus felületén. Amint azt fentebb már leírtuk, az eljárást megindító hirdetmények a Közbeszerzési Értesítőben is közzétételre kerülnek. Az Értesítőben kereshetünk lapszám alapján, ahol a különböző hirdetmények típus szerint vannak csoportosítva megjelenési dátum szerint, vagy a „*Részletes keresés*” funkcióval ajánlatkérőkre, kulcsszavakra, vagy más a részletes keresés felületén elérhető egyéb paraméterekre is.

A hirdetménnyel induló egyszakaszos eljárásokban bárki nyújthat be ajánlatot, a kétszakaszos eljárásokban pedig bárki adhat be részvétellel jelentkezést. Kétszakaszos eljárás ajánlattételi szakaszában viszont már csak az tehet ajánlatot, aki a részvételi szakaszban is részt vett, és érvényes részvételre jelentkezést nyújtott be, továbbá – keretszám alkalmazása esetén – akit az ajánlatkérő ajánlattételre felhívott.

Fentebb már szintén érintettük, hogy az uniós értékhatárt elérő közbeszerzési eljárások hirdetményei a TED-en is megjelennek. A TED-en a bal oldali oszlopban az „*Üzleti lehetőségek*” között kereshetünk ország szerint vagy a „*Részletes kereső*” használatával több paraméter szerint.

A TED-en az ajánlati felhívások (az egyszakaszos eljárások megindító hirdetményei) és a részvételi felhívások (a kétszakaszos eljárások megindító hirdetményei) egyaránt megjelennek, továbbá megtaláljuk a felhívások módosításait (korrigendumokat) és az eljárások eredményéről szóló tájékoztatókat is.

I.4. Az EKR használata ajánlattevői oldalon

A közbeszerzésről és a 2004/18/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, az Európai Parlament és a Tanács 2014/24/EU irányelve (2014. február 26.) (a továbbiakban: 2014/24/EU Irányelv) (52) preambulumbekzdése kimondja, hogy az „*elektronikus tájékoztatási és kommunikációs eszközök nagymértékben egyszerűsíthetik a szerződések közzétételét, és növelhetik a közbeszerzési folyamatok hatékonyságát és átláthatóságát. A közbeszerzési eljárásokban ezeknek kell a kommunikáció és az információcsere általánosan használt eszközeivé válniuk, mivel*

⁴ Pl. a Kbt. 115. § (1) bekezdése szerinti közbeszerzési eljárás.

jelentősen növelik a gazdasági szereplők esélyeit arra, hogy az egész belső piacon részt vegyenek a közbeszerzési eljárásokban.”

A 2014/24/EU Irányelv ugyanebben a preambulumbekkezdésben rögzíti továbbá, hogy *„kötelezővé kell tenni a hirdetmények elektronikus formában történő továbbítását, a közbeszerzési dokumentumok elektronikus formában való rendelkezésre bocsátását, valamint – 30 hónapos átmeneti időszakot követően – a teljes körű elektronikus kommunikációt, ami azt jelenti, hogy az eljárás minden szakaszában elektronikus úton kell folytatni a kommunikációt, beleértve a részvételi jelentkezések továbbítását és különösen az ajánlatok benyújtását (elektronikus benyújtás) is.”*

A 2014/24/EU Irányelv 90. cikkének megfelelően minden tagállamnak biztosítania kellett az elektronikus kommunikációt valamennyi közbeszerzési eljárásban 2018. október 18-ig, melynek hazai kereteit Magyarország az elektronikus közbeszerzés részletes szabályairól szóló 424/2017. (XII. 19.) Korm. rendelettel (a továbbiakban: EKR rendelet) határozta meg. Az EKR jogi szabályozásának kereteit tehát az EKR rendelet adja, amely ugyan 2018. január 1-jén hatályba lépett, azonban a Kbt. 196. § (3) bekezdésének 2017. december 31-ei módosítása alapján a Kbt. 40. §-a, amely az EKR kötelező alkalmazására vonatkozó szabályt tartalmazza, csak 2018. április 15-én lépett hatályba, azaz az EKR-t csak 2018. április 15-től kellett kötelezően alkalmazni.

Az EKR rendelet megalkotásával, jogalkotói döntés alapján egy teljesen integrált EKR jött létre. Főszabály szerint ebben a rendszerben szükséges a közbeszerzési eljárásokat lebonyolítani és az eljárások alapját képező elektronikus kommunikáció is az EKR-ben történik.

Az EKR rendelet szabályozásának jelentős része 2019. április 1. napjától kezdődő hatállyal átültetésre került a Kbt.-be, így a kormányrendelet mellett április 1-jétől kezdődően törvényi szinten is fellelhetők az EKR használatával kapcsolatos szabályok.

A <https://ekr.gov.hu/> internetes címen elérhető EKR rendszer ismerete tehát az ajánlattevői oldalon eljáró szereplőknek is nélkülözhetetlen. Ahhoz, hogy a közbeszerzési eljárásban ajánlattevői oldalon részt vehessünk, szükséges a rendszerben történő regisztráció. Regisztrálni természetes személyként lehetséges, ezt követően tudunk gazdasági szereplőkhöz csatlakozni. A regisztráció és az EKR rendszer használatával kapcsolatos eligazodást segíti az EKR felhasználói kézikönyve és oktatóvideói, melyek az EKR rendszer „Támogatás” menüpontja alatt érhetők el.

Fontos szabály ajánlattevői oldalon, hogy az EKR-ben elektronikus úton tett nyilatkozat tekintetében az ajánlatot vagy részvételi jelentkezést a rendszerben benyújtó gazdasági szereplő esetében a gazdasági szereplő képviselőjének kell tekinteni azt a személyt, aki az EKR-ben az ajánlatkérő szervezet vagy gazdasági szereplő részéről a nyilatkozattételhez szükséges hozzáféréssel és jogosultsággal rendelkezik. Az EKR-ben kitöltött elektronikus űrlapot e vélelem alapján az ajánlatkérő szervezet, illetve a gazdasági szereplő eredeti nyilatkozatának kell tekinteni.

I.5. Egyedül vagy másokkal együtt?

I.5.1. Önálló és közös ajánlattétel

Az új Kbt. a közbeszerzési irányelvek szóhasználatából átveszi a gazdasági szereplő fogalmát, amely az ajánlattevő és részvételre jelentkező fogalmának is alapját adja. A Kbt. 3. § 10. pontja szerint: **Gazdasági szereplő** bármely természetes személy, jogi személy, egyéni cég vagy személyes joga szerint jogképes szervezet, vagy ilyen személyek vagy szervezetek csoportja, aki, illetve amely a piacon építési beruházások kivitelezését, illetve építmények építését, áruk szállítását vagy szolgáltatások nyújtását kínálja.

A Kbt. definiálja a részvételre jelentkező és az ajánlattevő fogalmát is. Ennek megfelelően **részvételre jelentkező** az a gazdasági szereplő, aki (amely) több szakaszból álló közbeszerzési eljárás első, részvételi szakaszában vagy koncessziós beszerzési eljárásban részvételi jelentkezést

nyújt be. **Ajánlattevő** pedig az a gazdasági szereplő, aki a közbeszerzési eljárásban ajánlatot nyújt be.⁵

Nagyon fontos, hogy már a közbeszerzési eljárásban benyújtandó részvételi jelentkezés, ajánlat összeállításánál során átgondoljuk, hogy milyen formában kívánunk, illetőleg tudunk a közbeszerzési eljárásban elindulni. A részvételi jelentkezés, ajánlat benyújtását követően ugyanis a részvételre jelentkezők, ajánlattevők köre nem változhat és a szerződést is ezeknek a részvételi jelentkezőknek, ajánlattevőknek kell teljesíteniük.

A gazdasági szereplők szabadon dönthetnek arról, hogy egy-egy közbeszerzési eljárásban önállóan vagy másokkal együtt kívának-e elindulni. Ezt követően a résztvevőknek azt is szükséges eldönteniük, hogy milyen formációban kívának részvételi jelentkezést benyújtani, illetőleg ajánlatot tenni. A gazdasági szereplők vagy részvételre jelentkezőként/ajánlattevőként, közös részvételre jelentkezőként/közös ajánlattevőként, alvállalkozóként vagy kapacitást nyújtó szervezetként/személyként vehetnek részt az eljárásban. A szerepkörüket az EKR-ben a gazdasági szereplők között is rögzíteni szükséges. Miután valamennyi részvételre jelentkező/ajánlattevő, kapacitást nyújtó szervezet (személy) és alvállalkozó hozzáadása megtörtént, úgy a „*Gazdasági szereplők rögzítése kész*” funkciógombra kattintva tudjuk véglegesíteni az eljárásban résztvevők körét. Az ajánlat beadásáig a gazdasági szereplők listáját – a „*Vissza a gazdasági szereplők rögzítéséhez*” funkciógombbal – módosíthatjuk a nevesített alvállalkozókat, kapacitást nyújtó szervezeteket (személyeket).

Amennyiben az eljárás későbbi szakaszában újabb gazdasági szereplőt (kapacitást nyújtó szervezetet vagy alvállalkozót) kívánunk megjelölni, úgy hiánypótlás keretében arra is lehetőségünk van.

Ennek eldöntése kapcsán az eljárásban résztvevőknek azt is mérlegelniük kell, hogy milyen kötelezettségek terhelik őket. Közös részvételi jelentkezés vagy ajánlattétel esetén ugyanis a résztvevőket egyetemleges felelősség terheli nyertességük esetén a szerződés teljesítéséért, a felek egymással egyenrangú, mellérendeltségi viszonyban állnak, míg az alvállalkozók, kapacitást nyújtó szervezetek és részvételi jelentkezők/ajánlattevők közötti viszony a fentiekől eltérően alá-fölérendeltségi jellegű.

Az ajánlattevőknek, részvételre jelentkezőknek arra is figyelemmel kell lenniük, hogy ugyanabban a közbeszerzési eljárásban, részajánlat-tételi lehetőség biztosítása esetén ugyanazon rész tekintetében:

- a) nem tehet másik ajánlatot más ajánlattevővel közösen, illetve nem nyújthat be másik részvételi jelentkezést más részvételre jelentkezővel közösen,
- b) más ajánlattevő, illetve részvételre jelentkező alvállalkozójaként nem vehet részt,
- c) más ajánlattevő, illetve részvételre jelentkező szerződés teljesítésére való alkalmasságát nem igazolhatja.

Több gazdasági szereplő közösen is tehet ajánlatot vagy nyújthat be részvételi jelentkezést.⁶ Közös ajánlattétel esetén a közös ajánlattevők vagy részvételre jelentkezők kötelesek maguk közül egy, a közbeszerzési eljárásban a közös ajánlattevők vagy részvételre jelentkezők nevében eljárni jogosult képviselőt megjelölni, továbbá rögzíteni, hogy a közös ajánlattevők vagy részvételre jelentkezők képviselőjére jogosult gazdasági szereplő az EKR-ben elektronikus úton teendő nyilatkozatok megtételekor az egyes közös ajánlattevők vagy részvételre jelentkezők képviselőjében eljárhat.

⁵ Lásd: Kbt. 3. § 1. és 36. pontjai.

⁶ Lásd: Kbt. 35. §.

Az együttműködési megállapodás vonatkozásában az ajánlatkérők a közbeszerzési dokumentumokban további feltételeket határozhatnak meg, melyekről a közös részvételre jelentkezőknek, ajánlattevőknek szintén meg kell állapodniuk és rögzíteni szükséges a megállapodásukban. Az ajánlatkérő elvárásainak megfelelően előkészített együttműködési megállapodást a részvételi jelentkezésben, illetve az ajánlatban csatolni szükséges, amennyiben erről az ajánlatkérő az eljárást megindító dokumentumokban kifejezetten rendelkezik. Szintén fontos szabály, hogy a közös ajánlattevők vagy részvételre jelentkezők csoportjának képviselőjében tett minden nyilatkozatnak egyértelműen tartalmaznia kell a közös ajánlattevők vagy részvételre jelentkezők megjelölését.

Ha a közbeszerzési eljárás eredményeként megkötendő szerződés teljesítése érdekében indokolt, a nyertes ajánlattevőtől megkövetelhető a projektársaság létrehozása. Az eljárást megindító felhívásnak az ilyen ajánlatkérői elvárást egyértelműen rögzítenie kell. Abban az esetben, ha a gazdasági társaságot határidőre nem hozzák létre, úgy az ajánlatkérő jogosult a szerződést felmondani.

I.5.2. Alvállalkozók

Az **alvállalkozó** fogalmát a Kbt. 3. § 2. pontja határozza meg. Eszerint alvállalkozó az a gazdasági szereplő, aki (amely) a közbeszerzési eljárás eredményeként megkötött szerződés teljesítésében az ajánlattevő által bevontan közvetlenül vesz részt, kivéve:

- a) azon gazdasági szereplő, amely tevékenységét kizárólagos jog alapján végzi,
- b) a szerződés teljesítéséhez igénybe venni kívánt gyártót, forgalmazót, alkatrész- vagy alapanyag eladóját,
- c) építési beruházás esetén az építőanyag eladóját.

Alvállalkozói részvételről tehát akkor beszélhetünk, ha a gazdasági szereplő ajánlattevői oldalon közvetlenül vesz részt a szerződés teljesítésében. A **szerződés teljesítésében való közvetlen részvétel** akkor valósul meg, ha a gazdasági szereplő *a felhívásban, a dokumentációban (különös tekintettel a műszaki leírásra, a műszaki tervekre, a jogerős engedélyekre, a kapcsolódó szakhatósági döntésekre és a költségvetésre), valamint a közbeszerzési szerződésben a beszerzés tárgyaként, illetve ebből fakadó szerződéses kötelezettségként nevesített feladatot, vagy annak szerves részét képező részfeladatot lát el.* (Lásd D.559/7/2017. számú határozat.)

Az alvállalkozónak minősítés csak néhány kivételes esetben nem áll fenn. Nem minősül alvállalkozónak a közreműködő, ha tevékenységét kizárólagos jog alapján végzi. Szintén nem minősül alvállalkozónak a gyártó, forgalmazó, alkatrész- vagy alapanyag eladója, építési beruházás esetén az építőanyag eladója sem.

Az ajánlatban az ajánlattevőnek kizárólag akkor kell nyilatkoznia a szerződés teljesítésében részt vevő alvállalkozókról, továbbá arról, hogy a szerződés mely részeit kívánja alvállalkozók útján teljesíteni, ha ezt az ajánlatkérő kifejezetten kéri és ezt az elvárását a közbeszerzési dokumentumokban rögzítette.⁷ Amennyiben az ajánlatkérői előírásnak megfelelően meg kell jelölni az alvállalkozókat, úgy e tekintetben az ajánlattevőknek az ajánlattétel időpontjában már ismert alvállalkozókat nevesítve is fel kell tüntetniük és az EKR felületen a gazdasági szereplők között is rögzíteni szükséges. Az EKR felületen az alvállalkozók kiválasztása főszabály szerint kizárólag az EKR-ben vezetett nyilvántartásból történhet, mely alól kizárólag a természetes személynek minősülő alvállalkozók jelentenek kivételt, akiknek az adatai szabadon rögzíthetőek a gazdasági szereplők adatai körében. Mindezekről függetlenül mégis minden esetben javasolt az ajánlatban nevesíteni kívánt alvállalkozó(k) EKR-ben történő előzetes regisztrációja.

⁷ Lásd: Kbt. 66. § (6) bekezdés.

A jelenlegi szabályozás alapján az alvállalkozói bevonás mértéke nincsen korlátozva. Az ajánlattevők – amennyiben ezt az ajánlatkérő az eljárást megindító felhívásában nem korlátozta – szabadon dönthetnek arról, hogy a szerződés teljesítésének mely részét és milyen mértékben kívánják alvállalkozókkal elvégeztetni.

Építési beruházásra vagy szolgáltatás nyújtására irányuló szerződés, valamint árubeszerzésre irányuló szerződéssel kapcsolatos beállítási vagy üzembehelyezési művelet esetén az ajánlatkérő azonban előírhatja, hogy bizonyos alapvető fontosságú feladatokat maga az ajánlattevő vagy – közös ajánlattétel esetén – a közös ajánlattevők egyike végezzen el. Ebben az esetben az e feladatokra vonatkozó alkalmassági feltételek igazolásához nem támaszkodhat az ajánlattevő vagy részvételre jelentkező más szervezet kapacitására, és a teljesítés során e feladatokat nem végezheti alvállalkozó.

Függetlenül attól, hogy az ajánlattevők ajánlatukban nyilatkoztak-e az alvállalkozókról vagy sem, a nyertes ajánlattevő legkésőbb a szerződés megkötésének időpontjában köteles az ajánlatkérőnek valamennyi olyan alvállalkozót bejelenteni, amely részt vesz a szerződés teljesítésében, és – ha a megelőző közbeszerzési eljárásban az adott alvállalkozót még nem nevezte meg – a bejelentéssel együtt nyilatkoznia kell arról is, hogy az általa igénybe venni kívánt alvállalkozó nem áll az eljárást megindító felhívásban előírt kizáró okok hatálya alatt.

Az alvállalkozók bejelentésének kötelezettsége a nyertes ajánlattevőt a szerződés megkötését követően, a szerződés teljesítésének időtartama alatt is terheli. Az ajánlattevő köteles minden olyan, a szerződés teljesítésében részt vevő, és a szerződés megkötésekor még be nem jelentett alvállalkozóról is nyilatkozni, akiket be kíván vonni a teljesítésbe. Különösen fontos, hogy a nyertes ajánlattevők figyelemmel legyenek a szabályozás betartására, hiszen ellenkező esetben az ajánlattevők a Kbt. 62. § (1) bekezdés q) pontja szerinti kizáró ok hatálya alá kerülhetnek, ami a közbeszerzési eljárásban való részvételtől történő 90 napos eltiltást eredményezhet⁸.

Az ajánlattevőként szerződő fél a teljesítéshez az alkalmasságának igazolásában részt vett szervezetet a 65. § (7) bekezdése szerint az eljárásban bemutatott kötelezettségvállalásnak megfelelően, valamint a 65. § (9) bekezdésében foglalt esetekben és módon köteles igénybe venni, valamint köteles a teljesítésbe bevonni az alkalmasság igazolásához bemutatott szakembereket.

E szervezetek vagy szakemberek bevonása akkor maradhat el, vagy helyettük akkor vonható be más (ideértve az átalakulás, egyesülés, szétválás útján történt jogutódlás eseteit is), ha az ajánlattevő e szervezet vagy szakember nélkül vagy a helyette bevont új szervezettel vagy szakemberrel is megfelel – amennyiben a közbeszerzési eljárásban az adott alkalmassági követelmény tekintetében bemutatott adatok alapján az ajánlatkérő szűkítette az eljárásban részt vevő gazdasági szereplők számát, az eredeti szervezetekkel vagy szakemberrel egyenértékű módon megfelel – azoknak az alkalmassági követelményeknek, amelyeknek az ajánlattevőként szerződő fél a közbeszerzési eljárásban az adott szervezettel vagy szakemberrel együtt felelt meg.

Szintén garanciális szabály, hogy az eljárás során az ajánlattevő által bemutatott valamely szervezet vagy szakember bevonásától nem lehet eltekinteni olyan esetben, ha az érintett szerződés sajátos tulajdonságait figyelembe véve az adott személy (szervezet) igénybevétele a közbeszerzési eljárásban az ajánlatok értékelésekor meghatározó körülménynek minősült. Például az ajánlattevő az alvállalkozó igénybevétele által tudott az értékelési szempontra kedvező vállalást tenni (például mert az alvállalkozó telephelye esik a teljesítés helyéhez közel), vagy az alvállalkozó által biztosított szakember tapasztalata került az értékelés során figyelembevételre. Ilyen esetben csak

⁸ A Kbt. 165. § (11) bekezdése szabályozza az eltiltás időtartama meghatározásának szempontjait. A 90 napos határidő a Döntőbizottság, illetve a bíróság e határidőnél nem régebben és a kizáró ok tárgyában meghozott határozatára vonatkozik.

jogutódlás következtében léphet az alvállalkozó helyére annak jogutódja. Az értékeléskor meghatározó szakember személye csak az ajánlatkérő hozzájárulásával és abban az esetben változhat, ha az értékeléskor figyelembe vett minden releváns körülmény tekintetében az értékelttel egyenértékű szakember kerül bemutatásra.

I.5.3. Kapacitást nyújtó szervezetek

Ajánlattevő/részvételre jelentkező kerülhet olyan helyzetbe egy közbeszerzési eljárás során, hogy önmaga nem képes valamennyi, az ajánlatkérő által előírt alkalmassági feltételnek megfelelni. Mivel azonban a Kbt. lehetővé teszi az ajánlattevők számára, hogy alkalmasságuk igazolásához bármely más személy vagy szervezet erőforrásaira támaszkodjanak, a köztük fennálló kapcsolat jogi jellegére tekintet nélkül, ajánlattevő szabadon „szövetkezhet” más gazdasági szereplőkkel, akikkel együtt megfelelnek az alkalmassági feltételeknek. Erre kizárólag abban az esetben nem kerülhet sor, ha ennek lehetőségét az ajánlatkérő az eljárást megindító felhívásában kifejezetten kizárta.

A kapacitást nyújtó gazdasági szereplő a bevonás módjától függően vagy természetes személyként (kapacitást nyújtó személy) vagy egy szervezeten keresztül (kapacitást nyújtó szervezet) vehet részt az eljárásban.

Az ajánlattevőknek/részvételre jelentkezőknek az EKR felületen szükséges rögzíteniük a kapacitást nyújtó személyek, szervezetek adatait, továbbá a jelentkezésben, ajánlatban meg kell jelölni azon alkalmassági követelményt vagy követelményeket, amelynek igazolása érdekében az ajánlattevő vagy részvételre jelentkező ezen szervezet erőforrására vagy arra is támaszkodik. Az EKR felületen a kapacitást nyújtó szervezeteket főszabály szerint az EKR nyilvántartásából tudjuk kiválasztani, mely alól a természetes személynek minősülő kapacitást nyújtó személyek jelentenek kivételt, akiknek az adatai szabadon rögzíthetőek a gazdasági szereplők adatai körében. A kapacitást nyújtó személyek esetén tehát előzetes regisztráció nélkül is lehetősége van arra a részvételre jelentkezőnek/ajánlattevőnek, hogy ezen személy(eke)t rögzítse a gazdasági szereplők között. Mindezeketől függetlenül a kapacitást nyújtó természetes személyek esetén is ajánlott, hogy a kapacitást nyújtó személy előzetesen regisztrálja magát az EKR felületén.

A gazdasági és pénzügyi alkalmassági követelménynek való megfelelés kivételével csatolni szükséges továbbá a kapacitárait rendelkezésre bocsátó szervezet olyan – szerződésben, előszerződésben vagy más formában vállalt kötelezettségvállalását tartalmazó okiratot, amely alátámasztja, hogy a szerződés teljesítéséhez szükséges erőforrások rendelkezésre állnak majd a szerződés teljesítésének időtartama alatt. A kötelezettségvállalást tartalmazó okiratnak tartalmaznia kell továbbá az ajánlattevő vagy részvételre jelentkező részére szóló meghatalmazást arra, hogy az EKR-ben elektronikus úton teendő nyilatkozatok megtételekor az adott szervezet képviselőjében eljárhat.

Az a szervezet, amelynek adatait az ajánlattevő vagy részvételre jelentkező a gazdasági és pénzügyi alkalmasság igazolásához felhasználja, a Ptk. 6:419. §-ában foglaltak szerint kezességet felel az ajánlatkérőt az ajánlattevő teljesítésének elmaradásával vagy hibás teljesítésével összefüggésben ért kár megtérítéséért. Ebben az esetben kötelezettségvállalást tartalmazó okirat csatolása nem szükséges.

I.6. Összeférhetetlenség

Az összeférhetetlenségi szabályok ismerete és betartása ajánlattevői oldalon is nélkülözhetetlen.

A Kbt. 25. § (3) és (4) bekezdése rögzíti az ajánlatot benyújtani kívánó, illetőleg a részvételre jelentkező, ajánlattevő oldalán közreműködő gazdasági szereplők összeférhetlenségi szabályait.

Ennek megfelelően nem vehet részt az eljárásban ajánlattevőként, részvételre jelentkezőként, alvállalkozóként vagy az alkalmasság igazolásában részt vevő szervezetként:

- a) az ajánlatkérő által az eljárással vagy annak előkészítésével kapcsolatos tevékenységbe bevont személy vagy szervezet,
- b) az a szervezet, amelynek vezető tisztségviselőjét vagy felügyelőbizottságának tagját, vagy tulajdonosát, vagy ezek közös háztartásban élő hozzátartozóját az ajánlatkérő az eljárással vagy annak előkészítésével kapcsolatos tevékenységbe bevonta,

feltéve, ha ezen személyek vagy szervezetek közreműködése az eljárásban a verseny tisztaságának sérelmét eredményezheti.

A Kbt. fenti bekezdése azokat a jellemző eseteket sorolja fel, ahol az összeférhetlenség fennállásának a valószínűsége a legnagyobb. Amennyiben az említett szervezetek vagy személyek az ajánlatkérő által folytatott közbeszerzési eljárásban ajánlattevőként, részvételre jelentkezőként, alvállalkozóként vagy az alkalmasság igazolásában részt vevő szervezetként részt vesznek, esetükben az ajánlatkérőnek mindig különös gonddal kell megvizsgálnia az esetleges összeférhetlenség fennállását. Fontos azonban megjegyezni, hogy ezek a szervezetek és személyek – a Kbt. 62. § (1) bekezdésének m) pontja szerinti kizáró ok alapján – csak akkor zárhatók ki összeférhetlenség miatt a közbeszerzési eljárásból, ha közreműködésük az eljárásban a verseny tisztaságának sérelmét eredményezheti. Amennyiben azonban ilyen veszély nem áll fenn, ezek a szervezetek is részt vehetnek az eljárásban.

Az Európai Bíróság C-21/03 és C-34/03 sz. egyesített ügyben (Fabricom ítélet) meghozott eseti döntése szerint: *„E körülmények között a C-21/03. és C-34/03. sz. ügyekben előterjesztett első kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 92/50 irányelvvel, és különösen 3. cikkének (2) bekezdésével, a 93/36 irányelvvel, és különösen 5. cikkének (7) bekezdésével, a 93/37 irányelvvel, és különösen 6. cikkének (6) bekezdésével, valamint a 93/38 irányelvvel, és különösen 4. cikkének (2) bekezdésével ellentétes az 1996. január 10-i királyi rendeletet módosító, 1999. március 25-i királyi rendelet 26. cikkében és az 1996. január 8-i királyi rendeletet módosító, 1999. március 25-i királyi rendelet 32. cikkében foglalthoz hasonló szabály, amelynek értelmében az építési beruházásra, árubeszerzésre vagy szolgáltatásnyújtásra irányuló közbeszerzési eljárásban nem nyújthat be részvételi jelentkezést, illetve nem tehet ajánlatot olyan személy, akit az építési beruházással, árubeszerzéssel vagy szolgáltatásnyújtással kapcsolatos kutatással, kísérlet végzésével, tanulmány elkészítésével vagy fejlesztéssel bíztak meg, anélkül hogy lehetővé tennék számára annak bizonyítását, hogy az általa megszerzett tapasztalatnak az adott eset körülményei között nincs versenytorzító hatása”.*

E tekintetben tehát az ajánlatkérőket komoly felelősség terheli, az Európai Unió Bírósága C-21/03. és C-34/03. szám alatti egyesített ügyben hozott döntése a 93/37/EGK Irányelv 6. Cikk (6) bekezdésének gondolatmenetét követve elmondható, hogy a közbeszerzési irányelvek lényegi alapelve az egyenlő bánásmód, amely a tényleges verseny biztosításának szolgálatában áll. Minden esetben vizsgálni kell az előkészítésben részt vevő személy, szervezet tevékenységét abból a szempontból, hogy az milyen körülmények között zajlott, mire irányult és az mennyiben teremthetett a számára olyan előnyt, amely részvétele esetén sértené az egyenlő bánásmód elvét, vagy kockáztatná, torzítaná a résztvevők közötti versenyt.

A Fővárosi Törvényszék a 3.Kf.27.275/2011/6. szám alatti határozatában kimondta, hogy az összeférhetlenség megállapításához önmagában nem elegendő annak ténye, hogy az ajánlatkérő és az ajánlattevő között egymást átfedő tulajdonosi szerkezet áll fenn. Ez ugyanis csak az egyik eleme az összeférhetlenség megállapítását igénylő feltétel együttesnek. A Kbt. kógens törvényi szabályozásának megfelelő helyes eljárás esetén minden esetben vizsgálni kell az érdekelt gazdálkodó szervezet esetében azt, hogy ténylegesen bevonták-e a közbeszerzés előkészítésébe, vagy az eljárás bármely szakaszában az ajánlatkérő nevében való eljárásba. Ennek hiányában a nyertes ajánlattevőnek nem állt módjában annak bizonyítása, hogy bár a közbeszerzési eljárás

előkészítésének vagy az eljárás egyéb szakaszának résztvevője volt, részvétele nem sértette az egyenlő bánásmód elvét, nem torzította a résztvevők közötti versenyt. A fenti álláspontot erősítette a Kúria a Kfv. III. 37. 062/2012/10. számú, másodfokon meghozott ítéletében is.

A kizárást megelőzően az ajánlatkérő – hiánypótlás vagy felvilágosítás kérés útján – köteles biztosítani annak lehetőségét, hogy az érintett gazdasági szereplő bizonyítsa, hogy a közbeszerzési eljárás előkészítésében való részvétele az esélyegyenlőséget és a verseny tisztaságát nem sérti, vagy az összeférhetetlenségi helyzetet más módon elhárítsa. Az összeférhetetlenségi helyzet elhárítása érdekében a gazdasági szereplő által tett intézkedéseket az ajánlatkérő az összegezésben köteles ismertetni. Ez azt is jelenti, hogy amennyiben az ajánlatkérő az említett hiánypótlási felhívás vagy felvilágosítás kérés nélkül nyilvánítaná az ajánlatunkat érvénytelenné, az összeférhetetlenség fennállására hivatkozva, akkor ez ellen a döntés ellen jogorvoslattal élhetünk.

Fenti szabályozástól eltérően fogalmaz a Kbt. 25. § (4) bekezdése, mely az egyes magas rangú állami tisztségviselők által tulajdonolt, vagy közös háztartásban élő hozzátartozóik cégei vonatkozásában fogalmaz meg összeférhetetlenséget. Esetükben – személyükből fakadóan – az összeférhetetlenség objektív módon fennáll, megállapításához külön vizsgálat nem szükséges.

A Kbt. 25. § (7) bekezdése azonban rögzíti az összeférhetetlenség alóli kivételi helyzeteket is. Ennek értelmében nem eredményezi a verseny tisztaságának sérelmét és nem összeférhetetlen az olyan személy (szervezet) részvétele az eljárásban:

- a) akitől, illetve amelytől az ajánlatkérő az adott közbeszerzéssel kapcsolatos helyzet-, piacfelmérés, illetve a közbeszerzés becsült értékének felmérése érdekében a közbeszerzés megkezdése időpontjának megjelölése nélkül, kizárólag a felmérés érdekében szükséges adatokat közölve kért tájékoztatást,
- b) aki, illetve amely az ajánlatkérő által folytatott előzetes piaci konzultációban [28. § (4) bekezdés] vett részt,
- c) akitől, illetve amelytől az ajánlatkérő a támogatásra irányuló igény (pályázat) benyújtásához szükséges árajánlatot kapott,

feltéve, hogy az a), b) vagy a c) pont alkalmazása kapcsán az ajánlatkérő nem közölt vele a közbeszerzési eljárás során az összes ajánlattevő vagy részvételre jelentkező részére rendelkezésre bocsátott adatok körét meghaladó információt.

Az adott közbeszerzéssel kapcsolatos helyzet-, illetőleg piacfelmérés, a közbeszerzés becsült értékének felmérése tevékenységek végzése érdekében az ajánlatkérő a piaci viszonyokban jártas, érdekelt gazdálkodó szervezetektől tájékoztatást kérhet. A becsült érték felmérése szempontjából az érdekelt gazdálkodó szervezettől történő adatkérés, továbbá az *előzetes piaci konzultációban való részvétel, illetőleg a pályázat benyújtásához szükséges árajánlat adása* – amennyiben a közbeszerzési eljárásban részt vevő többi ajánlattevőhöz képest nem jut többletinformációhoz, továbbá igazolja, hogy részvétele a versenyt nem befolyásolta és képes funkcióinak pártatlan és tárgyilagos ellátására – nem alapozza meg az összeférhetlenséget és a verseny tisztaságát sértő helyzet kialakulását.

Az építési beruházások, valamint az építési beruházásokhoz kapcsolódó tervezői és mérnöki szolgáltatások közbeszerzésének részletes szabályairól szóló a 322/2015. (X.30.) Korm. rendelet 18. §-a tartalmaz egy speciális, a Kbt. 25. § (3) bekezdésében rögzített eset alóli kivételt.

Ennek megfelelően nem eredményezi a verseny tisztaságának sérelmét és nem összeférhetetlen a kivitelezésre, vagy kivitelezésére és tervezésére együtt, illetve egy (elvi) engedélyezési tervet követően ugyanazon építmény tekintetében további tervek készítésére vonatkozó közbeszerzési eljárásban annak a tervezőnek a részvétele, aki ezen közbeszerzési eljárás Kbt. 57. §-a szerinti közbeszerzési dokumentumait megalapozó tervet készítette, ha egyéb módon nem vesz részt a közbeszerzési eljárás előkészítésében vagy a kivitelezés folyamatában.

Az összhang megteremtése érdekében a Kbt. korábbi 10. §-át – mely alapján az eljárás előkészítő szakaszába való bevonás miatt összeférhetetlenné vált az a gazdálkodó szervezet, amely a közbeszerzés tárgyával kapcsolatos gazdasági tevékenységet végez – átfogalmazta a jogalkotó és a Kbt. 4. §-ának 22. pontja már úgy határozza meg a közbeszerzési eljárás előkészítésének fogalmát, hogy az eljárás előkészítésébe az adott közbeszerzéssel kapcsolatos helyzet- és piacfelmérés, előzetes piaci konzultáció, a közbeszerzés becsült értékének felmérése mellett a közbeszerzési dokumentumok előkészítése is beleértendő.

II. FEJEZET: ELJÁRÁSI CSELEKMÉNYEK AZ AJÁNLAT ÖSSZEÁLLÍTÁSÁIG

II.1. Az eljárást megindító felhívás vizsgálata

Az eljárást megindító felhívás tartalmazza azokat a releváns információkat, melyek alapján a gazdasági szereplők megismerhetik, hogy ki az ajánlatkérő, milyen közbeszerzési eljárás lefolytatására kerül sor, mi a közbeszerzési tárgya és mennyisége, megismerhetik továbbá a közbeszerzési eljárás eredményeként megkötni tervezett szerződés időtartamát vagy a teljesítés határidejét, az ajánlatok értékelési szempontjait, a kizáró okokat, az alkalmassági követelményeket, továbbá az ajánlat benyújtásának módját, határidejét és az ajánlatok bontásának idejét is.

A nyilvánosság elvének érvényesítését szolgálja azon követelmény, mely szerint az eljárást megindító felhívásnak és a többi közbeszerzési dokumentumnak minden esetben biztosítania kell, hogy annak alapján a gazdasági szereplők egyenlő eséllyel megfelelő ajánlatot tehesenek, illetve részvételi jelentkezést nyújthassanak be.

Mindemelett a felhívásnak tartalmaznia kell információt arra vonatkozóan, hogy az ajánlattevők meddig vannak kötve ajánlatukhoz, ajánlatkérő élt-e az ajánlati biztosíték előírásának lehetőségével, illetőleg a közbeszerzés európai uniós forrásból támogatottan valósul-e meg. Az ajánlatkérő minden esetben köteles megvizsgálni, hogy a beszerzés tárgyának jellege és a szerződéshez kapcsolódó további körülmények lehetővé teszik-e a közbeszerzés egy részére történő ajánlattételt. A korábbi szabályozással ellentétesen, ha az ajánlatkérő nem biztosítja a részekre történő ajánlattételt, úgy már nem feltétlenül az eljárást megindító felhívásban köteles megadni ennek az indokát, hanem a közbeszerzési dokumentumokban kell azt meghatározni, mely értelemszerűen magába foglalja az eljárást megindító felhívást is.

Kétségtelen, hogy bizonyos esetekben a részajánlattételi lehetőség biztosítása nem célszerű, a gazdasági racionalitás ezt nem indokolja, ezért e kötelezettség nem tehető általános érvényűvé. Ugyanakkor mivel az nincs meghatározva, hogy mi számít ésszerűtlennek, vagy mely esetben nem biztosítható a részajánlat a beszerzés tárgyának természetéből adódóan, meglehetősen tág az ajánlatkérők mozgásteré. Azonban annak érdekében, hogy a kis- és középvállalkozások a közbeszerzési eljárások során méretüknél, kapacitásuknál fogva ne kerüljenek indokolatlan versenyhátrányba a nagy ajánlattevő szervezetekkel szemben, illetőleg az ajánlatkérők részesülhessenek a minél szélesebb körű versenyből fakadó előnyökből – amely mind a beszerzési ár, mind a beszerzés tárgyának minősége szempontjából kedvező lehet – különösen indokolt, hogy az ajánlatkérők biztosítsák a részajánlattételi lehetőségét. Ezzel elősegíthető továbbá, hogy a kis- és középvállalkozások – kapacitásproblémáik ellenére – komplexebb beszerzésekre is eséllyel pályázhassanak.

A részajánlattételi lehetőségének biztosítása, vagy annak kizárása minden esetben az ajánlatkérő saját megítélése alá esik. Ugyanakkor e mérlegelési jogosítványa nem korlátok nélküli. Annak megalapozatlan és indokolatlan kizárása jogsértő és egyben versenykorlátozó, hiszen ezzel az ajánlatkérő olyan gazdasági szereplőket zár el az eljárásban való részvételtől, mely gazdasági szereplők csak a beszerzés egy adott részére lennének képesek ajánlatot tenni.

A Döntőbizottság a D.104/27/2019. számú határozatában hangsúlyozza, hogy „*az egyenlő esélyű ajánlattétel lehetőségét nem az teremti meg, hogy a Kbt. valamennyi beszerzési tárgy tekintetében lehetővé teszi a korlátlan számú alvállalkozók igénybevételét, vagy nem zárja ki a közös ajánlattétel lehetőségét. Az egyenlő esélyű ajánlattétel megteremtése az ajánlatkérő feladata és*

ennek kertében úgy kell az eljárás feltételrendszerét kialakítania, hogy annak lehetőség szerint minél több gazdasági szereplő meg tudjon felelni, minél szélesebb körű versenyt teremtsen közpénz felhasználójaként a számára minél előnyösebb közbeszerzési szerződés megkötésére.”

Ha a részajánlattételi lehetőséget az ajánlatkérő biztosítja, akkor nem írhatja elő, hogy az ajánlat csak akkor érvényes, ha minden részre tesz ajánlatot az ajánlattevő. Korlátozhatja ugyanakkor, hogy ugyanazon ajánlattevő legfeljebb meghatározott számú részben lehet az eljárás nyertese – akkor is, ha ajánlatot több vagy minden rész tekintetében is be lehet nyújtani -, ha az egy ajánlattevő által elnyerhető részek maximális számát az eljárást megindító felhívásban megjelölte. Ebben az esetben a közbeszerzési dokumentumokban fel kell tüntetni azokat az objektív és megkülönböztetéstől mentes szempontokat, amelyek alapján az ajánlatkérő eldönti, hogy mely részek tekintetében nyilvánítható nyertesnek az az ajánlattevő, aki az értékelési szempontok alapján a maximális számnál több részben tette az ajánlatkérő számára a legkedvezőbb ajánlatot. Ha valamely ajánlattevő nem nyilvánítható egy adott rész tekintetében nyertesnek, az értékelési szempontok alapján soron következő ajánlattevő lesz a nyertes ajánlattevő.

Részajánlattétel biztosítása esetén ajánlat csak a rész teljes mennyiségére tehető, azaz az ajánlattevő tovább már nem „mazzsolázhathat” a beszerzés tárgyában. Az az ajánlat, amely nem fedile a részajánlati körben szereplő valamennyi terméket/szolgáltatást, azaz nem tartalmaz ajánlatot a teljes rész szerinti mennyiségre, érvénytelen.

Az ajánlatkérő a közbeszerzési dokumentumokban rögzítheti továbbá (indokolással), hogy bármely rész eredménytelensége esetén már nem áll érdekében a szerződések megkötése.

Részajánlattétel biztosítása esetén a különböző részek önálló egységként viselkednek, azaz valamennyi nyilatkozatot, igazolást valamennyi megpályázott részre vonatkozóan be kell nyújtani, az ajánlatkérő részenként külön-külön hirdet majd nyertest és köt szerződést, és egy rész eredménytelensége nem vonja maga után a teljes eljárás eredménytelenségét (hacsak a fentebb említetteknek megfelelően az ajánlatkérő nem rögzítette előre, hogy egyes részek eredménytelensége esetén a többi részben sem áll érdekében eredményt hirdetni és szerződést kötni).

II.2. A közbeszerzési dokumentumok

Az **eljárást megindító felhívásban** a beszerzésnek csupán alapadatai jelennek meg, melyek nyilvánosak, bárki számára hozzáférhetőek. A felhívásnak azonban terjedelmi és tartalmi korlátai vannak. A közbeszerzési dokumentumok intézménye éppen ezt a hiányt pótolja: a közbeszerzési dokumentumok (dokumentáció) olyan iratanyag, amely a felhívásban található információkat kiegészíti és ilyen módon a megfelelő ajánlattételt segíti.

A **közbeszerzési dokumentumok** gyűjtőfogalom, amely alatt értendő minden olyan dokumentum, amelyet az ajánlatkérő a közbeszerzés vagy a koncesszió tárgya, illetve a közbeszerzési vagy koncessziós beszerzési eljárás leírása vagy meghatározása érdekében hoz létre, illetve amelyre ennek érdekében hivatkozik, így különösen az eljárást meghirdető hirdetmény, az eljárást meghirdető felhívásként alkalmazott előzetes tájékoztató, műszaki leírás, ismertető, kiegészítő tájékoztató, javasolt szerződéses feltételek, a gazdasági szereplők által benyújtandó dokumentumok mintái, részletes ártáblázat vagy árazatlan költségvetés.

Közbeszerzési dokumentumokat nyílt eljárásban kötelező készíteni, hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárásban ez csak lehetőség. A versenypárbeszédben az ismertető elnevezés azt a különbséget tükrözi a közbeszerzési dokumentumokhoz képest, hogy előbbi a közbeszerzés tárgyának, az arra vonatkozó közbeszerzési műszaki leírásnak, továbbá a szerződéses feltételeknek a meghatározását csak olyan mértékben adja meg, ahogyan az ajánlatkérő erre képes.

A közbeszerzési dokumentumok tartalmazzák az ajánlat és a részvételi jelentkezés elkészítésével kapcsolatban az ajánlattevők, illetve a részvételre jelentkezők részére szükséges információkról szóló tájékoztatást, az ajánlat és részvételi jelentkezés részeként benyújtandó igazolások, nyilatkozatok jegyzékét, valamint az egységes európai közbeszerzési dokumentum mintáját. Az ajánlatkérő további ajánlott igazolás- és nyilatkozatmintákat bocsáthat rendelkezésre. A közbeszerzési dokumentumok kötelező részét képezi továbbá a szerződéstervezet, kivéve tárgyalásos eljárásban és versenypárbeszéd esetén, ahol az ajánlatkérő jogosult szerződéstervezet helyett csak az általa ismert szerződéses feltételeket meghatározni.

Garanciális szabály, hogy az ajánlatkérő a közbeszerzési dokumentumokat – az eljárás során adott kiegészítő tájékoztatás és az egyes eljárásfajtáknál meghatározott eltérő esetek kivételével – az eljárást megindító felhívás közzétételének vagy megküldésének időpontjától kezdődően elektronikus úton köteles rendelkezésre bocsátani, – a regisztrációs adatok megkérésének kivételével – közvetlenül, korlátlanul és teljeskörűen, térítésmentesen hozzáférhetővé tenni.

A közbeszerzési dokumentumok elérésének lehetőségét ajánlatkérő főszabály szerint az EKR-ben biztosítja. A közbeszerzési dokumentumokat ajánlatonként vagy részvételi jelentkezésenként legalább egy ajánlattevőnek, részvételre jelentkezőnek vagy az ajánlatban, illetve részvételi jelentkezésben megnevezett alvállalkozónak elektronikus úton el kell érnie, az ajánlattételi határidő lejártáig, több szakaszból álló eljárásban a részvételi határidő lejártáig.

Építési beruházás megvalósítására vonatkozó közbeszerzési eljárásban az ajánlatkérő köteles a közbeszerzés tárgyára vonatkozó, annak megfelelő árazatlan költségvetést, valamint ha készült, akkor a tervrajzokat (kiviteli terveket) is az ajánlattevők rendelkezésére bocsátani a közbeszerzési dokumentumok részeként.⁹

II.3. A kommunikáció módja az ajánlatkérővel

Az új Kbt. az irányelvekkel összhangban szabályozza az ajánlatkérő és a gazdasági szereplők közötti kapcsolattartás formáját. A szabályozás ennek megfelelően általánosan az írásbeli, elektronikus úton történő kommunikációt írja elő, amely elektronikus kommunikáció főszabály szerint az EKR-ben vagy kivételesen az EKR-en kívüli más informatikai rendszerben történik.

Az EKR felületen a gazdasági szereplők elérhetik az eljárást megindító felhívást (a „*Felhívás*” menüpontra kattintással), valamint az eljárás vonatkozásában rendelkezésre bocsátott valamennyi közbeszerzési dokumentumot és ezek módosításait is („*Ajánlati dokumentáció*” menüpont).

Az EKR-ben megtalálhatjuk továbbá az ajánlatkérő által előzetesen leképezett elektronikus űrlapokat és Felolvasólapot is. A nyilatkozatokat az „*Ajánlati dokumentáció*” menüpont „*Benyújtandó iratok jegyzéke*” alpontjában, míg a Felolvasólapot a „*Kiegészítő adatok*” alatt érhetjük el. A „Kommunikáció” fül alatt pedig valamennyi eljárási cselekmény megtekinthető. Az elektronikus úton tett nyilatkozatok tekintetében az ajánlatot vagy részvételi jelentkezést a rendszerben benyújtó gazdasági szereplő esetében a gazdasági szereplő képviselőjének kell tekinteni azt a személyt, aki az EKR-ben az ajánlatkérő szervezet vagy gazdasági szereplő részéről a nyilatkozattételhez szükséges hozzáféréssel és jogosultsággal rendelkezik. Az EKR-ben kitöltött elektronikus űrlapot e vélelem alapján a gazdasági szereplő eredeti nyilatkozatának kell tekinteni.

Az elektronikus úton történő kapcsolattartást nem kell alkalmazni a szerződés megkötésére, továbbá – a szerződés megkötését követően kezdeményezett előzetes vitarendezési eljárás, iratbetekintési kérelem és az azzal összefüggő írásbeli kommunikáció, valamint a 45. § (2) bekezdése szerinti tájékoztatás kivételével – a szerződés megkötését követő kommunikációra.

⁹ Lásd: A 322/2015. (X. 30.) Korm. rendelet 1. melléklet.

II.4. Kiegészítő tájékoztatás

A közbeszerzési eljárás eredményes lefolytatásának előfeltétele, hogy a részvételre jelentkezők, és az ajánlattevők – a megalapozott ajánlat elkészítéséhez szükséges – minden lényeges információval rendelkezzenek. A törvény ezért lehetőséget biztosít arra, hogy a gazdasági szereplők – a megfelelő ajánlattétel vagy részvételre jelentkezés érdekében – kiegészítő (értelmező) tájékoztatást kérjenek az ajánlatkérőtől vagy az általa meghatározott szervezettől (jellemzően a közbeszerzési lebonyolítótól) az eljárás közbeszerzési dokumentumainak tartalmával kapcsolatban. A kiegészítő tájékoztatás kérése és annak megválaszolása is az EKR-en keresztül történik, az erre vonatkozó eljárási cselekmény („*Kiegészítő tájékoztatás kérése*” és „*Kiegészítő tájékoztatás nyújtása*”) indításával.

Kiegészítő tájékoztatást az a gazdasági szereplő kérhet, aki az adott közbeszerzési eljárásban potenciálisan részvételre jelentkező vagy ajánlattevő lehet. A hirdetménnyel induló eljárások első szakaszában tehát nincs korlátozva a kiegészítő tájékoztatást kérni jogosultak köre, hiszen az ajánlatkérő a kiegészítő tájékoztatás megadásakor még értelemszerűen nem vizsgálja a gazdasági szereplők alkalmasságát, a hirdetménnyel induló eljárások első szakaszában potenciálisan bármely gazdasági szereplő lehet részvételre jelentkező vagy nyílt eljárásban ajánlattevő. Az eljárást megindító ajánlattételi felhívás vagy a Kbt. 50. § (2) bekezdése szerinti közvetlen részvételi felhívás megküldésekor, az előzetes tájékoztató útján meghirdetett eljárás, valamint a több szakaszból álló eljárások második (versenypárbeszédnél továbbá harmadik) szakaszában már korlátozott azon gazdasági szereplők köre, akik érdekeltnek tekintendők.

Szintén fontos szabályozás, hogy a kiegészítő tájékoztatás csak és kizárólag a közbeszerzési dokumentumokban szereplő információk értelmezésére irányulhat, annak keretében az ajánlatkérőnek nincsen lehetősége sem további, a közbeszerzési dokumentumokban korábban nem szereplő információk megadására, sem a közbeszerzési dokumentumok bármilyen mértékű módosítására. Így gazdasági szereplőként figyeljünk arra, hogy kizárólag a megfelelő ajánlattétel vagy részvételre jelentkezés érdekében szükséges kérdéseket intézzünk az ajánlatkérőhöz.

A kiegészítő tájékoztatás megadása nem sérheti a gazdasági szereplők esélyegyenlőségét. A tájékoztatás teljes tartalmát EKR-ben hozzáférhetővé kell tenni, azt valamennyi gazdasági szereplő részére meg kell küldeni, aki érdeklődését az eljárás iránt az ajánlatkérőnél jelezte, a több szakaszból álló eljárások ajánlattételi szakaszában és a nem hirdetménnyel induló közbeszerzési eljárás esetében pedig valamennyi ajánlattételre vagy részvételre közvetlenül felhívott gazdasági szereplő részére.

A verseny tisztaságának megőrzése érdekében a Kbt. előírja, hogy az ajánlatkérő a versenyző gazdasági szereplőknek egymásról a lehető legkevesebb információt osszon meg. Éppen ezért a kiegészítő tájékoztatás megadása során az ajánlatkérő nem jelölheti meg, hogy a kérdést melyik gazdasági szereplő tette fel, valamint arra sem tartalmazhat információt a tájékoztatás, hogy azt az ajánlatkérő kinek küldte még meg.

A kiegészítő tájékoztatás megadásának határidejét az új Kbt. az irányelvekre figyelemmel szabályozza. Az új Kbt. is meghatároz határidőt a gazdasági szereplők számára a tájékoztatás kérésére, de ezt a válaszadási határidőtől számolja vissza.

A kiegészítő tájékoztatást a kérés beérkezését követően ésszerű határidőn belül, de az ajánlattételi határidő lejáratá előtt legkésőbb hat nappal, gyorsított eljárás esetén legkésőbb négy nappal, hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárásban legkésőbb három nappal, a közbeszerzési eljárások részvételi szakaszában pedig a részvételi határidő lejáratá előtt legkésőbb négy nappal kell megadni. A törvény tehát azt is előírja, hogy a tájékoztatás iránti kérelem beérkezését követően a lehető leghamarabb (ésszerű időn belül) kell ajánlatkérőnek válaszolnia. Ez azt szolgálja, hogy a

gazdasági szereplők által feltett kérdésekre az ajánlatkérő válaszát mihamarabb megadja, és ne az ajánlattételi vagy részvételi határidőt megelőző hatodik napon adja meg az összes, akár hetekkel korábban beérkezett kérdésre a választ.

Ha a kiegészítő tájékoztatás iránti kérelmet a válaszadási határidőt megelőző negyedik, gyorsított vagy hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárásban harmadik napnál később nyújtották be, a kiegészítő tájékoztatást az ajánlatkérőnek nem kötelező megadnia. Az új törvény szerint ez azonban nem jelenti azt, hogy nem adhatja meg, amennyiben úgy ítéli meg, hogy a későn érkezett kérdés megválaszolása a megfelelő ajánlattételhez, illetve részvételre jelentkezéshez szükséges. Figyelemmel kell azonban lennie arra, hogy a kiegészítő tájékoztatásra tekintettel rendelkezésre áll-e még elegendő idő a megfelelő ajánlattételhez, és ha nem, meg kell azt hosszabbítania az ajánlattételi határidő meghosszabbítására vonatkozó általános szabályok szerint (megszűnt tehát az a lehetőség, hogy az ajánlatkérő a kiegészítő tájékoztatásra hivatkozással ajánlattételi határidőt tudjon hirdetmény nélkül hosszabbítani).

A kiegészítő tájékoztatás kérésre és a válaszadásra nyitva álló határidőket az alábbi táblázat egységesen tartalmazza:

Eljárás típusa	Kiegészítő tájékoztatás kérése /részvételi vagy ajánlattételi határidő lejártá előtt legkésőbb/	Kiegészítő tájékoztatás megadása /részvételi vagy ajánlattételi határidő lejártá előtt legkésőbb/
Uniós eljárásrend		
Nyílt	6+4=10 nap	6 nap
Meghívásos		
- <i>részvételi szakasz</i>	4+4=8 nap	4 nap
- <i>ajánlati szakasz</i>	6+4=10 nap	6 nap
- <i>gyorsított eljárás</i>	4+3=7 nap	4 nap
Hirdetménnyel induló tárgyalásos		
- <i>részvételi szakasz</i>	4+4=8 nap	4 nap
- <i>ajánlati szakasz</i>	6+4=10 nap	6 nap
- <i>gyorsított eljárás</i>	4+3=7 nap	4 nap
Hirdetmény nélküli tárgyalásos	3+3=6 nap	3 nap
Versenypárbeszéd		
- <i>részvételi szakasz</i>	4+4=8 nap	4 nap
- <i>ajánlati szakasz</i>	6+4=10 nap	6 nap
Nemzeti eljárásrend		
Valamennyi eljárás típusban	ésszerű időben	az uniós eljárásrend szabályai szerint

II.5. A felhívás és a közbeszerzési dokumentumok módosítása, az eljárás visszavonása

II.5.1. Módosítás

Amennyiben az ajánlatkérő módosítja az eljárást megindító felhívását vagy a közbeszerzési dokumentumokat, úgy a gazdasági szereplők a módosított hirdetményben és a módosított közbeszerzési dokumentumokban foglaltaknak megfelelően kötelesek benyújtani részvételi jelentkezésüket, illetve ajánlatukat. Ha nem így tesznek, ajánlatuk érvénytelen lehet, figyelemmel arra, hogy az nem fog megfelelni a felhívásban és a közbeszerzési dokumentumokban, valamint a jogszabályokban meghatározott feltételeknek.

A közbeszerzési dokumentumok módosításait az ajánlatkérő az eredeti dokumentumokkal megegyező helyen köteles közvetlenül elektronikusan elérhetővé tenni.

Az ajánlattevő és a részvételre jelentkező az ajánlattételi, illetve részvételi határidő lejártáig új ajánlat, illetve részvételi jelentkezés benyújtásával módosíthatja az ajánlatát, illetve részvételi jelentkezését. Erre azonban csak úgy van lehetősége, ha az elsőként benyújtott ajánlatot vagy részvételi jelentkezést az új ajánlat vagy részvételi jelentkezés megtétele előtt visszavonja.

Fontos hangsúlyozni, hogy ha az ajánlatkérő módosító hirdetmény feladásáról intézkedik, úgy annak megjelenéséig az eljárás „befagyasztásra kerül”, azaz az eljárásban ajánlatkérő részéről eljárási cselekmény foganatosítására nem kerülhet sor.

Az ajánlatkérő minden esetben köteles az eljárás iránt érdeklődésüket jelző gazdasági szereplőket a módosítási szándékról, valamint a felhívás és közbeszerzési dokumentumok módosításáról az eredeti ajánlattételi vagy részvételi határidő lejárta előtt egyidejűleg, az EKR-ben tájékoztatni. Ebben az esetben külön eljárási cselekmény sor jelenik meg az EKR-ben „*Felhívás és közbeszerzési dokumentumok módosítása*” elnevezés alatt. Amennyiben az EKR-ben fennálló üzemzavar folytán nem lehetséges a módosításról szóló tájékoztatás megküldése az ajánlattételi vagy részvételi határidő lejártáig, az ajánlatkérő az ajánlattételi, illetve részvételi határidő módosításáról szóló tájékoztatást az ajánlattételi vagy a részvételi határidő lejárta után is kiküldheti.

Főszabály szerint a módosítással az ajánlatkérő a részvételi, ajánlattételi határidőt is köteles meghosszabbítani, így a gazdasági szereplők már ezen, új, meghosszabbított határidőn belül kötelesek elkészíteni és benyújtani részvételi jelentkezésüket, ajánlatukat.

A Kbt. Harmadik Részé szerinti közbeszerzési eljárások esetén ha az ajánlatkérő a nyílt, a meghívásos és a tárgyalásos eljárást megindító felhívást nem hirdetmény útján teszi közzé, akkor az ajánlattételi vagy részvételi határidő, az eljárást megindító felhívás vagy a közbeszerzési dokumentumok módosításáról nem kell hirdetményt közzétenni, hanem az eredeti ajánlattételi vagy részvételi határidő lejárta előtt közvetlenül, egyidejűleg írásban kell tájékoztatni azokat a gazdasági szereplőket, akiknek az ajánlatkérő az eljárást megindító felhívást megküldte.

II.5.2. A közbeszerzési eljárás visszavonása

Az eljárást megindító felhívást minden esetben az ajánlattételi, vagy részvételi felhívás esetén a részvételi határidő lejártáig vonhatja vissza az ajánlatkérő. Ez tehát az a határidő, amelynek leteltéig az ajánlatkérő egyéb feltételek fennállása nélkül is meggondolhatja magát és az eljárást megindító felhívás visszavonásával elállhat a közbeszerzés szándékától.

Amennyiben az ajánlatkérő az eljárás visszavonása mellett dönt, úgy a részvételi vagy ajánlattételi határidő lejárta előtt egyidejűleg tájékoztatnia is kell azokat a gazdasági szereplőket, akik az ajánlatkérőnél érdeklődésüket jelezték. Ha az eljárást megindító felhívást hirdetményben

tették közzé, úgy a fentiek mellett ajánlatkérő a visszavonásról hirdetményt is köteles feladni a határidő lejárta előtt.

A meghívásos és a hirdetmény közzétételével induló tárgyalásos eljárás, valamint a versenypárbeszéd ajánlattételi szakaszában az ajánlatkérő már nem dönthet szabadon a felhívás visszavonásáról, az ajánlattételi felhívást az ajánlattételi határidő lejártáig és csak akkor vonhatja vissza, ha az ajánlattételi felhívás megküldését követően – az ajánlattételi vagy részvételi határidőt követően beállott – ellenőrzési körén kívül eső, bizonytalan jövőbeli esemény következne be.

Az ajánlatkérő ellenőrzési körén kívül eső, bizonytalan jövőbeli esemény fennállását a törvény azért követeli meg, hogy az ajánlatkérő az eljárásban érvényes részvételi jelentkezést benyújtó gazdasági szereplők ismeretében már ne dönthessen úgy, hogy ezen gazdasági szereplőkkel nem kíván szerződni.

Fontos tudni, hogy a hirdetmény visszavonása esetén a (potenciális) ajánlattevőket semmiféle kártérítés nem illeti meg, ilyen igénnyel nem léphetnek fel az ajánlatkérővel szemben, még akkor sem, ha az ajánlattétellel kapcsolatosan már ténylegesen felmerültek költségeik.

III. FEJEZET: A RÉSZVÉTELI JELENTKEZÉS ÉS AZ AJÁNLAT ÖSSZEÁLLÍTÁSA ÉS BENYÚJTÁSA

Amikor a gazdasági szereplők úgy döntenek, hogy egy közbeszerzési eljárásban részvételi jelentkezést vagy ajánlatot kívánnak benyújtani, akkor alaposan meg kell vizsgálniuk az eljárást megindító, esetlegesen az azokat módosító felhívást és közbeszerzési dokumentumokat, továbbá az eljárás folyamán nyújtott kiegészítő tájékoztatásokat.

Az ajánlat és a részvételi jelentkezés elkészítésével kapcsolatban az ajánlattevők, illetve a részvételre jelentkezők részére szükséges információkról szóló tájékoztatást, az ajánlat és részvételi jelentkezés részeként benyújtandó igazolások, nyilatkozatok jegyzékét, valamint az egységes európai közbeszerzési dokumentum mintáját az ajánlatkérő köteles rendelkezésre bocsátani. Az ajánlatkérő mindemellett további igazolás- és nyilatkozatmintákat is a gazdasági szereplők rendelkezésére bocsáthat (az EKR felületen az *Ajánlati dokumentáció* menüpontjának „*Benyújtandó iratok jegyzéke*” vagy a „*További közbeszerzési dokumentumok*” alpontja alatt), melyek használata ugyan nem kötelező, de a megfelelően előkészített nyilatkozatminták segítségével szolgálhatnak a részvételi jelentkezés, illetve ajánlat összeállításához.

Az ajánlatot és a részvételi jelentkezést a gazdasági szereplőknek a közbeszerzési dokumentumokban meghatározott tartalmi és formai követelményeknek megfelelően kell elkészítenie és benyújtania. A részvételi jelentkezés és ajánlat összeállítására részben papír alapon, részben pedig az EKR-ben elektronikus űrlapként rendelkezésre álló nyilatkozatminták kitöltésével kerül sor. Fontos kiemelni, hogy ha a nyilatkozatminták az EKR-ben elektronikus űrlapként a nyilatkozat megtételének nyelvén rendelkezésre állnak, úgy a nyilatkozatot az elektronikus űrlap kitöltése útján kell az ajánlat vagy részvételi jelentkezés részeként megtenni.

Tekintettel arra, hogy a közbeszerzési eljárás célja a közpénzek hatékony és átlátható elköltése, jogpolitikai érdek fűződik ahhoz, hogy a közbeszerzési eljárások eredményeképpen megkötött szerződésekben csak megbízható, és megfelelő adózói magatartást tanúsító cégek vehessenek részt. Ez egyrészt az ajánlatkérő érdekeit védi, ugyanakkor a közbeszerzéssel elérendő másodlagos célokat is kifejezi, hiszen ezáltal ösztönzést nyújt a jogkövető magatartások tanúsítására valamennyi cég részére. Az ajánlatkérői elvárásokat két csoportba oszthatjuk: jogi kritériumokra, melyeket kizáró okoknak hívunk, és a szerződés teljesítésére való képességgel összefüggő elvárásokra, melyek az alkalmassági feltételek között fogalmazódnak majd meg.

Közbeszerzési eljárásban csak olyan gazdasági szereplő nyújthat be részvételi jelentkezést, illetve tehet ajánlatot, aki nem áll kizáró ok hatálya alatt, és megfelel az ajánlatkérő által támasztott alkalmassági követelményeknek. A több szakaszból álló eljárásokban az ajánlatkérő ezeket már a részvételi szakaszban köteles ellenőrizni.

III.1. EKR űrlapok, benyújtandó iratok jegyzéke

A gazdasági szereplők rögzítését követően megnyílik a lehetőség a részvételi jelentkezés, ajánlat összeállítására. Az „*Ajánlati dokumentáció*” menüponton belül találjuk meg az ajánlatkérő által előzetesen feltöltött, jelentkezés vagy ajánlat részeként benyújtandó űrlapokat, felolvasólapot és egyéb dokumentumokat, melyeket a részvételre jelentkezőknek, ajánlattevőknek ki kell tölteniük. Fontos, hogy ezen űrlapok használata és kitöltése kötelező, nem helyettesíthetők a papír alapon kitöltött nyilatkozatokkal.

A részvételi jelentkezés/ajánlat részeként benyújtandó dokumentumokat az „*Ajánlati dokumentáció*” menüpont „*Benyújtandó iratok jegyzéke*” almenüben szükséges csatolni, az „*Új dokumentum csatolása*” funkciógomb indításával.

Miután a jelentkezés, ajánlat tartalmilag végleges, úgy az „Ajánlati dokumentáció rögzítése kész” és „Benyújtás” funkciógombokra kattintással a jelentkezésünk, ajánlatunk benyújtásra kerül, melyet az EKR időzár alá vesz. Amennyiben az időzár alá vett jelentkezésen vagy ajánlatunkon még a részvételi vagy ajánlattételi határidő lejárta előtt módosítani kívánunk, úgy a benyújtáskor megadott elsődleges vagy másodlagos telefonszámra érkező kód segítségével tudjuk szerkesztésre visszanyitni jelentkezésünket, ajánlatunkat. Amennyiben a szükséges módosításokat elvégeztük, fontos, hogy ismételten be kell nyújtani azt („Ajánlati dokumentáció rögzítése kész” és „Benyújtás” funkciógombokra kattintással).

III.2. Kizáró okok

A kizáró okok nem azonos súllyal jelennek meg. Vannak olyan körülmények, amelyek fennállása esetén az adott cég abszolút kizárást nyer a közbeszerzési eljárásokból. Nyilvánvaló, hogy nem érdeke az ajánlatkérőnek például felszámolás alatt álló, vagy jogellenes magatartása miatt a közbeszerzésektől eltiltott céggel üzletet kötni. Ezeket a kizáró okokat a Kbt. 62. §-a szabályozza. Vannak azonban olyan kizáró okok, amelyek nem ilyen súlyosak, ezek a Kbt. 63. §-ában meghatározott okok. A fenti csoportosítás nem csak elméleti jelentőséggel bír, a kizáró okok előírásának kötelezettsége is ehhez kapcsolódik.

A 62. § azokat a kizáró okokat tartalmazza, amelyeket uniós eljárásrendben lefolytatott közbeszerzési eljárásban kötelező érvényesíteni és az ajánlattevői oldalon részt vevő minden szereplőre (részvételre jelentkező, ajánlattevő, alvállalkozó, az alkalmasság igazolásában részt vevő szervezet) vonatkoznak. Ajánlatkérő ezekre a kizáró okokra köteles hivatkozni az eljárást megindító felhívásban.

A fakultatív kizáró okok (63. §) előírásáról az ajánlatkérő szabadon dönthet. Ezen kizáró okok olyan körülményeket ölelnek fel, melyek lazítják ugyan az ajánlattevő felé való bizalmat, de a múltban bekövetkezett események – melyek önmagukban nem orvosolhatatlanok –, kizáró okká nyilvánítása ugyanakkor az ilyen magatartásoktól való távolmaradás ösztönzését szolgálják. Ezek a kizáró okok szintén előírhatók az ajánlatkérő választása szerint a részvételre jelentkező, ajánlattevő mellett az alvállalkozókra vagy az alkalmasság igazolásában részt vevő szervezetre is.

III.2.1. Kizáró okok, melyek kötelezőek valamennyi eljárásrendben

Ajánlatkérő a nemzeti eljárásrendben szabadon dönthet, hogy mely kizáró okokat kívánja érvényesíteni, de köteles a 62. § (1) bekezdés g)-k), és m), valamint q) pontja szerinti kizáró ok érvényesítését előírni. Ez azt is jelenti, hogy ezek a kizáró okok valamennyi közbeszerzési eljárásban kötelezőek: az a gazdasági szereplő, amely ezen kizáró okok hatálya alá tartozik, vagy részéről a kizáró ok az eljárás során bekövetkezik, úgy nem vehet részt közbeszerzési eljárásban vagy részvétele esetén a Kbt. 74. § (1) bekezdés a) vagy b) pontja alapján az ajánlatkérőnek ki kell zárnia az eljárásból.

A fenti pontok értelmében az eljárásban nem lehet ajánlattevő, részvételre jelentkező, alvállalkozó, és nem vehet részt alkalmasság igazolásában olyan gazdasági szereplő, aki:

g) *közbeszerzési eljárásokban való részvételtől a 165. § (2) bekezdés f) pontja alapján véglegesen vagy jogerősen eltiltásra került, a Közbeszerzési Döntőbizottság véglegessé vált döntésében vagy – a Közbeszerzési Döntőbizottság határozatának megtámadására irányuló közigazgatási per esetén – a bíróság által jogerősen megállapított időtartam végéig.*

A Kbt. 165. § (2) bekezdés f) pontja értelmében, ha a Közbeszerzési Döntőbizottság egyelőre folyó jogorvoslati eljárásban megállapítja a jogsértés megtörténtét, az ajánlattevőt, alvállalkozót vagy a közbeszerzési eljárásban részt vett más szervezetet vagy személyt a közbeszerzési eljárásban való részvételtől eltilthatja.

A Közbeszerzési Döntőbizottság a jogsértés megállapítása mellett köteles az ajánlattevőt, alvállalkozót vagy a közbeszerzési eljárásban részt vett más szervezetet vagy személyt fél évtől három évig terjedő időszakra eltiltani a közbeszerzési eljárásban való részvételtől, ha:

- a) az a közbeszerzési eljárás során, illetve közbeszerzési eljárással kapcsolatban hamis adatot szolgáltatott vagy hamis nyilatkozatot tett és a kizárásnak a 62. § (1) bekezdés i) pontja szerinti feltételei fennállnak;
- b) az a közbeszerzési eljárásban megkísérelte jogtalanul befolyásolni az ajánlatkérő döntéshozatali folyamatát, vagy olyan bizalmas információt kísérelt megszerezni, amely jogtalan előnyt biztosítana számára a közbeszerzési eljárásban.¹⁰

A Közbeszerzési Döntőbizottság – a Kbt. 165. § (10) bekezdésében foglaltakra figyelemmel – szintén köteles a jogsértés megállapítása mellett az ajánlattevőt, alvállalkozót vagy a közbeszerzési eljárásban részt vett más szervezetet vagy személyt eltiltani a közbeszerzési eljárásban való részvételtől, ha a 25. § szerinti összeférhetetlenségből, illetve a közbeszerzési eljárás előkészítésében való előzetes bevonásból eredő versenytorzulást az adott eljárásban való részvételtől való eltiltásán kívül nem lehet más, kevésbé kényszerítő intézkedésekkel hatékonyan orvosolni.¹¹

A Közbeszerzési Döntőbizottság az eltiltás időtartamának megállapításában az eset összes körülményét – így különösen a jogsértés súlyát, a közbeszerzés tárgyát és értékét, a jogsértésnek a közbeszerzési eljárást lezáró döntésre gyakorolt befolyását, az e törvénybe ütköző magatartásnak az adott közbeszerzés vonatkozásában történt ismételt tanúsítását, a jogsértőnek az eljárást segítő együttműködő magatartását, a jogsértés megtörténte és a jogorvoslati eljárás megindítása között eltelt hosszú időtartamot, támogatásból megvalósult beszerzés esetén azt a körülményt, ha a jogsértéshez más szerv eljárásában a támogatás visszafizetésére vonatkozó szankció kapcsolódhat¹² – figyelembe veszi. Az eltiltás időtartamának megállapításakor figyelembe kell venni azt is, ha a jogsértés nyilvánvalóan szándékos volt.

A Kbt. 62. § (1) bekezdés g) pontja szerint a közbeszerzésekben való részvételtől eltiltott ajánlattevőkről a Hatóság nyilvántartást vezet:¹³

- h) *korábbi közbeszerzési vagy koncessziós beszerzési eljárásban hamis adatot szolgáltatott vagy hamis nyilatkozatot tett, ezért az eljárásból kizárták, és a kizárás tekintetében jogorvoslatra nem került sor, az érintett közbeszerzési eljárás lezárulásától számított három évig, vagy amennyiben a kizárás tekintetében sor került jogorvoslatra és az ajánlatkérő kizárásról hozott döntését – a hamis adat szolgáltatásának megállapítása mellett – a Közbeszerzési Döntőbizottság véglegessé vált, – a Döntőbizottság határozatának megtámadására irányuló közigazgatási per esetén a bíróság jogerős – három évnél nem régebben meghozott határozata jogszerűnek mondta ki;*
- i) *az adott eljárásban előírt adatszolgáltatási kötelezettség teljesítése során a valóságnak nem megfelelő adatot szolgáltat (a továbbiakban: hamis adat), illetve hamis adatot tartalmazó nyilatkozatot tesz, vagy a közbeszerzési eljárásban előzetes igazolásként benyújtott nyilatkozata ellenére nem tud eleget tenni az alkalmasságot, a kizáró okokat vagy a 82. § (5) bekezdése szerinti kritériumokat érintő igazolási kötelezettségének (a továbbiakban együtt: hamis nyilatkozat), amennyiben:*

¹⁰ A Kbt. 165. § (8) bekezdése szerint.

¹¹ Lásd: Kbt. 165. § (9) bekezdés

¹² Ilyen lehet például EU források felhasználásával megvalósuló beszerzéseknél a szabálytalansági eljárás eredményeként kiszabott pénzügyi korrekció (in: Nyikos/Tátrai: Public Procurement and Cohesion Policy: CP33 Competitive paper 2012)

¹³ URL: <http://www.kozbeszerzes.hu/tevekenysegek/eltiltott-ajanlattevok/> (utolsó letöltés: 2018. július 25.)

ia) a hamis adat vagy nyilatkozat érdemben befolyásolja az ajánlatkérőnek a kizárásra, az alkalmasság fennállására, az ajánlat műszaki leírásnak való megfelelőségére vagy az ajánlatok értékelésére vonatkozó döntését, és

ib) a gazdasági szereplő szándékosan szolgáltatott hamis adatot vagy tett hamis nyilatkozatot, vagy az adott helyzetben általában elvárható gondosság mellett egyértelműen fel kellett volna ismernie, hogy az általa szolgáltatott adat a valóságnak, illetve nyilatkozata a rendelkezésére álló igazolások tartalmának nem felel meg;

A Döntőbizottság a hamis adatszolgáltatás miatt kizárt ajánlatkérőkről jegyzéket vezet:¹⁴

- j) esetében az ajánlatkérő bizonyítani tudja, hogy az adott eljárásban megkísérelte jogtalanul befolyásolni az ajánlatkérő döntéshozatali folyamatát, vagy olyan bizalmas információt kísérelt megszerezni, amely jogtalan előnyt biztosítana számára a közbeszerzési eljárásban, vagy korábbi közbeszerzési vagy koncessziós beszerzési eljárásból ebből az okból kizárták, és a kizárás tekintetében jogorvoslatra nem került sor az érintett közbeszerzési eljárás lezárulásától számított három évig, vagy amennyiben a kizárás tekintetében sor került jogorvoslatra és az ajánlatkérő kizárásról hozott döntését – a jogtalan befolyásolás megállapítása mellett – a Közbeszerzési Döntőbizottság véglegessé vált, – a Döntőbizottság határozatának megtámadására irányuló közigazgatási per esetén a bíróság jogerős – három évnél nem régebben meghozott határozata jogszerűnek mondta ki;*

Az ajánlatkérő – az érintett ajánlattevő, részvételre jelentkező, alvállalkozó, alkalmasság igazolásában részt vevő szervezet nevének és címének (székhelyének, lakóhelyének) az eljárás tárgyának és azonosítójának, valamint a kizárás és a kizárt gazdasági szereplő erről való tudomásszerzése időpontjának megjelölésével – köteles tájékoztatni a Közbeszerzési Hatóságot az i) és j) pont szerinti kizárásról és a kizárás időpontjáról.

A Közbeszerzési Döntőbizottság a D.29/25/2018. számú határozatában kimondta, hogy nem minősül az ajánlatkérő jogtalan befolyásolására vonatkozó kísérletnek, ha az ajánlattevő az előzetes vitarendezési kérelmét azzal zárja, hogy amennyiben az ajánlatkérő az előzetes vitarendezési kérelemben részletesen ismertetett indokait nem fogadja el, akkor a kérelmező további jogi lépésekre kényszerül, illetőleg az ajánlatkérő vezetőségét és tulajdonosait is erről értesíti. A Döntőbizottság megállapította, hogy az ajánlatkérő alaptalanul hivatkozott arra, hogy a Kbt. 80. § szerinti és határidőben szabályszerűen előterjesztett előzetes vitarendezési kérelemben a kifogásolt kijelentés alkalmas lenne a fenti kizáró ok megvalósulására. A kérelmező ugyanis – nyilatkozata szerint – egyrészt az általa kilátásba helyezett értesítést nem is tette meg ténylegesen, azt meg sem kísérelte, de ettől függetlenül annak meglétében is ez a megjegyzés önmagában a Kbt. 62. § (1) bekezdés j) pontja szerinti jogtalan befolyásolási kísérletnek nem minősülhet, mivel alkalmatlan kijelentés a jogtalan befolyásolás tényének megállapításához.

A kérelmező helytállóan hivatkozott arra, hogy az ajánlatkérő vezetősége és tulajdonosai jogosultak az adott gazdasági szereplő közbeszerzési eljárásairól információt szerezni, önmagában az esetleges információszerzés nem minősíthető jogtalan befolyásolási kísérletnek. A Döntőbizottság álláspontja szerint a hivatkozott kizáró okra vonatkozó indokolása nem okszerű az ajánlatkérőnek, mivel az a Kbt. rendelkezéseinek nem megfelelő eljárási rend betartásának a hiányára utal, azonban a kérelmező ezen megjegyzését az általa szabályosan benyújtott és az

¹⁴ URL: <http://www.kozbeszerzes.hu/cikkek/kizart-ajanlattevok-hamis-adatszolgáltatás> (utolsó leoltés: 2018. július 25.)

ajánlatkérő által ugyan formai és tartalmi okokból kifogásolt előzetes vitarendezési kérelem keretében tette meg.

A kizáró okra vonatkozó ajánlatkérői indokolás a konkrét esetben csak feltételezésként tartalmazza azt, hogy az ajánlatkérő vezetősége és tulajdonosai a Kbt. eljárási keretein kívül befolyásolhatják a közbeszerzési eljárásra vonatkozó döntéshozatalt. A kizáró ok megvalósulásához azonban a jogtalan befolyásolásnak legalábbis a megvalósult kísérlete szolgálhat, azonban az ajánlatkérő feltételezése és következtetései a kérelmező fenti megjegyzése kapcsán a kizáró ok tényleges megvalósulását nem bizonyítják.

k) tekintetében a következő feltételek valamelyike megvalósul:

ka) nem az Európai Unió, az Európai Gazdasági Térség vagy a Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet tagállamában, a Kereskedelmi Világszervezet közbeszerzési megállapodásban részes államban vagy az EUMSZ 198. cikkében említett tengerentúli országok és területek bármelyikében vagy nem olyan államban rendelkezik adóilletőséggel, amellyel Magyarországnak kettős adózás elkerüléséről szóló egyezménye van, vagy amellyel az Európai Uniónak kétoldalú megállapodása van a közbeszerzés terén,

kb) olyan társaság, amely a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása megelőzéséről és megakadályozásáról szóló 2017. évi LIII. törvény 3. § 38. pont a)-b) vagy d) alpontja szerinti tényleges tulajdonosát nem képes megnevezni, vagy

kc) a gazdasági szereplőben közvetetten vagy közvetlenül több, mint 25%-os tulajdoni részzel vagy szavazati joggal rendelkezik olyan jogi személy vagy személyes joga szerint jogképes szervezet, amelynek tekintetében a kb) alpont szerinti feltétel fennáll;

m) esetében a 25. § szerinti összeférhetetlenségből, illetve a közbeszerzési eljárás előkészítésében való előzetes bevonásból eredő versenytorzulást a gazdasági szereplő kizárásán kívül nem lehet más módon orvosolni;

Ez a kizáró ok csak az adott eljárásban fordulhat elő, ezért erre előzetesen készülni nem lehet:

q) súlyosan megsértette a közbeszerzési eljárás vagy koncessziós beszerzési eljárás eredményeként kötött szerződés teljesítésére e törvényben előírt rendelkezéseket, és ezt a Közbeszerzési Döntőbizottság véglegessé vált, – vagy a Döntőbizottság határozatának megtámadására irányuló közigazgatási per esetén a bíróság jogerős – 90 napnál nem régebben meghozott határozata megállapította.

A kizáró ok célja, hogy megerősítse a közpénzekkel való tisztességes és ellenőrizhető gazdálkodás követelményét azáltal, hogy szigorúbb követelményeket támaszt a szerződések teljesítésének szakaszában, egyúttal erősítve a gazdasági szereplők felelősségét az általuk vállalt szerződéses kötelezettségek teljesítéséért. A szerződés teljesítése során elkövetett jogsértések ilyen módon történő szankcionálása várhatóan kellő visszatartó erőt jelent ahhoz, hogy a szerződések teljesítésére a Kbt.-ben előírt rendelkezések betartásával kerüljön sor.

A Közbeszerzési Hatóság a Kbt. 187. §-a (2) bekezdésének ac) pontjában megfogalmazott feladatát teljesítve naprakészen vezeti és a honlapján közzéteszi a Kbt. 62. § (1) bekezdés h) pontja szerinti kizárást megalapozó döntőbizottsági és bírósági határozatok számát és a határozathozatal napját, valamint – a jogsértés súlyosságának mérlegelése nélkül – minden olyan véglegessé vált döntőbizottsági – vagy annak közigazgatási perben való megtámadása esetén jogerős bírósági – határozat számát és a határozathozatal napját, amely megalapozhatja a 62. § (1) bekezdés q) pontja szerinti kizárást.

III.2.2. A kizáró okok igazolása

A kizáró okok igazolása eltérően történik az uniós és a nemzeti eljárásrendben lefolytatott közbeszerzési eljárásokban. Fontos, hogy a gazdasági szereplők kizárólag az ajánlatkérő által előírt kizáró okok igazolására kötelesek.

Egyaránt irányadó azonban mindkét eljárásrend esetén a Kbt. 69. § (11) bekezdése, továbbá a 321/2015. (X.30) Korm.rendelet 1. § (3) bekezdése, mely szerint minden olyan kizáró ok hiányát, amelyek adataihoz az ajánlatkérő elektronikus nyilvántartásban, ingyenesen hozzáfér, az ajánlatkérőnek kell ellenőriznie e nyilvántartásokból. A Kbt. 69. § (11) bekezdése szerinti nyilvántartásokról a Közbeszerzési Hatóság útmutatót is készített.¹⁵

Szintén lényeges tisztában lenni azzal is, hogy a gazdasági szereplők jogosultak olyan igazolások benyújtására is, melyeket korábbi közbeszerzési vagy koncessziós beszerzési eljárásban az EKR-ben elektronikus úton már benyújtottak. Ebben az esetben a részvételre jelentkezők, ajánlattevők csak arról nyilatkoznak, hogy mely korábbi eljárásban benyújtott igazolást kéri figyelembe venni a bírálat során. Ebben az esetben az igazolást akkor is úgy kell az ajánlatkérőnek elfogadnia, mintha abban az eljárásban nyújtották volna be, ha a korábbi igazolás megjelöli, hogy azt mely – más – közbeszerzési eljárásban való felhasználás céljára állították ki.

Az uniós eljárásrend szerinti eljárásokban a kizáró okok igazolása két lépcsőben történik.

Első lépcsőben, a kizáró okok előzetes igazolására az ajánlattevők (részvételre jelentkezők), továbbá az alkalmasság igazolásában részt vevő gazdasági szereplők részéről egységes európai közbeszerzési dokumentum (a továbbiakban: EEKD) benyújtásával kerülhet sor. Az EKR felületen, a gazdasági szereplők rögzítését követően a rendszer automatikusan leképezi a részt vevők EEKD-ját, melyet a részvételi jelentkezést benyújtó részvételre jelentkező, vagy az ajánlatot benyújtó ajánlattevő tölt ki, melyben a gazdasági szereplők nyilatkoznak arról, hogy a kizáró okok velük szemben nem állnak fenn.

A második lépcső az **igazolási szakasz**, melyben a gazdasági szereplők közül kizárólag a részvételre jelentkező és az ajánlattevő kötelesek a kizáró okok fenn nem állását részletesen alátámasztani, az alábbiak szerint:

Uniós eljárásrend	
Kizáró ok	Igazolás módja
Kötelezően előírandó kizáró okok (Kbt. 62. §) – Magyarországon letelepedett részvételre jelentkezők, ajánlattevők vonatkozásában	
Kbt. 62. § (1) bekezdés a) pont	közjegyző vagy gazdasági, szakmai kamara által hitelesített nyilatkozat kizárólag természetes személy gazdasági szereplő köteles igazolni (!)
Kbt. 62. § (1) bekezdés b) pont	az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény (a továbbiakban: Art.) szerinti köztartozásmentes adózói adatbázisból az ajánlatkérő ellenőrzi, ha a gazdasági szereplő az adatbázisban nem szerepel, az illetékes adó- és vámhivatal igazolása vagy az Art. szerinti együttes adóigazolás
Kbt. 62. § (1) bekezdés c) pont	a kizáró ok hiányát a céginformációs szolgáltatótól ingyenesen, elektronikusan kérhető cégjegyzék-adatok alapján az ajánlatkérő ellenőrzi (www.e-cegjegyzek.hu)
Kbt. 62. § (1) bekezdés d) pont	a kizáró ok hiányát a céginformációs szolgáltatótól ingyenesen, elektronikusan kérhető cégjegyzék-adatok alapján az ajánlatkérő ellenőrzi (www.e-cegjegyzek.hu)

¹⁵ A Közbeszerzések Tanácsának útmutatója a Kbt. 69. § (11) bekezdése szerinti elektronikus, hatósági nyilvántartások köréről és Internetes elérhetőségéről (KÉ, 2016. évi 62. szám, 2016. június 1.)

	cégek nem minősülő gazdasági szereplő esetén vagy ha az adott szervezet tevékenységének felfüggesztésére a cégbírószágon kívül más hatóság is jogosult: közjegyző vagy gazdasági, illetve szakmai kamara által hitelesített nyilatkozat
Kbt. 62. § (1) bekezdés e) pont	közjegyző vagy gazdasági, szakmai kamara által hitelesített nyilatkozat kizárólag természetes személy gazdasági szereplő köteles igazolni (!)
Kbt. 62. § (1) bekezdés f) pont	a kizáró ok hiányát a céginformációs szolgáltatótól ingyenesen, elektronikusan kérhető cégjegyzék-adatok alapján az ajánlatkérő ellenőrzi (www.e-cegjegyzek.hu) cégek nem minősülő gazdasági szereplő esetén: közjegyző vagy gazdasági, illetve szakmai kamara által hitelesített nyilatkozat
Kbt. 62. § (1) bekezdés g) pont	ajánlatkérő ellenőrzi a Közbeszerzési Hatóság honlapján elérhető nyilvántartásból (http://www.kozbeszerzes.hu/tevekenysegek/eltoltott-ajanlattevok/) valamint a céginformációs szolgáltatótól ingyenesen, elektronikusan kérhető cégjegyzék-adatok alapján (www.e-cegjegyzek.hu)
Kbt. 62. § (1) bekezdés h) pont	a Közbeszerzési Döntőbizottság vagy a bíróság döntésére vonatkozóan a kizáró ok hiányát a Közbeszerzési Hatóság honlapján közzétett adatokból az ajánlatkérő ellenőrzi (http://www.kozbeszerzes.hu/tevekenysegek/kizart-ajanlattevok-hamis-adatszolgaltatas/)
Kbt. 62. § (1) bekezdés i) pont	nem szükséges igazolás benyújtása, a kizáró ok megvalósulását az ajánlatkérő ellenőrzi az eljárás során
Kbt. 62. § (1) bekezdés j) pont	
Kbt. 62. § (1) bekezdés k) pont ka) alpont	a kizáró ok hiányát a céginformációs szolgáltatótól ingyenesen, elektronikusan kérhető cégjegyzék-adatok alapján az ajánlatkérő ellenőrzi (www.e-cegjegyzek.hu)
Kbt. 62. § (1) bekezdés k) pont kb) alpont	ajánlattevő, illetve részvételre jelentkező nyilatkozata
Kbt. 62. § (1) bekezdés k) pont kc) alpont	
Kbt. 62. § (1) bekezdés l) pont	ajánlatkérő ellenőrzi a munkaügyi hatóságnak a munkaügyi ellenőrzésről szóló 1996. évi LXXV. törvény 8/C. §-a szerint vezetett nyilvántartásából (http://nyilvantartas.ommf.gov.hu/), valamint a Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal honlapján közzétett adatokból (http://www.kozrend.hu)
Kbt. 62. § (1) bekezdés m) pont	nem szükséges igazolás benyújtása, a kizáró ok megvalósulását az ajánlatkérő ellenőrzi az eljárás során
Kbt. 62. § (1) bekezdés n) pont	a Gazdasági Versenyhivatal döntései, illetve az ezt felülvizsgáló bírósági döntések tekintetében a jogsértés megtörténtét az ajánlatkérő a GVH honlapján található, döntéseket tartalmazó adatbázisokból ellenőrzi (http://www.gvh.hu/szakmai_felhasznaloknak/kizaras_a_kozbeszerzesi_eljarasbol) az ajánlatkérő ezen felül nem kérhet külön igazolást, a GVH honlapján található adatbázisokban nem szereplő esetleges jogsértés hiányának igazolásaként az ajánlatkérő köteles elfogadni az eljárásban benyújtott egységes európai közbeszerzési dokumentumba foglalt nyilatkozatot (!)
Kbt. 62. § (1) bekezdés o) pont	

Kbt. 62. § (1) bekezdés p) pont	nem szükséges igazolás benyújtása, ajánlatkérő köteles elfogadni igazolásként az eljárásban benyújtott egységes európai közbeszerzési dokumentumba foglalt nyilatkozatot
Kbt. 62. § (1) bekezdés q) pont	az ajánlatkérő nem kérhet külön igazolást, a jogsértés megtörténtét vagy annak hiányát a Hatóság honlapján közzétett adatokból az ajánlatkérő ellenőrzi (http://www.kozbeszerzes.hu/tevekenysegek/kbt-62--1-bekezdes-q-pont-/)
Kbt. 62. § (2) bekezdés	közjegyző vagy gazdasági, szakmai kamara által hitelesített nyilatkozat

Kizáró ok	Igazolás módja
Ajánlatkérő döntésétől függően előírható kizáró okok (Kbt. 63. §) – Magyarországon letelepedett részvételre jelentkezők, ajánlattevők vonatkozásában	
Kbt. 63. § (1) bekezdés a) pont	az ajánlatkérő nem kérhet külön igazolást, a kizáró ok hiányának igazolásaként az ajánlatkérő köteles elfogadni az eljárásban benyújtott egységes európai közbeszerzési dokumentumba foglalt nyilatkozatot
Kbt. 63. § (1) bekezdés b) pont	
Kbt. 63. § (1) bekezdés c) pont	nem szükséges igazolás benyújtása, az ajánlatkérő a kizáró ok hiányát a Hatóság honlapján elérhető nyilvántartásból ellenőrzi (https://www.kozbeszerzes.hu/cikkek/szerzodessezesek)
Kbt. 63. § (1) bekezdés d) pont	az ajánlatkérő nem kérhet külön igazolást, a kizáró ok hiányának igazolásaként az ajánlatkérő köteles elfogadni az eljárásban benyújtott egységes európai közbeszerzési dokumentumba foglalt nyilatkozatot

A nem Magyarországon letelepedett ajánlattevők, illetve részvételre jelentkezők igazolásai és nyilatkozatai

A nem Magyarországon letelepedett részvételre jelentkezők, ajánlattevők a letelepedésük szerinti ország illetékes hatóságainak igazolásait kötelesek benyújtani, továbbá – a magyarországi köztartozások hiányára vonatkozóan – a köztartozásmentes adózói adatbázisból az ajánlatkérő is ellenőrzi.

Amennyiben az ajánlattevő, illetve részvételre jelentkező az adatbázisban nem szerepel, az illetékes adó- és vámhivatal igazolását vagy az Art. szerinti együttes adóigazolást is be kell nyújtani. Amennyiben a gazdasági szereplő Magyarországon nem végez adóköteles tevékenységet, a Nemzeti Adó- és Vámhivatal erről szóló igazolásának csatolása szükséges.

Fontos továbbá, hogy ha nincs igazolás az adott országban, vagy az nem terjed ki minden megkövetelt kérdésre, az ajánlatkérő köteles elfogadni az eskü alatt tett nyilatkozatot vagy a Korm. rendelet által meghatározott egyéb nyilatkozatot.

Kizáró ok hiányának igazolása alkalmasságot igazoló más szervezet tekintetében

A részvételre jelentkező, ajánlattevő oldalán résztvevő, alkalmasságot igazoló személy, szervezet vonatkozásában, uniós eljárásrend esetén a kapacitást nyújtó gazdasági szereplő részéről, az ajánlat részeként EEKD kerül benyújtásra.

Az EEKD-t az alkalmasságot igazoló más szervezet (személy) képviseletében az ajánlatot vagy részvételi jelentkezést benyújtó gazdasági szereplő teszi meg. Az alkalmasság igazolásában részt vevő szervezet (személy) az EEKD-n kívül egyéb, kizáró okok fenn nem állását igazoló dokumentum benyújtására nem köteles.

Kizáró okok hiányának igazolása alvállalkozó tekintetében

Alkalmasságot nem igazoló alvállalkozók esetében az ajánlattevőnek, részvételre jelentkezőnek egyszerű nyilatkozatot kell benyújtaniuk arra vonatkozóan, hogy nem vesz igénybe a szerződés teljesítéséhez a 62. §, valamint, ha az adott közbeszerzési eljárásban előírásra került, a 63. § szerinti kizáró okok hatálya alá eső alvállalkozót. EEKD, illetőleg egyéb más dokumentum benyújtása az alvállalkozók vonatkozásában nem szükséges. Fontos azonban, hogy az alvállalkozók vonatkozásában a nyilatkozat benyújtása akkor is szükséges, ha az ajánlatkérő az eljárásban nem írta elő a már ismert alvállalkozók megnevezését.

Kizáró okok fenn nem állásának igazolása nemzeti eljárásrendben	
Kizáró ok	Igazolás módja
Valamennyi kizáró ok (Kbt. 62-63. §) vonatkozásában	
Részvételre jelentkezők, Ajánlattevők	<ul style="list-style-type: none"> ○ a kizáró okok hiányának igazolása (előzetes és tényleges igazolása is) egyszerű nyilatkozattal történik, ○ EEKD benyújtása nem kötelező, de lehetséges
Alkalmasságot igazoló személy, szervezet	az ajánlattevő vagy részvételre jelentkező nyilatkozatot nyújt be arról, hogy az érintett gazdasági szereplők vonatkozásában nem állnak fenn az eljárásban előírt kizáró okok, egyéb dokumentum, igazolás benyújtása nem szükséges
Alkalmasságot nem igazoló alvállalkozó	az ajánlattevő vagy részvételre jelentkező nyilatkozatot nyújt be arról, hogy az érintett gazdasági szereplők vonatkozásában nem állnak fenn az eljárásban előírt kizáró okok, egyéb dokumentum, igazolás benyújtása nem szükséges

A Kbt. 74. § (1) bekezdése értelmében a közbeszerzési eljárásból kizárásra kerül az a gazdasági szereplő, aki kizáró okok hatálya alatt áll, vagy akivel szemben a kizáró ok az eljárás során következett be.

A kizáró okok fenn nem állásának igazolása nemzeti eljárásrendben egyszerű nyilatkozattal egy lépcsőben történik.

III.2.3. Öntisztázás

Az öntisztázás jogintézményét német és osztrák minta alapján a közbeszerzésről és a 2004/18/EU irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló Európai Parlament és a Tanács 2014/24/EU irányelve (a továbbiakban: 2014/24-es irányelv) tette kötelezővé a tagállamok körében.

A 2014/24-es irányelv 57. cikkének (6) bekezdése szerint a gazdasági szereplő bizonyítékkal szolgálhat a tekintetben, hogy a releváns kizárási okok ellenére az általa tett intézkedések kellőképpen igazolják a megbízhatóságát. A Közbeszerzési Hatóság hatósági eljárás keretében dönt arról, hogy ezek a bizonyítékok kielégítőnek minősülnek-e.

Amennyiben igen, úgy a gazdasági szereplőt nem lehet kizárni a közbeszerzési eljárásból, mely hatósági döntést az ajánlatkérő is követni köteles.

A Közbeszerzési Hatóság elnöke az öntisztázásról és annak gyakorlati tapasztalatairól tájékoztatót tett közzé,¹⁶ továbbá a Hatóság honlapján részletes leírást is találunk az öntisztázásról és annak eljárási szabályairól.¹⁷

¹⁶ A Közbeszerzési Hatóság Elnökének tájékoztatója a Kbt. 64. §-a szerinti öntisztázás gyakorlati tapasztalatairól (KÉ 2018. évi 236. szám, 2018.) <https://www.kozbeszerzes.hu/kozbeszerzes-z/magyar-jogi-hatter/elnokei-tajekoztatok/kozbeszerzesi-hatosag-elnokenek-tajekoztatoja-kbt-64-szerinti-ontisztazas-gyakorlati-tapasztalatairól>

¹⁷ <https://www.kozbeszerzes.hu/cikkek/ontisztazas>

III.3. Alkalmasság a szerződés teljesítésére

A közbeszerzési eljárásban résztvevők közös érdeke, hogy az ajánlatkérő az eljárást lezáró szerződést annak teljesítésére mindenben alkalmas ajánlattevővel kösse meg. Erre tekintettel az ajánlatkérő alkalmassági követelményeket határozhat meg az alábbiakra vonatkozóan:

- a) gazdasági és pénzügyi helyzetre;
- b) műszaki és szakmai alkalmasságra;
- c) ha a szerződés teljesítéséhez szükséges, a gazdasági szereplő letelepedése szerinti ország nyilvántartásában való szereplésre, vagy a letelepedés szerinti országban előírt engedéllyel, jogosítvánnyal vagy szervezeti, kamarai tagsággal való rendelkezésre.

Az alkalmassági követelmények és azok igazolási módjai az eljárást megindító felhívásban kerülnek részletesen kifejtésre. Pénzügyi és gazdasági alkalmassági követelmény előírása nem kötelező, míg a műszaki és szakmai alkalmasságra vonatkozó alkalmassági feltétel előírásától ajánlatkérő csak különösen indokolt esetben tekinthet el.

Ajánlatkérő köteles az alkalmassági követelmények meghatározását az esélyegyenlőségre, az egyenlő elbánásra és a verseny tisztaságára vonatkozó alapelvek figyelembevétele mellett a közbeszerzés tárgyára korlátozni, és azokat – a közbeszerzés becsült értékére is tekintettel – legfeljebb a szerződés teljesítéséhez ténylegesen szükséges feltételek mértékéig jogosult előírni. Amennyiben észleljük, hogy ajánlatkérő nem a fenti követelményeknek megfelelően gondoskodott az alkalmassági követelmények előírásáról, úgy e tekintetben előzetes vitarendezési kérelemmel vagy jogorvoslati kérelemmel élhetnek az eljárás iránt érdeklődő gazdasági szereplők.

Az előírt alkalmassági követelményeknek a közös ajánlattevők vagy közös részvételre jelentkezők együttesen is megfelelhetnek, azon követelmények esetében pedig, amelyek értelemszerűen csak egy gazdasági szereplőre vonatkoztathatók, elegendő, ha egyikük igazolja megfelelőségét.

Az ajánlattevő saját alkalmassága igazolásához bármely más személy vagy szervezet erőforrásaira támaszkodhat a köztük fennálló kapcsolat jogi jellegére tekintet nélkül. Ebben az esetben meg kell jelölni az ajánlatban (két szakaszból álló eljárásban a részvételi jelentkezésben) ezt a szervezetet és az ajánlati (részvételi) felhívás vonatkozó pontjának megjelölésével azon alkalmassági minimum követelményt (követelményeket), melynek igazolása érdekében az ajánlattevő (részvételre jelentkező) ezen személy vagy szervezet erőforrására támaszkodik.

Amennyiben ajánlattevő (részvételre jelentkező) más személy vagy szervezet kapacitására támaszkodik, úgy köteles ezen személyt vagy szervezetet az EKR-ben, a gazdasági szereplők között rögzíteni. Magánszemélyek esetében ajánlattevő (részvételre jelentkező) szabadon beírhatja a kapacitást rendelkezésre bocsátó adatait, míg szervezetek esetében ajánlattevőknek (részvételre jelentkezőknek) erre nincsen lehetősége, kizárólag az EKR-ben már regisztrált, nyilvántartásba vett szereplők közül választhatja ki a gazdasági szereplőt és rendelheti hozzá ajánlatához.

Amennyiben az ajánlattevő (részvételre jelentkező) hozzárendeli a gazdasági szereplőkhöz a kapacitást nyújtó személyt, illetve szervezetet, a rendszer az uniós eljárásrend szerinti eljárásfajtákban automatikusan leképezi az EEKD-jukat is. Amennyiben valamennyi, ajánlattevő (részvételre jelentkező) oldalán részt vevő kapacitást nyújtó személy/szervezet rögzítésre került, úgy ajánlattevő a „Gazdasági szereplők rögzítése kész” menüpontra kattintva léphetnek tovább az ajánlat összeállításához. Hiánypótlás keretében is van lehetőségük ajánlattevőknek újabb gazdasági szereplőt rögzíteni, illetőleg a korábban már rögzített szereplőkön túl is rögzíthetők újabb személyek vagy szervezetek, figyelemmel arra, hogy az Ajánlatkérő által kiküldött eljárási cselekménynek köszönhetően ez a felület ismét megnyílik az ajánlattevők (részvételre jelentkezők) előtt, és azt szabadon tudják szerkeszteni, illetőleg rögzíteni.

A kapacitásait rendelkezésre bocsátó személy és szervezet az előírt igazolási módokkal azonos módon köteles igazolni az adott alkalmassági feltételnek történő megfelelést, továbbá műszaki és szakmai alkalmassági követelményeknek való megfelelés esetében az ajánlatban (részvételi jelentkezésben) szükséges olyan szerződésben, előszerződésben vagy más formában vállalt kötelezettségvállalást tartalmazó okiratot is csatolni, mely szerint a kapacitásait rendelkezésre bocsátó személy/szervezet szerződés teljesítéséhez szükséges erőforrásai rendelkezésre állnak majd a szerződés teljesítésének időtartama alatt. A kötelezettségvállalást tartalmazó okiratnak tartalmaznia kell az ajánlattevő vagy részvételre jelentkező részére szóló meghatalmazást is arra, hogy az ajánlattevő (részvételre jelentkező) az EKR-ben elektronikus úton teendő nyilatkozatok megtételekor az adott személy/szervezet képviselőjeként eljárhat.

Pénzügyi és szakmai alkalmassági követelménynek való megfelelés igazolása esetén a részvételi jelentkezésben, ajánlatban nem szükséges szerződésben, előszerződésben vagy más formában vállalt kötelezettségvállalást tartalmazó okirat benyújtása, így a meghatalmazás sem ezen dokumentumba foglaltan jelenik meg. Ekkor a részvételi jelentkezésnek, ajánlatnak külön dokumentumként kell tartalmaznia a kapacitást nyújtó személy részéről részvételre jelentkezőnek, ajánlattevőnek adott, elektronikus nyilatkozatok megtételére vonatkozó meghatalmazást.

A pénzügyi kapacitásra vonatkozó adatok külső szervezettel történő igazolása során az alkalmasság igazolásában részt vevő más szervezet köteles az ajánlattevő Ptk. 6:419. § szerinti (sortartásos) kezességet vállalni az ajánlatkérő mindazon kárának megtérítésére, amely az ajánlatkérőt az ajánlattevő teljesítésének elmaradásával vagy hibás teljesítésével összefüggésben éri.

A kapacitást nyújtó szervezeteknek, személyeknek a szerződés teljesítésében ténylegesen is részt kell vennie (azaz az ajánlatban vagy részvételre jelentkezésben, mint ismert alvállalkozó megjelölendő) olyan mértékben, ami biztosítja az elvárt szaktudás vagy tapasztalat érvényesülését a teljesítésben. A referenciákra vonatkozó követelmény teljesítését igazoló más szervezet tekintetében a kötelezettségvállaló nyilatkozatnak azt kell alátámasztania, hogy ez a szervezet ténylegesen részt vesz a szerződés teljesítésében. Az ajánlatkérő a szerződés teljesítése során folyamatosan ellenőrzi, hogy a teljesítésbe történő bevonás mértéke az itt leírt mértéknek megfelelő-e.

Fontos tudni, hogy az építési beruházásra vagy szolgáltatásnyújtásra irányuló szerződés, valamint árubeszerezésre irányuló szerződéssel kapcsolatos beállítási vagy üzembehelyezési művelet esetén az ajánlatkérő előírhatja, hogy bizonyos alapvető fontosságú feladatokat maga az ajánlattevő vagy – közös ajánlattétel esetén – a közös ajánlattevők egyike végezzen el. Ekkor az ezen feladatokra vonatkozó alkalmassági feltételek igazolásához az ajánlattevő vagy részvételre jelentkező nem támaszkodhat más szervezet kapacitására, és a teljesítés során e feladatokat nem végezheti alvállalkozó.

Jogutódlás esetében igen komoly figyelmet kell fordítanunk az átalakuló (jogelőd) cégre is. Amennyiben ugyanis az kizáró okok hatálya alatt áll, a jogutód sem használhatja a jogutódlás következtében hozzá került alkalmassági igazolásokat (referenciákat, szakembereket), kivéve, ha a jogelőd az öntisztázás szabályainak megfelelően igazolja megbízhatóságát.

Építési beruházás esetén az építőipari kivitelezési tevékenységet végző gazdasági szereplők vonatkozásában, a Kbt. 65. § (1) bekezdés c) pontja alapján ajánlatkérő köteles előírni az Étv. szerinti, építőipari kivitelezési tevékenységet végzők névjegyzékében szereplés követelményét, illetve a nem Magyarországon letelepedett gazdasági szereplők esetén – amennyiben a szerződés teljesítéséhez szükséges – a letelepedés szerinti ország nyilvántartásában szereplés, vagy a

letelepedés szerinti országban előírt engedéllyel, jogosítvánnyal vagy szervezeti, kamarai tagsággal való rendelkezés követelményét.¹⁸

Az ajánlattevőkkel szemben előírható alkalmassági feltételeket és azok igazolási módját a közbeszerzési eljárásokban az alkalmasság és a kizáró okok igazolásának, valamint a közbeszerzési műszaki leírás meghatározásának módjáról szóló 321/2015. (X. 30.) Korm. rendelet határozza meg.

III.3.1. Gazdasági és pénzügyi alkalmasság

A pénzügyi és gazdasági alkalmasság igazolásaként előírható követelmények köre valamennyi beszerzési tárgy esetében azonos (321/2015. (X. 30.) Korm. rendelet 19. §). A pénzügyi és gazdasági alkalmasság – az ajánlatkérői előírásnak megfelelően – igazolható:

- a) pénzügyi intézménytől származó, legfeljebb az ajánlati felhívás feladásától vagy megküldésétől visszaszámított kettő évre vonatkozó – erről szóló – nyilatkozattal (bakinformáció, például meghatározott időtartamon belül meghatározott időtartamot meghaladó sorba állítás hiányáról, meghatározott fedezet meglétéről)
- b) saját vagy jogelődje számviteli jogszabályok szerinti beszámolójának – vagy annak meghatározott részének – benyújtásával (ha az ajánlattevő letelepedése szerinti ország joga előírja közzétételét) – ez alapján vizsgálható az adózás utáni eredmény, az értékesítés nettó árbevétele, vagy valamely likviditási mutató, melynek számítását a felhívásban meg kell adni. Amennyiben a kért beszámoló a céginformációs szolgálat honlapján szerepel, a beszámoló adatait az ajánlatkérő az egységes közbeszerzési dokumentumban kötelezően megadandó elérhetőségen ellenőrzi.

Ha az ajánlattevő vagy részvételre jelentkező az e pont szerinti irattal azért nem rendelkezik az ajánlatkérő által előírt teljes időszakban, mert az időszak kezdete után kezdte meg működését (azaz például az elmúlt két évre vonatkozó mérleget kérte ajánlatkérő, de az ajánlattevő az előző évben alakult), alkalmasságát a működésének ideje (tehát létrejöttétől a jelentkezése vagy ajánlat benyújtásáig tartó időszak) alatt elért közbeszerzés tárgyából származó árbevételről szóló nyilatkozattal jogosult igazolni. Az ajánlatkérő köteles meghatározni a felhívásban azt az értéket, aminél fogva az ilyen ajánlattevő vagy részvételre jelentkező alkalmasságát megállapítja.

Ha az ajánlattevő vagy részvételre jelentkező az e pont szerinti irattal azért nem rendelkezik, mert olyan jogi formában működik, amely tekintetében a beszámoló, illetve az árbevételről szóló nyilatkozat benyújtása nem lehetséges (például egyéni vállalkozó), kiegészítő tájékoztatást kell kérnie, melynek során köteles alátámasztani, hogy olyan jogi formában működik, amely tekintetében a beszámoló, illetve az árbevételről szóló nyilatkozat benyújtása nem lehetséges és tájékoztatást kérni az e pontokkal kapcsolatban előírt alkalmassági követelmény és igazolási mód helyett az alkalmasság igazolásának ajánlatkérő által elfogadott módjáról.

- c) az előző legfeljebb három mérlegfordulónappal lezárt üzleti évre vonatkozóan kérhető teljes – általános forgalmi adó nélkül számított – árbevételéről, illetőleg ugyanezen időszakban a közbeszerzés tárgyából származó – általános forgalmi adó nélkül számított – árbevételéről szóló nyilatkozatával, attól függően, hogy az ajánlattevő mikor jött létre, illetve mikor kezdte meg tevékenységét, amennyiben ezek az adatok rendelkezésre állnak.

¹⁸ A névjegyzékben szereplés itt ellenőrizhető, URL: <http://regisztracio.kivreg.hu/web/index.php?frame=Search>, az esetlegesen hiányzó, szükséges regisztráció pedig itt tehető meg, URL: <http://www.mkik.hu/hu/epitesugyi-regisztracios-iroda/font-color-red-az-epitoipari-kivitelezo-vallalkozasok-regisztracioja-font-2336> (utolsó letöltés: 2018. július 25.)

(nem csak együttesen kérhető, tehát vizsgálhatja ajánlatkérő csak a közbeszerzés tárgya szerinti árbevételt külön is!) – ez a nyilatkozat az egységes európai közbeszerzési dokumentumban is megtehető;

d) szakmai felelősségbiztosításának fennállásáról szóló igazolással.

Ha az ajánlatkérő a részajánlattételt lehetővé teszi, a pénzügyi alkalmassági feltételeket minden egyes különálló részre vonatkozóan meg kell határozni. Ha az ajánlat (részvételi jelentkezés) több rész tekintetében is benyújtható, az ajánlatkérő a gazdasági szereplőktől elvárt minimális éves árbevételt a részek egyes csoportjaira vonatkozóan is meghatározhatja, amennyiben a nyertes ajánlattevőnek több, ugyanabban az időben teljesítendő részre is benyújtanak ajánlatot (azaz: előírhat kumulatív elvárást arra az esetre, ha az ajánlattevő több részben is indulni kívánna).

Nemzeti eljárásrendben, ha az ajánlatkérő a Kbt. 112. § (1) bekezdés a) pontja alapján a 117. §-a szerint kialakított saját szabályok szerint jár el, jogosult a fentiekől eltérő alkalmassági feltételeket is meghatározni. Ha az ajánlatkérő nem alkotott saját szabályrendszert, és az építési beruházás becsült értéke nem éri el a háromszáz millió forintot (vagyis: a hirdetmény közzététele nélküli tárgyalásos vagy tárgyalás nélküli eljárás alkalmazásának lehetősége fennáll a Kbt. 115. § alapján), valamint az ajánlatkérő azt az eljárást megindító felhívásban lehetővé tette, elfogadhatja az ajánlattevő vagy részvételre jelentkező arra vonatkozó nyilatkozatát is, hogy megfelel az ajánlatkérő által előírt alkalmassági követelményeknek.

III.3.2. Műszaki és szakmai alkalmasság

A műszaki, illetőleg szakmai alkalmasság igazolásául előírható és becsatolható dokumentumok köre beszerzési tárgyanként eltérő. A kormányrendelet 21. § (1) bekezdése tartalmazza az árubeszerzés, a (2) bekezdése az építési beruházás, a (3) bekezdés a szolgáltatás megrendelés esetén előírható alkalmassági követelményeket.

Áttekintés- és összehasonlításképpen nézzük az alábbi leegyszerűsített táblázat tartalmát. Ebből is látható, hogy egyes alkalmassági feltételek valamennyi beszerzési tárgy esetében előírhatók, míg mások tárgyspecifikusak.

Árubeszerzés	Építési beruházás	Szolgáltatás megrendelés
referencia		
műszaki-technikai felszereltség		
Minőségbiztosítás (ISO), környezetirányítási rendszerek (KIR)		
ellátásilánc-irányítási és ellenőrzési rendszerek		
Szakemberek		
-	éves átlagos statisztikai állományi létszám (előző legfeljebb 3 év)	
áru leírása, mintapéldánya, fényképe	-	-

A műszaki-szakmai alkalmassági feltételeknél is igaz, hogy **nemzeti eljárásrendben**, ha az ajánlatkérő saját szabályok szerint jár el, jogosult a fentiekől eltérő alkalmassági feltételeket is meghatározni. Ha az ajánlatkérő nem alkotott saját szabályrendszert, és az építési beruházás

becsült értéke nem éri el a háromszáz millió forintot (vagyis: hirdetmény közzététele nélküli tárgyalásos vagy tárgyalás nélküli eljárás alkalmazásának lehetősége fennáll a Kbt. 115. § alapján), és az ajánlatkérő azt az eljárást megindító felhívásban lehetővé tette, elfogadhatja az ajánlattevő vagy részvételre jelentkező arra vonatkozó nyilatkozatát is, hogy megfelel az ajánlatkérő által előírt alkalmassági követelményeknek.

III.3.3. Alkalmassági követelmények igazolása

Az alkalmassági követelmények igazolása főszabály szerint két lépcsőben történik, mind az uniós, mind a nemzeti eljárásrendben.

Uniós eljárásrendben az alkalmassági követelményeknek való megfelelés igazolása a részvételre jelentkező, ajánlattevő és az alkalmasságot igazoló gazdasági szereplő által benyújtott EEKD-val történik, melyben – az ajánlatkérő előírásának megfelelően – vagy meg kell adni a IV. részben elvárt részletes információkat, vagy ha ennek lehetőségét az ajánlatkérő biztosította, elegendő a IV. rész Kiválasztási szempontok α : Az összes kiválasztási szempont általános jelzés rész kitöltése.

Nemzeti eljárásrendben az ajánlatkérő előírásától függően az alkalmasság is igazolható a megfelelésről szóló egyszerű nyilatkozattal, vagy az alkalmassági feltételekre vonatkozó adatok egyszerű nyilatkozatban történő megadásával.

Második lépcsőben az alkalmassági követelményeknek való megfelelést igazoló dokumentumokat (így például a referencianyilatkozatot vagy referenciaigazolást) az igazoló szervezet az ajánlatkérő általi, Kbt. 69. § (4) bekezdése szerinti felhívása alapján köteles benyújtani.

A fentiekől eltérően a Kbt. 114/A. § (1) bekezdése alapján az ajánlatkérő – kivéve a 3. melléklet szerinti szolgáltatás esetében, ha annak becsült értéke az uniós értékhatárt eléri vagy meghaladja – az eljárást megindító felhívásban előírhatja, hogy a Kbt. 114/A. § szerinti bírálat keretében a kizáró okok, az alkalmassági követelmények tekintetében a közbeszerzési dokumentumokban meghatározott igazolásokat a gazdasági szereplők már a részvételi jelentkezésükben vagy az ajánlatukban nyújtsák be. Ebben az esetben a Kbt. 114/A. § (2)–(6) bekezdés rendelkezéseit kell alkalmazni, a Kbt. 67. § (1) bekezdés, a Kbt. 69. § (2)–(9) bekezdés, valamint a Kbt. 114. § (2) bekezdés rendelkezéseit nem kell alkalmazni.

III.4. Üzleti titok

Természetesen a gazdasági szereplőknek érdekük fűződhet ahhoz, hogy részvételi jelentkezésük, ajánlatuk egyes részeihez az ajánlatkérőn kívül harmadik személyek ne férhessenek hozzá, ebben az esetben jelentkezésük egy részét üzleti titokká nyilváníthatják (44. §). Az ilyen adatot tartalmazó iratokat a jelentkezésben, ajánlatban elkülönített módon kell elhelyezni.

Az üzleti titkot tartalmazó irat kizárólag olyan információkat tartalmazhat, amelyek nyilvánosságra hozatala a gazdasági szereplő üzleti tevékenysége szempontjából aránytalan sérelmet okozna. A gazdasági szereplő az üzleti titkot tartalmazó, elkülönített irathoz indokolást köteles csatolni, amelyben részletesen alátámasztja, hogy az adott információ vagy adat nyilvánosságra hozatala miért és milyen módon okozna számára aránytalan sérelmet. A gazdasági szereplő által adott indokolás nem megfelelő, amennyiben az általánosság szintjén kerül megfogalmazásra.

Nem lehet üzleti titokká nyilvánítani:

- a) azokat az információkat, adatokat, amelyek elektronikus, hatósági vagy egyéb nyilvántartásból bárki számára megismerhetők,
- b) az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény 27. § (3) bekezdése szerinti közérdekből nyilvános adatokat,

- c) az ajánlattevő, illetve részvételre jelentkező által az alkalmasság igazolása körében bemutatott:
 - a. korábban teljesített közbeszerzési szerződések, illetve e törvény szerinti építés- vagy szolgáltatási koncessziók megkötésére, tartalmára és teljesítésére vonatkozó információkat és adatokat,
 - b. gépekre, eszközökre, berendezésekre, szakemberekre, tanúsítványokra, címkékre vonatkozó információkat és adatokat,
- d) az ajánlatban meghatározott árak, építési beruházások, szolgáltatások leírását, ide nem értve a leírásnak azt a jól meghatározható elemét, amely tekintetében az üzleti titokra meghatározott feltételek az ajánlattevő által igazoltan fennállnak,
- e) ha az ajánlatkérő annak benyújtását kéri, az ajánlattevő szakmai ajánlatát, ide nem értve a szakmai ajánlatnak azt a jól meghatározható elemét, amely tekintetében az üzleti titokra meghatározott feltételek az ajánlattevő által igazoltan fennállnak és a fenti a)-d) pontok alapján nincs akadálya az üzleti titokká nyilvánításnak.

Nem tiltható meg üzleti titokra való hivatkozással továbbá:

- a) az ajánlattevő neve, címe (székhelye, lakóhelye), valamint
- b) olyan tény, információ, megoldás vagy adat nyilvánosságra hozatalát, amely a felhívásban meghatározott értékelési szempont alapján értékelésre kerül, de az ezek alapjául szolgáló részinformációk, alapadatok (így különösen az árazott költségvetés) nyilvánosságra hozatala megtiltható. Itt is figyelemmel kell azonban lenni az előzőekben felsorolt a)-e) pontokban felsorolt abszolút tilalmakra.

Ha a gazdasági szereplő meghatározott információk, adatok üzleti titokká nyilvánítása során az előzőekben foglaltakat nem tartotta be, az ajánlatkérő hiánypótlás keretében köteles felhívni az érintett gazdasági szereplőt a megfelelő tartalmú dokumentum benyújtására.

A Döntőbizottság (la [D.12/21/2018.](#) számú határozatában) rögzíti, hogy az üzleti titok körének meghatározása az érintett titokgazda gazdasági szereplő által meghatározott adatokat jelenti, az üzleti titokká minősítés az ajánlattevő kompetenciájába tartozik. Az üzleti titokká nyilvánítás jogának tartalmi korlátait egyfelől az üzleti titoknak a meghivatkozott Ptk. 2:47. § szerinti fogalmi meghatározása, másfelől a Kbt. 44. § (2) és (3) bekezdésében szabályozott tilalom adja meg. A Kbt. 44. § (1) bekezdése formai követelményt is előír a helyes eljárásra. Eszerint az üzleti titkot tartalmazó iratokat elkülönített módon kell elhelyezni az ajánlatban, részvételi jelentkezésben, hiánypótlásban, illetőleg a Kbt. 72. §-a szerinti indokolásban. Az ilyen módon és okból elkülönített irathoz a gazdasági szereplő köteles indokolást csatolni, amelyben számot ad a nyilvánosság kizárásának jogszerű indokairól. A jogalkotó a megfelelő indokolás tartalmi feltételeit tételesen nem adja meg, hanem az elérendő eredményre fogalmaz meg iránymutatást: az indokolásnak azt kell alátámasztania, hogy az adott információ vagy adat nyilvánosságra hozatala a gazdasági szereplő számára aránytalan sérelmet okozna. Az indokolás nem fogalmazható meg az általánosság szintjén, olyan részletezettséggel kell elkészíteni, hogy abból megállapítható legyen, hogy a nyilvánosság miért és milyen módon okozhat a konkrét gazdasági szereplőnek aránytalan sérelmet. A Kbt. 44. § (4) bekezdésében és a Kbt. 73. § (1) bekezdés f) pontjában a jogalkotó a törvény által védett közérdek, a nyilvánosság szükséges mértékű érvényesülésének biztosítása érdekében vizsgálati és cselekvési kötelezettséget írt elő az ajánlatkérő számára. A jogszabályban előírtak betartatásához, a jogsértő helyzet reparálásához jogi eszközt is biztosított: a hiánypótlás alkalmazhatóságát, végső soron a jogsértő magtartás szankcionálhatóságát, az érvénytelenség megállapítását.

A teljes adattartalom üzleti titokká minősítésére nincs lehetőség, az csak bizonyos valóban üzleti titokkal érintett adatokkal kapcsolatosan tehető meg. Utóbbiak körét, hogy miért kerül sor üzleti

titokká minősítésükre, az érintettnek indokolnia kell. A Kbt. 44. § (1) bekezdése szerint a gazdasági szereplőnek az üzleti titkot tartalmazó, elkülönített irathoz olyan indokolást kell csatolnia, amelyben részletesen alátámasztja, hogy az adott információ vagy adat nyilvánosságra hozatala miért és milyen módon okozna számára aránytalan sérelmet. A gazdasági szereplő által adott indokolás nem megfelelő, amennyiben az általánosság szintjén kerül megfogalmazásra (lásd ugyanabban a határozatban).

A gazdasági szereplőnek a Kbt. 44. §-ának alkalmazása során az üzleti titkot tartalmazó dokumentum elkülönített elhelyezésére az EKR-ben erre szolgáló funkciót kell alkalmaznia akként, hogy az egyes dokumentumok feltöltésekor a feltöltőnek be kell jelölnie a felületen, hogy az adott dokumentum üzleti titoknak minősül-e.

III.5. Ajánlati biztosíték

Az ajánlatkérő – az eljárást megindító felhívásban – ajánlati biztosíték adásához kötheti a közbeszerzési eljárásban való részvételt, amellyel az ajánlattevők ajánlati kötöttségének megtartását biztosítja. Csak az ajánlattétel köthető tehát biztosítékhoz, a több szakaszból álló eljárásoknak a részvételi szakaszában történő részvétel nem. Az eljárást megindító felhívásra vonatkozó rendelkezések szerint az ajánlati biztosítékra vonatkozóan ugyanakkor már a részvételi felhívásban fel kell tüntetni, hogy az ajánlatkérő az eljárás ajánlattételi szakaszában való részvételt milyen összegű biztosíték adásához fogja kötni. Erre azért van szükség, hogy a gazdasági szereplők ebben a szakaszban megítélhessék, milyen terhet ró majd rájuk az ajánlattételi szakaszban a biztosíték rendelkezésre bocsátása.

Az ajánlattétel biztosítékhoz való kötése azt a célt szolgálja, hogy csak komoly szándékú ajánlattevők vegyenek részt az eljárásban. Az ajánlatkérő számára szolgáló biztosítékot ugyanis az ajánlattevő elveszíti, ha ajánlati kötöttségének ideje alatt ajánlatát visszavonja, vagy a szerződés megkötése érdekkörében felmerült más okból hiúsult meg. Az ajánlati biztosíték tehát az az összeg, ami ajánlatkérőt illeti meg, ha az ajánlattevő az ajánlati kötöttségét megsérti.

A törvény nem teszi kötelezővé az ajánlati biztosíték kikötését. Ha az ajánlatkérő ajánlati biztosítékhoz köti az eljárásban való részvételt, erről az ajánlati felhívásban kell rendelkeznie. Az ajánlati felhívásban emellett meg kell határozni a biztosíték rendelkezésre bocsátásának legkésőbbi időpontját, mértékét, a befizetés helyét, illetőleg az ajánlatkérő bankszámlaszámát, továbbá a befizetés igazolásának módját.

Az ajánlati biztosíték mértéke nem állapítható meg oly módon, hogy az ajánlattevők indokolatlan és hátrányos megkülönböztetését okozza. Ennek érdekében a Kbt. előírja, hogy a biztosíték mértékének kiszámításakor azt kell szem előtt tartani, mekkora anyagi hátrány keletkezne az ajánlatkérőnél, ha az ajánlattevő visszavonná ajánlatát vagy nyertessége ellenére nem kötne szerződést, ugyanis az ajánlati biztosíték funkciója ezen esetek orvoslása.

Az ajánlati biztosíték rendelkezésre bocsátásának formáját az ajánlattevő döntheti el meghatározott keretek között. Főszabály szerint az ajánlati biztosíték teljesíthető:

- az előírt pénzüsszegnek az ajánlatkérő számlájára történő befizetéssel/átutalással vagy
- pénzügyi intézmény vagy biztosító által vállalt garancia vagy készfizető kezesség biztosításával, vagy
- biztosítási szerződés alapján kiállított – készfizető kezességvállalást tartalmazó – kötelezvényvel.

Az előírt pénzüsszeg befizetése esetén az összegnek az ajánlati kötöttség kezdetének időpontjára meg kell érkeznie a megjelölt számlára. Amennyiben az ajánlatkérő a 87. § (6) bekezdése vagy 108. § (8a) bekezdése alapján úgy dönt, hogy nem tart tárgyalást vagy elektronikus árlejtést, és az ajánlati kötöttség az erről szóló értesítés ajánlatkérő általi megküldésével áll be, az ajánlati

biztosítékot ezen értesítés megküldésétől számított öt munkanapon belül kell rendelkezésre bocsátani.

A bankgarancia tulajdonképpen egy kétoldalú megállapodás alapján kiadott egyoldalú nyilatkozat, amely háromoldalú jogviszonyt hoz létre. A bank, amely szerződéses jogviszonyban áll az ajánlattevővel, kötelezettséget vállal arra, hogy amennyiben ajánlatkérő meghatározott szabályok szerint jelzi felé, hogy az ajánlattevő az ajánlati kötöttségét megsértette, a bank az ajánlattevő nevében és helyett kifizetést teljesít az ajánlatkérő felé a meghatározott összeg erejéig.

Az ajánlatkérő tehát nem függ az ajánlattevő fizetési készségétől vagy képességétől, a bank pedig a fennálló szerződéses kapcsolat alapján az ajánlattevő helyett esetlegesen megfizetett összeget be tudja hajtani. A bankgaranciáról szóló dokumentumon a bankgarancia célját (ajánlati biztosíték), a kedvezményezettet (ajánlatkérő), az eljárás tárgyát, az összeget, a bankgarancia időtartamát (melynek meg kell egyeznie az ajánlati kötöttség időtartamával, vagy annál hosszabbnak kell lennie), továbbá a Kbt. 54. § (4) bekezdése szerinti esetek mindegyikére kiterjedő fizetési kötelezettségvállalást fel kell tüntetni.

A biztosító által kiállított garancia igen hasonló az előbbieken ismertetett bankgaranciához, de itt nem bank, hanem biztosító vállal kifizetést teljesíteni az ajánlattevő helyett, és nem fennálló számlaszerződés, hanem biztosítási szerződés alapján.

Az ajánlattevőnek kell – ajánlata érvényességének egyik feltételeként igazolnia, hogy a biztosítékot az ajánlatkérő rendelkezésére bocsátotta. Amennyiben az ajánlattevő ajánlatában nem csatolja az erre vonatkozó igazolást, azt hiánypótlás keretében nyújthatja be. Amennyiben az ajánlattevő a biztosítékot az ajánlatkérő által előírt határidőre nem, vagy az előírt mértéknél kisebb összegben bocsátotta rendelkezésre, ajánlata érvénytelen, magát a biztosítékot tehát nem lehet hiányként pótolni.

Nem csak az ajánlattevő számára jelent ugyanakkor kötelezettséget az ajánlati biztosíték. Ha ugyanis az ajánlatkérő az eljárásban való részvételt biztosíték adásához kötötte, a pénzben teljesített biztosíték kétszeres összegének, egyéb esetekben a biztosíték mértékének megfelelő összeg tíz napon belüli megfizetésére köteles:

- a) az ajánlattevők részére, ha az eljárás eredményéről az ajánlati kötöttség felhívásban meghatározott vagy meghosszabbított fennállásának ideje alatt nem tájékoztatja az ajánlattevőket;
- b) a nyertes ajánlattevő, valamint – amennyiben második helyezett is kihirdetésre került – a második legkedvezőbb ajánlatot tevő részére, ha a szerződést nem köti meg.

Figyelemmel arra, hogy az új törvény az ajánlati kötöttség időtartamát korlátozza, és – ha több idő szükséges az elbíráláshoz – az ajánlatkérő felhívhatja az ajánlattevőket ajánlataik további fenntartására, szükséges rendezni, hogy ebben az esetben mi lesz a biztosíték sorsa. Ilyenkor ugyanis nem arról van szó, hogy az ajánlatkérő nem értesíti időben az ajánlattevőket az eljárás eredményéről, hanem él azzal a törvény adta lehetőségével, hogy az ajánlattevőket felhívja ajánlataik további fenntartására, amely idő alatt azokat el tudja bírálni. Amennyiben az ajánlatkérő felhívására egy ajánlattevő – vagy mindegyik ajánlattevő – úgy dönt, hogy nem tartja fenn ajánlatát, a biztosíték nem kétszeres összegben jár vissza. Mivel az ajánlati biztosíték az ajánlati kötöttséget biztosítja, a biztosítékot az ajánlatkérő is csak ezen időszakra írhatja elő. Amennyiben sor kerül az ajánlati kötöttség meghosszabbítására, az időközben lejárt bank vagy biztosító által vállalt garancia megújítása szükséges, amelyre az ajánlatkérőnek már abban a felhívásban fel kell hívnia az ajánlattevők figyelmét, amelyben ajánlataik fenntartását kéri tőlük.

Jóllehet, továbbra is biztosított a lehetősége annak, hogy az ajánlati biztosíték a megkötött szerződést biztosító mellékkötelezettséggé váljon (például teljesítési biztosítékká), ugyanakkor ez nem szükségszerű. Nem is feltétlen praktikus, hiszen banktechnikai problémákat vethet fel egy

ilyen rendelkezés, a biztosíték készpénzben történt rendelkezésre bocsátása esetén azonban valóban egyszerűbb, ha nem kell oda-vissza utalni az adott összeget.

III.6. Minősített ajánlattevők jegyzéke

Az ajánlattevőknek érdekük fűződik ahhoz, hogy ne kelljen minden egyes eljárásban kizáró okok hatálya alá tartozásuk hiányát, valamint alkalmasságukat igazolni, mivel ezzel jelentős költségmegtakarítást tudnak elérni. A Kbt. ezért hozta létre a minősített ajánlattevők jegyzékét.

Kétféle minősített ajánlattevői jegyzék létezik: az egyik a Közbeszerzési Hatóság által vezetett, a másik a szakmai kamarák által létrehozott és vezetett esetleges ilyen nyilvántartások (például építési beruházások esetén a Magyar Építész Kamara névjegyzéke). A kamarai névjegyzékeket a Hatóság nyilvántartja ugyan, de nem ő vezeti, továbbá a kamarai jegyzék csak a kamara tagjainak tevékenységi körében alkalmazandó alkalmassági feltételek igazolására terjedhet ki.

A Hatóság által vezetett minősített ajánlattevők hivatalos jegyzékét a Hatóság a honlapján közzéteszi. A Hatóság által vezetett jegyzék közhiteles, az abban foglalt adatok valódiságát ellenkező bizonyításig vélelmezni kell.

A hivatalos jegyzék tartalmazza a minősített ajánlattevő:

- nevét, székhelyét (lakóhelyét);
- a jegyzék szerinti besorolását;
- a jegyzékbe bejegyzésének időpontját;
- és értelemszerűen az általa igazolt minősítési szempontokat.

Minősített ajánlattevő az lehet, aki megfelel a Hatóság által meghatározott és meghirdetett minősítési szempontoknak és azt az előírt módon igazolja. A minősített ajánlattevők hivatalos jegyzékébe történő felvételt a Hatóságnál kell írásban kérelmezni.

A minősített ajánlattevők hivatalos jegyzékébe történő felvételért igazgatási szolgáltatási díjat kell fizetni. A kérelemhez a díj befizetéséről szóló igazolást is csatolni kell. A Hatóság a kérelemről – a kézhezvételét követő két hónapon belül – határozattal dönt. A határidő – indokolt esetben – egy alkalommal, két hónappal meghosszabbítható. A kérelmező attól az időponttól válik minősített ajánlattevővé, amellyel a hivatalos jegyzékbe bejegyzést nyert.

Ha a Hatóság módosítja a minősítési szempontokat és igazolási módjait, köteles a minősítési szempontokat újra meghirdetni, valamint a már jegyzékbe vett minősített ajánlattevőket és a kérelmet benyújtókat egyidejűleg, közvetlenül, írásban tájékoztatni. A minősítési szempontok módosítása esetében a már jegyzékbe vett minősített ajánlattevőknek is igazolniuk kell az előírt módon megfelelőségüket az új vagy a módosult minősítési szempont tekintetében. Erre – a tájékoztatás során – fel kell hívni a minősített ajánlattevőket. Benyújtott kérelem folyamatban levő elbírálása esetében pedig a Hatóságnak a kérelem módosítás miatt szükséges kiegészítésére kell a kérelmezőt felhívnia.

A Hatóságnak a kérelmet elutasító vagy a törlésről hozott határozata ellen fellebbezésnek helye nincs, de a kérelmező, illetőleg az érintett minősített ajánlattevő a határozat felülvizsgálatát kérheti a bíróságtól a határozat kézhezvételétől számított tizenöt napon belül.

A minősített ajánlattevőt a Hatóság törli a hatósági hivatalos jegyzékből, ha:

- a) nem felel meg a minősítési szempontoknak;
- b) közbeszerzéssel kapcsolatos jogorvoslati eljárásban végleges határozattal eltiltották közbeszerzési eljárásban való részvételtől;
- c) közbeszerzéssel kapcsolatos jogorvoslati eljárásban végleges határozattal elrendelték a hatósági hivatalos jegyzékből való törlését;
- d) azt a minősített ajánlattevő kéri;
- e) megújítás nélkül lejárt a hatósági hivatalos jegyzékben szereplés érvényességi ideje;

f) a minősített ajánlattevő megszűnt, illetve meghalt.

A minősített ajánlattevőnek külön kell igazolnia, hogy nem tartozik a Kbt. 62. § (1) bekezdés b) pontjának hatálya alá. A minősített ajánlattevőnek szintén külön kell igazolnia a szerződés teljesítésére való alkalmasságát azon alkalmassági követelmények tekintetében, amelyeknél az ajánlatkérő a közbeszerzési eljárásban vagy az előminősítési rendszerében a minősítési szempontokhoz képest szigorúbban állapítja meg az ajánlattevő pénzügyi és gazdasági, valamint műszaki, illetve szakmai alkalmasságának feltételeit és igazolását.

Az ajánlatkérőnek a szigorúbban meghatározott alkalmassági követelményekre kifejezetten utalnia kell az eljárást megindító felhívásban.

III.7. Fenntartott szerződések

Főszabály szerint bárki lehet részvételre jelentkező, illetőleg ajánlattevő. Az ajánlatkérőnek azonban egyes esetekben joga van ahhoz, hogy a közbeszerzési eljárásában való részvétel jogát fenntartsa bizonyos speciális feltételeknek megfelelő cégek számára. Ilyen eset lehet az, amikor az ajánlattevő csak védett foglalkoztatóval szeretne szerződni, vagy a beszerzés tárgyát olyan különleges célú szolgáltatás képezi, mely szolgáltatást jellemzően nonprofit vagy szociális alapon működő cégek nyújtják. Ilyen szerződés legfeljebb 3 évre köthető. (Lásd Kbt. 33-34. §-ok.)

Nemzeti eljárásrendben továbbá az ajánlatkérőnek joga van, hogy az eljárásban való részvétel jogát fenntartsa az árubeszerzés és szolgáltatás esetén százmillió forint, építési beruházás esetén egymilliárd forint általános forgalmi adó nélkül számított árbevételt el nem érő azon ajánlattevők számára, akik teljesítésükhöz ennek a feltételnek ugyancsak megfelelő alvállalkozót vesznek igénybe, és akik az előírt alkalmassági követelményeknek a jelen bekezdés szerinti feltételeknek ugyancsak megfelelő más szervezet kapacitására támaszkodva felelnek meg.

Építési beruházás esetében csak akkor tartható fenn az eljárásban való részvétel joga ilyen szervezetek részére, ha a beszerzés értéke nem haladja meg az ötszázmillió forintot.

Fontos látni, hogy míg az alkalmassági feltételek között az ajánlatkérő azt jogosult meghatározni, hogy mekkora árbevétellel rendelkezzen (általában vagy a közbeszerzés tárgyából) az ajánlattevő, itt éppen az ellenkezője történik: az ajánlatkérő a kisvállalkozások számára szeretné biztosítani a részvétel jogát, ezért a bizonyos árbevételt meghaladó ajánlattevők részére már nem biztosítja az eljárásban való részvétel jogát, alvállalkozóként vagy kapacitást nyújtó szervezetként sem.

III.8. A részvételi jelentkezések, ajánlatok bontása

A részvételi jelentkezés és ajánlat összeállítását követően az EKR felületen szükséges annak benyújtása ajánlatkérő részére. A részvételi jelentkezés, ajánlat benyújtásakor, valamennyi adat rögzítését követően a „*Benyújtás*” funkciógombra kattintással a jelentkezés, ajánlat beadásra kerül. Ezt követően a jelentkezés, ajánlat módosítására csak akkor van lehetőség, ha a regisztráció során megadott telefonszámra érkező kóddal visszanyitjuk szerkesztésre a jelentkezésünket, ajánlatunkat. Fontos, hogy ha a szükséges javításokat, módosításokat elvégeztük, úgy ne feledkezzünk el annak ismételt benyújtásáról!

Nagyon fontos figyelni arra is, hogy az EKR bevezetésével a jelentkezések, ajánlatok benyújtásának határideje és azok bontásának ideje elválik egymástól. Míg korábban, a részvételi, ajánlattételi határidő lejártakor kezdték meg ajánlatkérői képviselői személyesen a bontást, úgy most a benyújtott jelentkezések, ajánlatok bontását a rendszer automatikusan végzi el, a részvételi, ajánlattételi határidő lejárta követő kettő órával később.

Így tehát, fontos, hogy az ajánlatnak vagy részvételi jelentkezésnek az ajánlattételi, illetve a részvételi határidő lejárta idejéig be kell elektronikusan érkeznie. A beérkezés időpontjáról az EKR visszaigazolást küld.

A jelentkezésünk, ajánlatunk benyújtását a rendszer a határidő lejártát követő 2 óráig még engedi, ekkor azonban a rendszer a jelentkezést, ajánlatot késve érkezettként fogja kezelni, melyről külön jegyzőkönyvet generál a rendszer.

A határidő lejártát követő 2 óra elteltével jelentkezés, ajánlat benyújtására már nincsen lehetőség.

A rendszer a bontási jegyzőkönyvet automatikusan generálja, majd azt véleményezésre megküldi az ajánlatkérőnek, akinek azt az esetleges kiegészítéseket követően a rendszeren keresztül kell továbbítania a jelentkezők, ajánlattevők felé.

III.9. Az ajánlati kötöttség

Az ajánlati kötöttség azt jelenti, hogy az ajánlatkérő a felhívásban meghatározott feltételekhez, ajánlattevő az ajánlatában foglaltakhoz bizonyos időponttól kezdve, meghatározott ideig kötve van, azaz azon a másik fél hozzájárulásával sem változtathat.

Ajánlati kötöttségről polgári jogi értelemben tehát mind az ajánlatkérő, mind az ajánlattevő oldalán beszélhetünk, lényeges azonban, hogy a közbeszerzési eljárásban kizárólag az ajánlattevő ajánlatához való kötöttségét nevezzük ajánlati kötöttségnek. A Kbt. ugyanis külön szabályozza az ajánlatkérő vonatkozásában, hogy mely esetekben léphet vissza a közbeszerzési eljárás lefolytatásától, vonhatja vissza, módosíthatja a felhívást vagy nyilváníthatja eredménytelenné az eljárást. Minden további esetben az ajánlatkérő az eljáráshoz kötve van, tehát köteles annak eredményét kihirdetni.

Az ajánlati kötöttség időtartamát az ajánlatkérő jogosult meghatározni, a törvényben meghatározott keretek között. A Kbt. a közbeszerzési eljárás egyes fajtáinak szabályai között rögzíti, hogy mely időpontban kezdődik az ajánlattevő ajánlati kötöttsége. Az ajánlatkérő által megadott időtartam ettől az időponttól számítandó.

Nyílt eljárás esetén az ajánlatkérő (ajánlati) és az ajánlattevő kötöttsége az ajánlattételi határidő lejártával kezdődik, és az ajánlati felhívásban meghatározott, de legfeljebb 30 – építési beruházás esetén, valamint ha a közbeszerzési eljárást külön jogszabályban előírt folyamatba épített ellenőrzés mellett folytatják le, akkor 60 – napig tarthat. Az ajánlatkérő bizonyos feltételek fennállása esetén úgy is nyilatkozhat, hogy egyik ajánlattevővel sem kíván szerződést kötni, ebben az esetben értelemszerűen az ajánlati kötöttség tovább már nem él.

Meghívásos eljárásban már a részvételi szakaszban is fennáll az ajánlatkérő kötöttsége (a részvételi határidő lejártától), de ajánlati kötöttségről itt értelemszerűen nem beszélhetünk. Az ajánlati szakaszban viszont a nyílt eljárásnál megismert szabályok irányadóak. Fontos, hogy ez azt is jelenti, hogy az ajánlatkérő a részvételi felhívásban meghatározottakhoz már a részvételi határidőtől kezdve, az ajánlattételi szakaszban is, az ajánlattételi határidő lejártát követő maximum 30, illetve 60 napig kötve van.

Tárgyalásos eljárásban a tárgyalások éppen arra irányulnak, hogy az ajánlatkérő a legkedvezőbb érvényes ajánlatot tevővel, és a legkedvezőbb feltételekkel köthessen szerződést, azaz mind az ajánlatkérő, mind az ajánlattevők változtathatnak az általuk megadott feltételeken. A tárgyalások során sem változhatnak azonban a közbeszerzés tárgya és feltételei olyan módon, hogy a részvételi felhívásban, az ajánlattételi felhívásban és a dokumentációban közölt feltételek olyan jelentős mértékben módosulnak vagy egészülnek ki, amely torzítja a versenyt vagy sérti az esélyegyenlőséget, különösen, ha az új feltételek ismerete alapvetően befolyásolhatta volna a résztvevők arra vonatkozó döntését, hogy az eljárásban részt tudnak-e venni (részvételi jelentkezést vagy ajánlatot tudnak-e tenni). Nem változhat továbbá az értékelés szempontja vagy módszere sem. Mindebből logikusan következik, hogy a felek kötöttsége csak a tárgyalások befejezésének időpontjától áll be, és az ajánlattételi felhívásban meghatározott, legfeljebb a fentiek szerinti 30 vagy 60 napig áll fenn.

Az ajánlatkérő, ha az eljárást megindító vagy meghirdető felhívásban jelezte, hogy fenntartja ennek a lehetőségét, az első ajánlatok beérkezését követően dönthet úgy, hogy nem tart tárgyalást, hanem a benyújtott ajánlatok bírálatával és értékelésével befejezi az eljárást. Ebben az esetben döntéséről haladéktalanul értesíti az ajánlattevőket, az ajánlattevő ajánlati kötöttsége az értesítés ajánlatkérő általi megküldésével áll be.

Versenypárbeszéd esetén a résztvevők mozgásteré még ennél is szélesebb. A versenypárbeszéd párbeszéd szakaszában az ajánlattevők a megoldási javaslatukhoz, az ajánlatkérő az általa meghatározott feltételekhez nincs kötve, az eljárás során azonban a közbeszerzés tárgya és feltételei nem változhatnak olyan jelentős mértékben, amely torzítná a versenyt vagy sértené az esélyegyenlőséget. Az értékelés szempontjai vagy módszere itt sem változhat. Mivel végső ajánlattétel csak a párbeszéd lezárultával kérhető és adható, ajánlati kötöttségről csak ezen végső ajánlat leadására vonatkozó határidő lejártával beszélhetünk.

Versenypárbeszéd esetében az ajánlattevő ajánlati kötöttsége azzal az eltéréssel érvényesül, hogy az ajánlatkérőnek szükség esetén lehetősége van arra, hogy a szerződés egyes nem lényeges feltételeit a nyertesként megnevezni kívánt ajánlattevővel egy tárgyaláson pontosítsa. Ezek a pontosítások nem torzíthatják a versenyt és nem sérthetik a gazdasági szereplők esélyegyenlőségét.

Az ajánlati kötöttség ideje alatt az ajánlattevők nem módosíthatják ajánlatukat még az ajánlatkérő hozzájárulásával sem. Az ajánlattételi határidő lejártát követően kizárólag a hiánypótlás körében van mód az ajánlatnak a törvényben meghatározott körben történő "kiegészítésére". Ha az ajánlatkérő az eljárásban való részvételt ajánlati biztosíték adásához köti, az ajánlattevők az ajánlati kötöttség lejártát követően az ajánlatukat csak a biztosíték elvesztésének terhe mellett vonhatják vissza, az ugyanis ilyen esetben az ajánlatkérőt illeti.

Az ajánlatkérő indokolt esetben az ajánlati kötöttség lejártának időpontját megelőzően felkérheti az ajánlattevőket ajánlataiknak meghatározott időpontig történő további fenntartására (70. § (2) bekezdés), az ajánlati kötöttség kiterjesztése azonban nem haladhatja meg az ajánlati kötöttség lejártának eredeti időpontjától számított 60 napot. Ajánlatkérő ezen felkérését szintén az EKR-en keresztül intézi az ajánlattevők irányába (melyet „Ajánlati kötöttség fenntartására való felkérés” elnevezésű eljárási cselekményként láthatunk az EKR felületen) és az ajánlattevők is az EKR-en keresztül kötelesek az ajánlatuk fenntartásáról nyilatkozatukat megtenni, a „Nyilatkozat ajánlati kötöttségről” eljárási cselekmény indításával.

Amennyiben az ajánlattevő az ajánlatkérő által megadott határidőben nem nyilatkozik, úgy kell tekinteni, hogy ajánlatát az ajánlatkérő által megjelölt időpontig fenntartja. Amennyiben valamelyik ajánlattevő ajánlatát nem tartja fenn, az ajánlati kötöttség lejártának eredeti időpontját követően az eljárás további részében az értékelés során ajánlatát figyelmen kívül kell hagyni.

Az ajánlattevő köteles az eljárás eredményét az ajánlati kötöttség időtartama alatt kihirdetni (az összegezést megküldeni). Az ajánlatok elbírálásról szóló összegezés ajánlattevőknek történő kiküldésétől az ajánlati kötöttség időtartama a nyertes és – amennyiben második helyezett is kihirdetésre került – a második helyezett számára automatikusan meghosszabbodik harminc – építési beruházás esetén hatvan – nappal. A szerződést – a szerződéskötési moratóriumra is tekintettel – ezen ajánlati kötöttség időtartama alatt kell megkötni.

IV. FEJEZET

BÍRÁLATTAL KAPCSOLATOS ELJÁRÁSI CSELEKMÉNYEK AJÁNLATTEVŐI OLDALON

Az ajánlatok, valamint a részvételi jelentkezések felbontását követően az ajánlatkérő feladata azok elbírálása. E kötelezettség alól kizárólag akkor mentesül, ha a részvételi vagy ajánlattételi határidő leteltét követően beállott, ellenőrzési körén kívül eső és általa előre nem látható körülmény miatt a szerződés teljesítésére nem lenne képes, vagy ilyen körülmény miatt a szerződéstől való elállásnak vagy a szerződés felmondásának lenne helye. Ezekben az esetekben az ajánlatkérőnek az eljárást eredménytelenné kell nyilvánítania. Ilyen körülménynek minősül például a törvény által kiemelten, ha a támogatásra irányuló kérelmét nem, vagy nem a kért összegben fogadták el.

Nem szükséges az ajánlatok/részvételre jelentkezések elbírálása abban az esetben sem, ha nem nyújtottak be legalább két jelentkezést vagy ajánlatot (kivéve a hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárásokat), és az ajánlatkérő a közbeszerzési dokumentumokban erre vonatkozó kifejezett előírása alapján úgy dönt, hogy erre tekintettel az eljárást eredménytelenné nyilvánítja. Ilyenkor az ajánlatkérő az ajánlatok értékelése és a Kbt. 69. § szerinti felhívás kibocsátása nélkül kihirdetheti az eljárás eredményét.

Ajánlatkérő szintén az ajánlatok bírálata és értékelése nélkül meghozhatja az eljárás eredménytelenségéről szóló döntését, ha az adott eljárásban végleges árajánlatok mindegyike meghaladja a rendelkezésre álló anyagi fedezet összegét. Ajánlatkérő ekkor köteles igazolni a fedezet összegét, melyre az alábbiak szerint kerülhet sor:

- az ajánlatok bontásáig az EKR-ben rögzített adattal;
- legkésőbb a végleges ajánlatok bontása előtt az ajánlattevőkkel vagy részvételre jelentkezőkkel közölt adattal,
- elektronikus árlejtés esetén az árlejtés megkezdését megelőzően az elektronikus rendszerben rögzített adattal igazolhatja a rendelkezésre álló fedezet összegét.

Az ajánlatok, illetve részvételre jelentkezések elbírálása során ajánlatkérőnek meg kell ítélnie, hogy mely ajánlatok, valamint jelentkezések érvényesek vagy érvénytelenek. Ennek keretében egyszakaszos eljárásokban meg kell állapítania az ajánlattevő alkalmasságát vagy alkalmatlanságát (több szakaszból álló eljárásokban ez a részvételi jelentkezések bírálatakor történik), illetve hogy van-e olyan ajánlattevő, akit az eljárásból ki kell zárni, és az ajánlatok minden egyéb tekintetben megfelelnek-e az ajánlati (ajánlattételi vagy a már a részvételi felhívásban meghatározott követelmények esetén a részvételi) felhívásban és a dokumentációban, valamint a jogszabályokban meghatározott feltételeknek.

Az ajánlatkérő a kizáró okok, alkalmasság, továbbá többszakaszos eljárásokban a rangsorolási feltételek (lásd többszakaszos eljárásoknál) előzetes ellenőrzése során köteles az egységes európai közbeszerzési dokumentumba foglalt nyilatkozatot elfogadni, valamint minden egyéb tekintetben a részvételi jelentkezés és az ajánlat megfelelőségét ellenőrizni.

Az ajánlatkérő feladata mindazon tények, adatok ellenőrzése, amelyekhez az Európai Unió bármely tagállamában működő, – az adott tagállam által az e-Certis rendszerben igazolásra alkalmas adatbázisként feltüntetett – ingyenes elektronikus adatbázisba belépve közvetlenül hozzájuthat.

Nem magyar nyelvű nyilvántartás esetén az ajánlatkérő kérheti a releváns igazolás vagy információ magyar nyelvű fordításának benyújtását. A magyarországi nyilvántartások közül a

hatósági nyilvántartások, valamint a külön jogszabályban nevesített nyilvántartások tekintendők az igazolás benyújtásának kiváltására alkalmas nyilvántartásnak.

Az eljárás eredményéről szóló döntés meghozatalát megelőzően az ajánlatkérő köteles az értékelési szempontokra figyelemmel legkedvezőbbnek tekinthető ajánlattevőt megfelelő határidő tűzésével felhívni a kizáró okok, az alkalmassági követelmények, valamint – adott esetben – a rangsorolási kritériumok tekintetében az eljárást megindító felhívásban előírt igazolások benyújtására. A kapacitásait rendelkezésre bocsátó szervezetnek csak az alkalmassági követelmények tekintetében kell az igazolásokat benyújtani.

Amennyiben a gazdasági szereplők már az ajánlatban, részvételi jelentkezésben – az ajánlatkérő erre vonatkozó kifejezett felhívása nélkül – benyújtották az igazolásokat, azokat az ajánlatkérő figyelmen kívül hagyhatja és elegendő azokat csak az eljárást lezáró döntést megelőzően, kizárólag azon ajánlattevők tekintetében bevonnia a bírálatba, amely ajánlattevőket ajánlatkérő az igazolások benyújtására kívánt felhívni. Ekkor az ajánlatkérőnek nem kell a Kbt. 69. § (4) bekezdése szerinti felkérést megküldenie az érintett(ek)nek, hanem megkezdheti a benyújtott nyilatkozatok, igazolások bírálatát. Amennyiben ezen igazolások tartalmát illetően hiánypótlási felhívás vagy felvilágosítás kérés kiküldését látja szükségesnek, úgy erről rendelkezni köteles. A hatályos szabályozás fontos elemei a Kbt. 69. § (5) bekezdés a) és b) pontjaiban foglaltak, melynek értelmében amennyiben a Kbt. 69. § (4) bekezdése szerinti *(részletes igazolások benyújtására felkért, illetve az igazolásokat az ajánlatban korábban már benyújtó, ám azok meg nem felelősége miatt hiánypótlási felhívással és/vagy felvilágosítás kéréssel érintett)* ajánlattevő az igazolásokat a részletes igazolások benyújtására való felkérést követően kizárólag határidőn túl, vagy egyáltalán nem nyújtja be, illetve ha az igazolásokat az ajánlatában korábban ugyan már benyújtotta, ám hiányosan vagy nem egyértelmű tartalommal, és az ennek okán kibocsátott hiánypótlási felhívást és/vagy felvilágosítás kérést követően sem megfelelően nyújtja be, úgy nincs helye további hiánypótlásnak. Ebben az esetben az ajánlatkérő ezen ajánlattevő ajánlatának figyelmen kívül hagyásával az értékelési szempontokra figyelemmel legkedvezőbbnek tekinthető ajánlattevőt hívja fel az igazolások benyújtására, vagy küld a részére a fentiek szerinti hiánypótlási felhívást és/vagy felvilágosítás kérést. Az ajánlatkérő az eljárást lezáró döntésben csak olyan ajánlattevőt nevezhet meg nyertes ajánlattevőként, aki az alkalmassági követelmények, a kizáró okok és a rangsorolási kritériumok tekintetében az előírt igazolási kötelezettségének eleget tett.

Az ajánlatkérő az eljárást lezáró döntés meghozatalát megelőzően dönthet úgy, hogy nemcsak a legkedvezőbb, hanem az értékelési sorrendben azt követő meghatározott számú következő legkedvezőbb ajánlattevőt is felhívja az igazolások benyújtására. Az ajánlatkérő az összegezésben csak akkor nevezheti meg a második legkedvezőbb ajánlattevőt, ha az eljárást lezáró döntés meghozatalát megelőzően őt is felhívta az igazolások benyújtására.

Ha az ajánlatkérőnek a részvételi jelentkezések és az ajánlatok bírálata során alapos kétsége merül fel valamely gazdasági szereplő nyilatkozatának valóságtartalmára vonatkozóan, határidő tűzésével kérheti az érintett ajánlattevőt vagy részvételre jelentkezőt, hogy nyújtsa be a nyilatkozatát alátámasztó igazolásokat.

Az ajánlattevő vagy részvételre jelentkező utólagos igazolási kötelezettsége arra irányul, hogy bizonyítsa az alkalmassági követelmények, a kizáró okok fenn nem állása és a rangsorolási kritériumok tekintetében az egységes európai közbeszerzési dokumentum alapján az ajánlatkérő által figyelembe vett értékek teljesülését. Az ajánlat vagy részvételi jelentkezés akkor is lehet érvényes, ha a benyújtott igazolások eltérnek a korábbi nyilatkozatban feltüntetett adatoktól, ám ebben az esetben az adott helyzetnek megfelelően kell intézkedni hiánypótlási felhívás és/vagy felvilágosítás kérés kibocsátásáról.

Nyílt eljárásban, illetve az ajánlati szakasz végén az érvényes ajánlatokat az eljárást megindító felhívásban meghatározott értékelési szempont, valamint részszempontok alapján kell értékelni.

Ajánlatkérő nyílt eljárásban már a felhívás elkészítése során dönthet úgy is, hogy a Kbt. 81. § (4) vagy (5) bekezdése szerinti, ún. „fordított bírálatot” alkalmazza, ám ha ennek előírása a közbeszerzési dokumentumokban megtörtént, úgy annak alkalmazásától a bírálat során már nem lehet eltérni, hasonlóan ahhoz, hogy ha az ajánlatkérő a fordított bírálat alkalmazásáról a közbeszerzési dokumentumokban nem rendelkezett, utólag sajnos azt már nem alkalmazhatja. Fordított bírálat esetén először az ajánlatok értékelése történik meg, és csak ezt követően kerül sor a legkedvezőbbnek minősített egy vagy több ajánlat bírálatára.

A Kbt. 70. §-a határozza meg, hogy mennyi idő alatt kell az elbírálást elvégezni. Az ajánlatkérő az ajánlatokat a lehető legrövidebb időn belül köteles elbírálni, legkésőbb azonban úgy, hogy az ajánlattevőknek az eljárást lezáró döntésről való értesítésére az ajánlati kötöttség fennállása alatt sor kerüljön. Amennyiben az ajánlatkérő a megjelölt határidőben nem tudja elvégezni a bírálatot, az új Kbt. is fenntartja a megadott időtartam meghosszabbításának lehetőségét. Mivel azonban az ajánlattevő az ajánlati kötöttség lejártával nem köteles ajánlatát fenntartani, az ajánlati kötöttség időtartamának lejártát követően az ajánlattevő úgy is nyilatkozhat, hogy nem tartja fenn ajánlatát egy meghosszabbított időtartamra. Ilyen esetben ezt az ajánlatot az értékelés során figyelmen kívül kell hagyni.

IV.1. Hiánypótlás, felvilágosítás, számítási hiba javítása, indokolás

IV.1.1. Hiánypótlás

Amennyiben az ajánlatkérő a becsatolt iratok alapján nem képes megítélni az ajánlattevő vagy részvételre jelentkező kizáró okok hatálya alá tartozásának hiányát vagy a szerződés teljesítésére való alkalmasságát, az iratok pótlólagos benyújtására EKR-en keresztül köteles felhívni őket. A hiánypótlás intézményének célja, hogy növelje a közbeszerzési eljárások eredményességének, illetve az érvényes ajánlattételnek a lehetőségét. Ez mindkét oldalnak az érdeke. A törvény szerint a hiánypótlás biztosítása nem az ajánlatkérő döntésétől függ, az kötelező.

A hiánypótlás köre nem korlátozható, egyetlen kivétellel. Az ajánlatkérő nem köteles ugyanis újabb hiánypótlást elrendelni arra vonatkozóan, ha a hiánypótlással az ajánlattevő (részvételre jelentkező) az ajánlatban (jelentkezésben) korábban nem szereplő gazdasági szereplőt von be az eljárásba (például pont az előző bekezdésben írtak okán), és e gazdasági szereplőre tekintettel lenne szükséges újabb hiánypótlás, feltéve, hogy a közbeszerzési dokumentumokban feltüntette, hogy ilyen esetben nem (vagy a csak az általa meghatározott korlátozással) rendel el újabb hiánypótlást.

A hiánypótlási felhívást valamennyi ajánlattevőnek, illetve részvételre jelentkezőnek egyidejűleg, írásban meg kell küldeni, tehát minden szereplő értesül a többi jelentkezés, ajánlat hiányosságairól is. A hiánypótlásra történő felszólításban meg kell jelölni a pótlendő hiányosságokat, illetve azt a határidőt, amelyen belül a hiányok pótolhatók. Amennyiben az ajánlattevő vagy részvételre jelentkező a hiánypótlási felhívásban meg nem jelölt hiányosságokat kíván pótolni, vagy olyan iratokat kíván pótlólag benyújtani, amelyeket a hiánypótlási felhívás nem tartalmaz, ezt önkéntes hiánypótlás keretében megteheti ezen a határidőn belül. Amennyiben hiánypótlásra vagy felvilágosítás nyújtására vonatkozó határidő nincsen folyamatban, úgy önkéntes hiánypótlás teljesítésére sincsen lehetőség.

Több alkalommal is lehetséges hiánypótlást biztosítani, sőt, ha az ajánlatkérő a korábbi hiánypótlási felhívás(ok)ban nem szereplő, újabb hiányosságokat észlel, köteles újabb hiánypótlást elrendelni. A korábban megjelölt hiány(ok) a későbbi hiánypótlás során azonban már nem pótolható(k).

Hiánypótlás elrendelésére az ajánlatkérő abban az esetben nem köteles, ha a hiánypótlással az ajánlattevő vagy részvételre jelentkező az ajánlatban vagy a részvételi jelentkezésben korábban nem szereplő gazdasági szereplőt von be az eljárásba, és e gazdasági szereplőre tekintettel lenne szükséges az újabb hiánypótlás, feltéve, hogy a közbeszerzési dokumentumokban feltüntette, hogy ilyen esetben nem – vagy csak az általa meghatározott korlátozással – rendel el újabb hiánypótlást.

A hiánypótlás és a felvilágosítás kérés kapcsán fontos annak rögzítése, hogy az ajánlatkérő terheli annak kötelezettsége, hogy a felhívásában egyrészt megadja azt, hogy milyen hiányt vagy ellentmondást, illetve nem egyértelműséget állapított meg, másrészt megmondja azt, hogy ezt miként kéri orvosolni. Ha az ajánlatkérő ezen információkat nem adja meg a felhívásában, akkor nem hozza az ajánlattevőket abba a helyzetbe, hogy a felvilágosítással, hiánypótlással az ajánlatukat megfelelővé tehessek. (Lásd például D.13/11/2018. számú határozat.)

A hiánypótlás körét a Kbt. nem korlátozza, sőt, meghaladottá vált az a Legfelsőbb Bírósági döntés is, mely szerint hiánypótlásnak csak az ajánlat hiányosságai tekintetében van helye, az ajánlat hibái ilyen módon nem korrigálhatók. A Kbt. 71. § (8) bekezdése értelmében ugyanis a hiánypótlás adott esetben még módosíthatja vagy ki is egészítheti az eredetileg benyújtott ajánlatot/részvételre jelentkezést, kivéve az alábbiakat:

- Nem járhat a Kbt. 2. § (1)-(3) és (5) bekezdésében foglalt alapelvek sérelmével.
- Az ajánlatban a beszerzés tárgyának jellemzőire, az ajánlattevő szerződéses kötelezettsége végrehajtásának módjára vagy a szerződés más feltételeire vonatkozó dokumentum tekintetében csak olyan nem jelentős, egyedi részletkérdésre vonatkozó hiba javítható vagy hiány pótolható, továbbá átalánydíjas szerződés esetén az árazott költségvetés (részletes árajánlat) valamely tétele és egységára pótolható, módosítható, kiegészíthető vagy törölhető, amelynek változása a teljes ajánlati árat vagy annak értékelés alá eső részösszegét és az ajánlattevők között az értékeléskor kialakuló sorrendet nem befolyásolja.

A Döntőbizottság joggyakorlata egységes abban, hogy a hiánypótlás célja az érvényes ajánlattétel elősegítése. Ennek érdekében a törvény a jogintézmény alkalmazását kötelezővé teszi az ajánlatkérő számára. A hiánypótlás rendeltetése, hogy az ajánlatokban előforduló kisebb hibák és hiányosságok ne okozzanak érvénytelenséget, ne vezessenek a verseny csökkenéséhez, a befektetett erőforrások elvesztegetéséhez. Ezen jogszabályi célra figyelemmel a „hiánypótlás” kifejezés tágan értelmezendő, iratok pótlását és azok hibáinak javítását is jelentheti. A hiánypótlás azonban nem adhat lehetőséget az ajánlattevőnek a verseny tisztaságát sértő előnyben részesítésére (lásd a D.2/17/2018. számú határozatban).

A Döntőbizottság rögzíti azt is, hogy az újabb hiánypótlás korlátja a korábban megjelölt hiány, viszont a korábban meg nem jelölt hiányok tekintetében az ajánlatkérő köteles további hiánypótlási felhívást kibocsátani. A Közbeszerzési Hatóság vonatkozó útmutatója,¹⁹ illetve a következetes bírósági és döntőbizottsági gyakorlat alapján nem ütközik a kétszeres hiánypótlás tilalmába, ha az ajánlat benyújtásakor hiányzó dokumentumot hiánypótlásban nyújtanak be először, de hibás tartalommal, vagy egy hiányosan benyújtott dokumentum hiánypótlása során egy teljesen új dokumentumot nyújtanak be ismételt hiányos tartalommal (D.610/21/2017. számú határozat).

Az ajánlatkérő által értékelés körében bemutatni kért szakemberek személye hiánypótlás keretében csak úgy változhat, hogy a hiánypótlásban az értékeléskor figyelembe veendő minden releváns körülmény tekintetében a korábbival legalább egyenértékű szakember kerül bemutatásra.

¹⁹ A Közbeszerzési Hatóság keretében működő Tanács útmutatója a hiánypótlás szabályairól (KÉ 2019. évi 227. szám; 2019. november 26.) Elérhetőség: https://www.kozbeszerzes.hu/data/filer_public/61/ea/61ea3154-fa45-4306-8f6c-b147d9a8f0b6/hianypotlas.pdf

Ha a hiánypótlás során a korábbinál nagyobb tapasztalattal, magasabb képzettséggel rendelkező személy kerül bemutatásra, az ajánlatkérő az értékeléshez akkor is csak az általa pótoltatott szakember adatait veheti figyelembe, a hiánypótlás ilyenkor is csak az érvényessé tételt szolgálja, és nem eredményezi az értékeléskor figyelembe veendő tényezők változását.

Az ajánlati biztosítékról szóló fejezetben már utaltunk rá, hogy az ajánlati biztosíték rendelkezésre bocsátása nem pótolható, csak az azt igazoló okirat – tehát ha az ajánlati biztosítékot az ajánlattevő nem vagy nem megfelelő mértékben bocsátotta rendelkezésre az ajánlattételi határidőig, erre hiánypótlás keretén belül sem hívható fel. Nagyon fontos, hogy az ajánlati biztosíték nem azonos a róla szóló irattal, tehát az igazolás maga pótolható.

Amennyiben az ajánlatkérő hiánypótlási felhívást intéz a részvételre jelentkezők/ajánlattevők irányába, úgy ez az EKR-en keresztül történik. Ekkor az eljárási cselekmények között, „*Hiánypótlási felhívás, felvilágosítás kérés*” elnevezéssel új eljárási cselekményként megtekinthetjük a hiánypótlási felhívás tartalmát, illetőleg annak teljesítési határidejét is.

A hiánypótlást a „*Hiánypótlás összeállítása*” eljárási cselekmény indításával tudjuk kezdeményezni és miután a hiánypótlásunk véglegesnek tekinthető, az adatok rögzítését követően a „*Hiánypótlás benyújtása*” funkciógombra kattintással tudjuk teljesíteni.

IV.1.2. Felvilágosítás

Ha az ajánlat vagy a részvételre jelentkezés nem egyértelmű kijelentéseket tartalmaz, az ajánlatkérő felvilágosítást kérhet az ajánlattevőtől vagy részvételre jelentkezőtől azok tartalmának tisztázása érdekében. A felvilágosítás kérésre és annak megadására egyebekben a hiánypótlás szabályai irányadóak. A felvilágosítás kérést, illetőleg magát a felvilágosítást szintén az EKR-en keresztül láthatjuk és a „*Felvilágosítás kérés megválaszolása*” eljárási cselekmény indításával teljesíthetjük.

IV.1.3. Számítási hiba

Ha az ajánlatkérő az ajánlatban az értékelésre kiható számítási hibát észlel, úgy – a korábbi szabályozással ellentétben, mikor is annak javításáról saját hatáskörben maga az ajánlatkérő gondoskodott –, az ajánlattevőt hívja fel annak javítására oly módon, hogy a javítás eredményét az ajánlatkérő állapítja meg. Ennek során ajánlatkérő a közbeszerzés tárgya elemeinek tételesen meghatározott értékeit (az alapadatokat) alapul véve kiszámítja az összesített ellenértéket vagy más – az ajánlatban megtalálható számításon alapuló – adatot.

A számítási hiba javítására vonatkozó felkérésre, továbbá a számítási hiba javítására is egyaránt az EKR-ben kerül sor, az ajánlatkérő által indított „*Számítási hiba javítására történő felhívás*” eljárási cselekményt követően, a „*Számítási hiba javítása*” eljárási cselekmény indításával.

Amennyiben ajánlattevő a számítási hiba javítását nem, vagy nem az előírt határidőben, vagy hibásan teljesíti, úgy az ajánlata érvénytelen.

IV.1.4. Aránytalanul alacsony ellenszolgáltatás

A Kbt. hatályos rendelkezései – a közösségi közbeszerzési irányelvek vonatkozó rendelkezéseit átültetve – az ajánlatkérő kötelezettségévé teszik, hogy abban az esetben, ha az ajánlati ár (ellenszolgáltatást) aránytalanul alacsonynak véli, erre vonatkozóan további adatokat és indokolást kérjen az ajánlattevőtől. Az ajánlattevők ugyanis a közbeszerzési piaci versenyhelyzetben esetenként a verseny tisztaságát, az általánosan elfogadott szakmai szokásokat, etikai szabályokat sértő kötelezettségeket vállalnak (irreális ajánlati tartalmi elemeket, például aránytalanul alacsony árakat, vagy lehetetlen kötelezettségvállalásokat határoznak meg) annak érdekében, hogy azokat az ajánlatkérő maximális pontszámmal értékelje valamely részszempont körében. A törvény e problémát kezelni kívánja.

Amennyiben a benyújtott ajánlat lehetetlen, túlzottan magas vagy éppen túlzottan alacsony, illetve kirívóan aránytalan kötelezettségvállalást tartalmaz, az ajánlatkérőnek meg kell győződnie az ajánlatok irreálisnak, lehetetlennek tűnő tartalmi elemeinek teljesíthetőségéről.

Az ajánlatkérőnek az ellenszolgáltatás mértékének vizsgálatakor korábbi tapasztalataira, a közbeszerzést megelőzően végzett piacfelmérés eredményére, vagy a közbeszerzést megelőzően a szükséges fedezet meghatározásához felhasznált adatokra kell figyelemmel lennie, és ez alapján kell megállapítania, hogy az kirívóan alacsonynak minősül-e vagy sem.

A korábbi Kbt. rendelkezését mellőzve az új törvény egyetlen esetben sem teszi kötelezővé az indokolás kérést, azt teljes mértékben az ajánlatkérőre bízta. Nyílt eljárásban az ajánlatkérő az eljárást megindító felhívásban rendelkezhet úgy, hogy a bírálóknak az aránytalanul alacsony ár vagy költség vizsgálatára vonatkozó részét az ajánlatok értékelését követően végzi el. Ebben az esetben csak a legkedvezőbb ajánlatot tett ajánlattevő – és ha az összegezésben meg kívánja nevezni, a második legkedvezőbb ajánlatot tett ajánlattevő – tekintetében vizsgálja az ár vagy költség aránytalanul alacsony voltát.

A törvény példálózó jelleggel sorolja fel, mit fogadhat el ajánlatkérő az indokolás körében (például a gyártási folyamat, az építési beruházás vagy a szolgáltatásnyújtás módszerének gazdaságosságára, a választott műszaki megoldásra, a teljesítésnek az ajánlattevő számára kivételesen előnyös körülményeire, az ajánlattevőnek állami támogatások megszerzésére való lehetőségére történő hivatkozást).

Nem megfelelő az indokolás ugyanakkor különösen (azaz itt sem kizárólagosan, csak példálózó jelleggel), ha megállapítható, hogy az ajánlat azért tartalmaz aránytalanul alacsony árat vagy költséget, mert nem felel meg azoknak a környezetvédelmi, szociális és munkajogi követelményeknek, amelyeket a jogszabályok vagy kötelezően alkalmazandó kollektív szerződés, illetve a Kbt. 4. mellékletében felsorolt környezetvédelmi, szociális és munkajogi rendelkezések írnak elő. Az ajánlatkérő az ajánlat megalapozottságának vizsgálata során ennek megítéléséhez az adott ágazatban kötelezően alkalmazandó irányadó munkabérekről is tájékoztatást kérhet az ajánlattevőtől.

Ajánlatkérőnek joga van az ajánlat megalapozottságának vizsgálata során az irányadó munkabérekről is tájékoztatást kérni az ajánlattevőtől. Sőt, ha szükséges, a többi ajánlattevőtől is kérhet be a meghatározott ajánlati elemeket megalapozó adatokat. Amennyiben az ajánlatkérő az indokolás alapján nem tud meggyőződni az ajánlat gazdasági ésszerűségéről, további adatokat kérhet.

A törvény támpontot nyújt az objektív alapú indokolás meghatározásához, azonban tételszerű definíciót nem. Ez viszonylag tág mozgásteret hagy mind ajánlatkérői, mind ajánlattevői oldalon. Ugyanakkor, ha az ajánlattevő nem tudja elfogadható módon megindokolni az érintett ajánlati elem teljesíthetőségét, az ajánlatkérő érvénytelennek nyilváníthatja az ajánlatot.

A Közbeszerzési Döntőbizottság a D.20/18/2018. határozatában az objektív alapú indokolás definíciójához egy kis segítséget nyújt, amikor kimondja, hogy objektív alapú mindaz, ami tényleges és a külvilág számára felismerhető, érzékelhető, ekképpen pedig az ajánlat összeállításának időpontjában rendelkezésre állt és az indokolás idején is rendelkezésre áll, továbbá valamilyen hiteles formában igazolható vagy legalábbis tényszerű és konkrét. Ehhez képest nem objektív az, ami nem alátámasztott, vagy alátámasztható, bizonytalan jövőbeli eseménytől vagy egyéb feltételtől függ, továbbá az is, ami nincs kapcsolatban az adott közbeszerzéssel vagy annak adott részével.

A Kbt. 72. § (1) bekezdése továbbá az ajánlattevő felelősségévé teszi, hogy a kérdéses ajánlati elemek tartalmát megalapozó adatokat és objektív alapú indokolást közölje az ajánlatkérővel. A konkrét ügyben az ajánlattevő által a 0.- Ft értéken szerepeltetett szolgáltatásokra vonatkozó

indokolása nem arról szólt, hogy a 0.-Ft értékű megajánlás objektíve hogyan támasztható alá, hanem közlés volt arról, hogy az ajánlattevő egyáltalán nem számít fel erre vonatkozólag ellenértéket. A Döntőbizottság szerint ez a nyilatkozat szubjektív, üzleti politikára alapított döntést közölt, amely az ajánlatkérő által nem volt ellenőrizhető, így nem felelt meg az objektív alapú indokolás kritériumának. Nem fogadható el objektív alapú indokolásként az a válasz sem, hogy a felmerült költségek más soroknál kerültek beépítésre, különösen nem értékelésre kerülő részszerzőpontok esetén (lásd ugyanebben a határozatban).

Tehát az ajánlattevőnek olyan objektív alapú indokolást kell adnia, amely független, tárgyilagos választ tartalmaz, egyértelműen alátámasztja a tényleges helyzetet és nem hagy kétséget az ajánlatkérőben afelől, hogy a szerződés a megajánlott áron ténylegesen teljesíthető lesz (lásd: [D.682/15/2017](#), [D.568/15/2017](#)).

Az aránytalanul alacsony ellenszolgáltatás és egyéb aránytalan vállalások tekintetében az ajánlatkérő részéről érkező felhívást az EKR-ben „*Aránytalanul alacsony ár és egyéb aránytalan vállalás esetében indokolás kérése*” eljárási cselekményként találjuk meg, indokolásunkat pedig az „*Aránytalanul alacsony ár és egyéb aránytalan vállalás esetében indokolás benyújtása*” eljárási cselekmény indításával teljesíthetjük. Ugyanezen eljárásrend irányadó abban az esetben is, ha az ajánlatkérő kiegészítő indokolás kérését tartja szükségesnek.

IV.1.5. Lehetetlen, illetve aránytalan kötelezettségvállalás

A kirívóan alacsony ellenszolgáltatás indokoltatási kötelezettségéhez hasonlóan az ajánlatkérőnek kötelessége az ellenszolgáltatási körön kívül eső ajánlati elemekre vonatkozóan indokolást kérni az ajánlattevőtől, ha az ajánlatnak valamelyik tartalmi eleme teljesíthetetlennek ítélt kötelezettségvállalást tartalmaz. Az ajánlatkérőnek erről a kérésről is egyidejűleg, írásban, az EKR-en keresztül értesítenie kell a többi ajánlattevőt.

Az ajánlatkérő az indokolás és a rendelkezésére álló iratok alapján köteles meggyőződni az ajánlati elemek megalapozottságáról, teljesíthetőségéről, ennek során az ajánlattevőtől írásban tájékoztatást kérhet a vitatott ajánlati elemekre vonatkozóan. Amennyiben a rendelkezésre bocsátott információk nem indokolják megfelelően, hogy az adott kötelezettségvállalás teljesíthető, úgy ajánlatkérő az ajánlatot köteles érvénytelenné nyilvánítani.

IV.2. Részvételi jelentkezés, ajánlat visszavonása

A részvételre jelentkező a részvételi határidő lejártáig visszavonhatja részvételi jelentkezését. Az ajánlattevő ajánlatát az ajánlati kötöttség beálltáig vonhatja vissza. A visszavonásra az EKR-en keresztül, az erre vonatkozó eljárási cselekmény indításával kerülhet sor.

Amennyiben a kötöttség beálltát követően dönt az ajánlattevő az ajánlat visszavonása mellett, úgy az az ajánlat érvénytelenségét eredményezi a Kbt. 73. § (6) bekezdésének a) pontja alapján.

Ez az esetkör azonban nem tévesztendő össze azzal, amikor az ajánlattevő felkérésre kerül az ajánlatának meghatározott ideig történő további fenntartására. Ekkor ugyanis az ajánlattevő eldöntheti, hogy fenn kívánja-e tartani ajánlatát az ajánlatkérő által megjelölt időpontig. Amennyiben úgy dönt, hogy ajánlatát nem kívánja fenntartani, úgy erre vonatkozó kifejezett nyilatkozata alapján ezt megteheti anélkül, hogy az ajánlati biztosíték összegét elveszítené. Ekkor az ajánlatkérő köteles ugyanis az ajánlati biztosítékot visszafizetni az ajánlattevő részére.

Fontos tudni, hogy ha az ajánlatkérő az eljárásban való részvételt ajánlati biztosíték adásához kötötte, úgy az ajánlat kötöttség időtartama alatt történő visszavonása esetén az ajánlati biztosítékot az ajánlattevő elveszíti, az az ajánlatkérőt fogja megilletni.

IV.3. Az érvénytelen ajánlat

Az ajánlatok és részvételre jelentkezések érvénytelenségi okait a Kbt. 73. §-a sorolja fel. Az ebbe a körbe tartozó ajánlatokat az ajánlatkérő köteles érvénytelennek nyilvánítani. Fontos, hogy az érvénytelen ajánlatot nem lehet az értékelési szempont szerint értékelni.

Nem tekinthető érvényesnek az az ajánlat vagy jelentkezés, melyet határidőt követően nyújtottak be. Az EKR rendszere a részvételi/ajánlattételi határidő leteltét követő 2 óráig még engedi az ajánlat benyújtását, a 2 óra leteltét követően már nem, az EKR rendszer ekkor már hibaüzenetet küld. Mindkét esetben érvénytelen jelentkezésről, illetőleg ajánlatról kell beszélnünk, mely késve benyújtott dokumentumokról külön jegyzőkönyv készül az EKR-ben, mely jegyzőkönyv tartalmi véglegesítéséről és EKR-ben történő megküldéséről az ajánlatkérő köteles gondoskodni.

Az ajánlat/részvételi jelentkezés érvénytelen továbbá a Kbt. alapján akkor, ha az ajánlattevő vagy részvételre jelentkező alvállalkozója, vagy az alkalmasság igazolásában részt vevő szervezet a 62. § (1) bekezdés i) pontja, vagy az adott eljárásban felmerült magatartása alapján j) pontja szerinti kizáró ok miatt kizárásra került; illetve ha az ajánlattevő/részvételre jelentkező nem felel meg a szerződés teljesítéséhez szükséges alkalmassági követelményeknek.

Az ajánlat/részvételre jelentkezés akkor is érvénytelen, ha egyéb módon nem felel meg az ajánlati, ajánlattételi vagy részvételi felhívásban és a dokumentációban, valamint a jogszabályokban meghatározott feltételeknek, ide nem értve a részvételi jelentkezések és az ajánlatok ajánlatkérő által előírt formai követelményeit. Az e pont szerinti érvénytelenséghez vezet különösen, ha:

- a) az ajánlatot az ajánlati kötöttség fennállása ellenére az ajánlattevő visszavonta;
- b) az ajánlattevő az ajánlati biztosítékot határidőre nem vagy az előírt mértéknél kisebb összegben bocsátotta rendelkezésre;
- c) az ajánlatkérő az eljárást megindító felhívásban előre meghatározott egy olyan összeget, amelyet meghaladó árat vagy költséget tartalmazó ajánlatot a bírálat során érvénytelenné fog nyilvánítani, és az ajánlat ezen összeget meghaladja.

A Döntőbizottság a D.560/10/2017. számú határozatában rögzítette, hogy az ajánlattevő csak az ajánlati kötöttség beálltaig vonhatja vissza az ajánlatát. Ez a közbeszerzési eljárásra vonatkozó kógens előírás, mely az ajánlattevő magatartását szabályozza akként, hogy az ajánlatot jogszerűen csak az ajánlati kötöttség beálltaig vonhatja vissza. A Döntőbizottság álláspontja szerint az ajánlattevői jogsértés objektív következménye az ajánlat Kbt. 73. (1) bekezdés e) pontja szerinti érvénytelensége, a Kbt. 73. § (6) bekezdés a) pontja szerint.

Ugyancsak a jogsértés Kbt. szerinti objektív következménye, hogy az ajánlat jogsértő visszavonása következtében az ajánlattevő elveszti az ajánlati biztosítékát. A Kbt. szabályai szerint irreleváns az a körülmény, hogy mely okok miatt vonta vissza ajánlatát a kérelmezett, az ajánlat visszavonásának ténye megalapozza a Kbt. által meghatározott jogkövetkezményeket. (Lásd D.560/10/2017. számú határozat).

A Döntőbizottság rámutat arra is, hogy a Kbt. 131. § (4) bekezdésének a rendelkezése, amely a nyertes ajánlattevőnek a szerződés megkötésétől történő visszalépése esetére irányadó szabályokat tartalmazza, sem teszi a nyertes visszalépését jogszerűvé. E rendelkezés célja, hogy megfelelő megoldást adjon arra az esetre, ha az ajánlatkérő nem kívánja a visszalépő féllel való szerződéskötést kikényszeríteni, beszerzési igénye ugyanakkor változatlanul fennáll (lásd D.560/10/2017. számú határozat).

Fontos új feltétel, hogy az üzleti titok körének nem megfelelő megjelölése is vezethet az ajánlat érvénytelenségéhez. Érvénytelen ugyanis az ajánlat, ha az ajánlattevő vagy részvételre jelentkező:

- valamely adatot a 44. § (2)-(3) bekezdésébe ütköző módon minősít üzleti titoknak és ezt az ajánlatkérő hiánypótlási felhívását követően sem javítja; vagy
- a 44. § (1) bekezdése szerinti indokolás a hiánypótlást követően sem megfelelő.

Az előzőekben tárgyalt aránytalanul alacsony ellenszolgáltatást és lehetetlen vállalatot tartalmazó ajánlatot is – megfelelő indoklás hiányában – érvénytelenné kell nyilvánítani.

A részvételre jelentkezés ajánlatot nem tartalmazhat, a jelentkezés ekkor érvénytelen lesz.

Az ajánlatkérő köteles az ajánlattevőt vagy részvételre jelentkezőt írásban tájékoztatni kizárásáról, a szerződés teljesítésére való alkalmatlanságának megállapításáról, ajánlatának vagy jelentkezésének egyéb okból történt érvénytelenné nyilvánításáról, valamint ezek indokáról, az erről hozott döntést követően lehető leghamarabb, de legkésőbb 3 munkanapon belül. Amennyiben ezen az időn belül az összegezés megküldésére sor kerül, külön értesítésre nincs szükség.

IV.4. Az ajánlatok értékelése

Ajánlatkérő a felhívásában előírtak szerint köteles értékelné a benyújtott ajánlatokat. Az általa tett előírásoktól az eljárás folyamán nem térhet el, ahhoz kötve van.

Ajánlatkérő főszabály szerint valamennyi ajánlattevő ajánlatának bírálatát követően végzi el azok értékelését. Ettől kizárólag abban az esetben térhet csak el, ha ennek lehetőségét nyílt eljárásban a közbeszerzési dokumentumokban kifejezetten rögzítette. Ekkor a bírálatot megelőzi az ajánlatok értékelése, az ajánlatok értékelési szempontoknak megfelelő sorrendbe állítása és kizárólag az értékelési sorrendben az ajánlatkérő által meghatározott számú ajánlatok bírálatára kerül sor.

IV.5. A Kbt. 69. § (4) szerinti igazolások bekérése, benyújtása

Tekintettel arra, hogy a Kbt. 69. §-a megbontja a korábban egységes bírálat és az ezt követő értékelés sorrendjét, jelentősége van annak, hogy a Kbt. 69. § (1)-(3) és a (4) bekezdés alapján az ajánlatkérőnek osztottan kell a bírálatot elvégeznie. A Kbt. 69. § (4) bekezdése alapján az ajánlatkérő a már korábban a Kbt. 69. § (1)–(3) bekezdése alapján érvényesnek nyilvánított és az értékelési szempontokra figyelemmel legkedvezőbbnek tekinthető ajánlattevő esetén végzi el a bírálatot. Ellenőrzi, hogy a Kbt. 69. § (4) bekezdése alapján felhívott ajánlattevő nem áll-e kizáró okok hatálya alatt, illetve az alkalmassági szempontrendszernek meg felel-e, az alkalmasságát az előírásoknak megfelelően tudja-e igazolni.

Figyelemmel arra, hogy az ajánlattételi határidő és a Kbt. 69. § (4) bekezdése szerinti felhívás időpontja elválik egymástól, az ajánlattételi határidőben és a Kbt. 69. § (4) bekezdése szerinti felhívásra benyújtott tényleges igazolások tartalmi vizsgálatának időpontja elkülönül. A Kbt. szabályozásában az alkalmasság körében az ajánlattételi határidőben csupán nyilatkozni kell arról, hogy az ajánlattevő megfelel-e az alkalmassági feltételeknek, de majd csak az ajánlatkérő Kbt. 69. (4) bekezdése alapján megküldött felhívására kell az igazolásokat a jelentkezőknek, ajánlattevőknek benyújtania, kivéve nemzeti eljárásrendben, ha az ajánlatkérő a Kbt. 114/A. (1) bekezdése alapján előírta, hogy a gazdasági szereplők a részletes igazolásokat már a részvételi jelentkezésükben vagy az ajánlatukban nyújtják be, mely esetben a bírálat során a Kbt. 114/A. §-ában rögzítettek szerint kell eljárni.

Ez azonban nem jelenti azt, hogy az ajánlattevők igazolásaikat az eljárás korábbi szakaszában, az ajánlat részeként ne nyújthatnák be. Természetesen erre lehetőségük van. A Kbt. ennek az esetét is szabályozza: a benyújtott igazolásokat az ajánlatkérő figyelmen kívül hagyhatja és elegendő azokat csak az eljárást lezáró döntést megelőzően, kizárólag azon ajánlattevők tekintetében bevonnia a bírálatba, amely ajánlattevőket ajánlatkérő az igazolások benyújtására kívánt felhívni. Amennyiben az ajánlattevő az igazolásokat korábban benyújtotta, az ajánlatkérő nem hívja fel az ajánlattevőt az igazolások ismételt benyújtására, hanem úgy tekinti, mintha a korábban benyújtott

igazolásokat az ajánlatkérő felhívására nyújtották volna be – és szükség szerint hiánypótlást rendel el vagy felvilágosítást kér.

Amennyiben az igazolások tartalmilag hiányosak, úgy ajánlatkérő e tekintetben hiánypótlási felhívással vagy felvilágosítás kéréssel élhet. Ekkor az ajánlattevőnek lehetősége van arra, hogy a nem megfelelő, hiányos tartalommal benyújtott igazolásokat korigálja. Abban az esetben, ha a hiányosan benyújtott, illetve nem egyértelmű tartalmú igazolások esetében az esetleges hiánypótlást, illetve felvilágosítás kérést követően sem megfelelően nyújtja be az igazolásokat (ideértve azt is, ha az igazolás nem támasztja alá az egységes európai közbeszerzési dokumentumban foglalt nyilatkozat tartalmát, vagy azzal ellentétes), az ajánlatkérő ezen ajánlattevő ajánlatának figyelmen kívül hagyásával az értékelési szempontokra figyelemmel legkedvezőbbnek tekinthető ajánlattevőt hívja fel az igazolások benyújtására.

Szintén figyelmen kívül kell hagynia az ajánlatkérőnek azon ajánlattevő ajánlatát, aki a Kbt. 69. § (4) bekezdése szerint ugyan felhívásra került, de valamely kizáró ok vagy alkalmassági feltétel, valamint – adott esetben – a 82. § (5) bekezdése szerinti objektív kritérium tekintetében egyáltalán nem, vagy határidőn túl nyújtott be igazolást. Ekkor ajánlatkérő szintén az értékelési szempontokra figyelemmel legkedvezőbbnek tekinthető ajánlattevőt hívja fel a Kbt. 69. § (4) bekezdése szerint az igazolások benyújtására.

Fontos figyelemmel lenni arra, hogy ha az ajánlattevő ajánlati biztosíték nyújtásához kötött, uniós eljárásrend szerinti eljárásban az ajánlatkérő felhívására nem vagy nem megfelelően nyújtja be az EEKD-ba foglalt nyilatkozatát alátámasztó igazolásokat, és ajánlata ezen okból érvénytelennek minősül, úgy ajánlattevő az ajánlati biztosíték összegét – hasonlóan a kötöttséggel terhelt ajánlat visszavonásának esetéhez – teljes egészében elveszíti.

Szintén lényeges, hogy ha az értékelési sorrendben nem állunk az első helyen, akkor is felhívhatók vagyunk az igazolások benyújtására, amennyiben a Kbt. 69. § (1)-(3) bekezdése alapján megfelelő ajánlatot nyújtottunk be. Arról ugyanis az ajánlatkérő saját hatáskörben, szabadon jogosult dönteni, hogy a Kbt. 69. § (1)-(3) bekezdése alapján megfelelőnek talált ajánlattevők közül hány ajánlattevőt kíván felhívni az igazolások benyújtására.

Lehetőségünk nyílna az igazolások benyújtására akkor is, ha az értékelési sorrendben előttünk állók nem, határidőn túl, vagy nem megfelelő *(a hiányosan benyújtott, illetve nem egyértelmű tartalmú igazolások esetében az esetleges hiánypótlást, illetve felvilágosítás kérést követően sem megfelelő)* tartalommal nyújtják be az igazolásaikat és e tekintetben ajánlatkérő megállapítja ezen ajánlattevők ajánlatának érvénytelenségét.

Fontos tudni, hogy nyertes ajánlattevőként, továbbá a nyertes ajánlattevőt követő ajánlattevőként kizárólag olyan ajánlattevő nevezhető meg az összegezésben, aki az igazolási kötelezettségének megfelelő tartalommal eleget tett. Az igazolások benyújtására vonatkozó ajánlatkérői felhívás az EKR-ben „*Igazolások benyújtására való felkérés*” eljárási cselekményként fog megjelenni. Azt, hogy a felhívás pontosan mely részvételre jelentkezőre, illetve ajánlattevőre vonatkozik, továbbá azt, hogy az igazolásokat mely időpontig szükséges az ajánlatkérő rendelkezésére bocsátani, a „*Kommunikáció*” menüpontra vonatkozóan tudjuk megtekinteni. Az igazolásokat az „*Igazolások benyújtása*” eljárási cselekmény indításával tudjuk teljesíteni.

IV.6. Értesítés az ajánlatkérő döntéseiről

Az ajánlatkérő köteles az ajánlattevőt/részvételre jelentkezőt írásban tájékoztatni az eljárás vagy az eljárás részvételi szakaszának eredményéről, az eljárás eredménytelenségéről, az ajánlattevő/részvételre jelentkező ajánlatának, illetve részvételi jelentkezésének érvénytelenné nyilvánításáról, valamely gazdasági szereplő kizárásáról, valamint ezek részletes indokáról, az erről hozott döntést követően a lehető leghamarabb, de legkésőbb három munkanapon belül.

Ajánlatkérő az ajánlattevő/részvételre jelentkező ajánlatának, illetve részvételi jelentkezésének érvénytelenné nyilvánításáról, valamely gazdasági szereplő kizárásáról, valamint ezek részletes indokáról az eljárás folyamán, közbenső döntés keretében is rendelkezhet. Ekkor, a közbenső döntés meghozatalát követő legkésőbb 3 munkanapon belül ajánlatkérő az EKR-en keresztül köteles tájékoztatni a gazdasági szereplőket a döntésről („*Részvételi jelentkezés/ajánlat érvénytelenítése*” eljárási cselekményként). Az eljárási cselekményre kattintva láthatjuk az érvénytelenített részvételre jelentkező/ajánlattevő nevét és az érvénytelenítés indoklását és annak jogcímét (jogcímeit) részletesen kifejtve. Figyelemmel arra, hogy az indoklás kifejtésére nyitva álló szövegmező karakterkorláthoz kötött, így előfordulhat az az eset is, hogy a részletes indoklásáról az ajánlatkérő külön, ajánlatkérői kommunikáció eljárási cselekmény keretében tájékoztatja az eljárásban résztvevőket.

Fontos, hogy ilyen esetekben ezen tájékoztatás kézhezvételétől nyílnak meg a jogérvényesítésre nyitva álló határidők is. Így, ha például ezen, közbenső döntés jogsértő voltát kizárólag az összegezés kézhezvételét követően kívánjuk vitatni, akkor kérelmünk elkésettnek fog minősülni.

Az ajánlatkérőnek az eljárást (vagy a részvételi szakaszt) lezáró döntése meghozatalát követően egyidejűleg kell minden ajánlattevő (részvételre jelentkező) számára megküldenie az EKR-en keresztül az ajánlatok (részvételre jelentkezések) elbírálásáról szóló, hirdetményminta szerinti összegezést, az ajánlati kötöttség időtartama alatt, a részvételi jelentkezések elbírálásáról készített összegezést pedig az ajánlattételi felhívás megküldésének időpontjaként megjelölt időpontig.

V. FEJEZET: SPECIÁLIS ELJÁRÁSI CSELEKMÉNYEK A GYAKORLATBAN

V.1. Helyszíni bejárás, konzultáció

A törvény külön is nevesíti a konzultációt és helyszíni bejárást, mint a kiegészítő tájékoztatás egyik formáját. Ebben az esetben az ajánlati felhívásban kell megadni annak időpontját és helyét. A konzultációról és a helyszíni bejárásról jegyzőkönyvet kell készíteni, amelyet a konzultáció/helyszíni bejárás napjától számított öt napon belül meg kell küldeni, vagy elektronikusan hozzáférhetővé kell tenni valamennyi gazdasági szereplő részére, amely érdeklődését az eljárás iránt az ajánlatkérőnél jelezte, a több szakaszból álló eljárások ajánlattételi szakaszában és a nem hirdetménnyel induló közbeszerzési eljárás esetében pedig valamennyi ajánlattételre vagy részvételre közvetlenül felhívott gazdasági szereplő részére. A jegyzőkönyv az EKR felületen, a „Tájékoztató helyszín megtekintéséről, helyszínbekjárásról” eljárási cselekményre kattintva érhető el. A verseny tisztasága szempontjából ez nem a legszerencsésebb megoldás, hiszen a helyszíni bejárás során valamennyi ajánlattevő számára ismertté válnak a versenytársak, főleg, ha a bejárásról felvett jegyzőkönyv mellékleteként jelenléti ív is készül, amelyen feltüntetésre került, hogy ki melyik gazdasági szereplő képviselőjeként vett részt a bejárás során.

A gyakorlattal ellentétben a helyszíni bejárás elméletileg volna az ajánlattevőknek lehetőségük arra, hogy kérdéseket intézzenek az ajánlatkérőhöz, és ezekre a kérdésekre választ kapjanak, a gyakorlat azonban azt a megoldást munkálta ki, hogy az ajánlatkérők nem engedik, hogy az ajánlattevők kérdéseiket helyben feltegyék, hanem azt kérik, hogy azokat a kiegészítő tájékoztatás szabályainak megfelelően, írásban juttassák el az ajánlatkérőhöz. Ebben az esetben ajánlattevőként arra kell figyelni, hogy az ajánlattételi határidőig rendelkezésre áll-e még a szükséges időtartam, és amennyiben nem, úgy ennek tényét az ajánlatkérőnél – akár a felhívással szembeni vitarendezési kérelemként – jelezni.

V.2. Tárgyalások

A tárgyalásos eljárásban az ajánlatkérő és egy vagy több ajánlattevő közötti tárgyalások arra irányulnak, hogy az ajánlatkérő a legkedvezőbb érvényes ajánlatot tevővel, illetőleg a legkedvezőbb feltételekkel köthessen szerződést. A tárgyalások az ajánlattevőkkel együttesen vagy egymást követően, egy vagy több fordulóban is lefolytathatók (szemben a versenypárbeszédrel, ahol egymás megoldásainak védelme érdekében szükség van a külön-külön tárgyalásokra). Az ajánlatkérőnek a tárgyalások során is biztosítania kell az egyenlő bánásmódot az ajánlattevők számára, így különösen az ajánlatkérő által adott bármilyen tájékoztatást az összes ajánlattevőnek meg kell adni. Ha azonban az ajánlatkérő az ajánlattevőkkel egyenként tárgyal, az ajánlattevő hozzájárulása nélkül a tárgyalás során az ajánlatáról közölt semmilyen információ nem osztható meg a többi ajánlattevővel. Az ajánlattételi felhívásnak tartalmaznia kell a tárgyalás lefolytatásának menetét és az ajánlatkérő által előírt alapvető szabályait, valamint az első tárgyalás időpontját.

Korábban már szóltunk az ajánlati kötöttség kapcsán arról, hogy tárgyalásos eljárásban az ajánlati kötöttség csak a tárgyalások befejezésének időpontjától áll be. A közbeszerzés tárgyának, feltételeinek változása a tárgyalások során azonban csak olyan mértékben lehet megengedhető, amely még nem sérti a törvény alapelveit. Erre figyelemmel rendelkezik úgy a törvény, hogy a részvételi felhívásban, az ajánlattételi felhívásban és a dokumentációban közölt feltételek nem módosulhatnak vagy egészülhetnek ki olyan jelentős mértékben, amely torzítja a versenyt vagy

sérti a gazdasági szereplők esélyegyenlőségét, különösen, ha az új feltételek ismerete alapvetően befolyásolhatta volna az érdekelt gazdasági szereplők arra vonatkozó döntését, hogy a közbeszerzési eljárásban tudnak-e részvételre jelentkezni, vagy a változás következtében valamelyik ajánlattevő nem lenne képes a tárgyalások befejezésével végleges ajánlatot tenni. Az adott esetben mindig egyedileg kell megítélni, hogy a tervezett változtatás olyan alapvető jelentőségű-e, amelynek ismeretében mások is érdekeltek lettek volna abban, hogy részvételi jelentkezést nyújtsanak be vagy valamely gazdasági szereplő, amely érvényesen tudott részvételre jelentkezni, az ajánlattételre már nem lesz képes. Az előbbi körülmények bekövetkezése különösen akkor feltételezhető, ha a beszerzés tárgya annak jellemzőiben vagy mennyiségében lényegesen változik. Egyértelműen fennállnak az előbbi körülmények továbbá akkor, ha a részvételi szakaszban vizsgált alkalmassági feltételek a módosulásra figyelemmel már nem tükrözik megfelelően a gazdasági szereplőknek a szerződés teljesítésére való alkalmasságát. A verseny tisztaságának elve kizárja továbbá, hogy a tárgyalások során, az ajánlatok ismeretében az értékelés szempontjai vagy módszere változzon.

Az ajánlatkérő a közbeszerzési dokumentumokban meghatározhatja, hogy a műszaki leírás és a szerződéses feltételek mely elemei jelentik azokat a minimumkövetelményeket, amelyekről nem fog tárgyalni. Ezek a minimumfeltételek értelemszerűen nem változhatnak a tárgyalások során.

Minden tárgyalásról jegyzőkönyvet kell készíteni, és azt minden, az adott tárgyalási fordulóban részt vevő ajánlattevőnek alá kell írnia, és részükre egy példányt át kell adni, vagy két munkanapon belül kell megküldeni.

Az ajánlatkérő használhatja a tárgyalást arra is, hogy fokozatosan csökkentse az ajánlattevők körét. Ekkor többfordulós tárgyalást kell tartania, és jogosult csak azokkal az ajánlattevőkkel folytatni a tárgyalást, akik az első, illetőleg a megadott fordulóban a legkedvezőbb ajánlatot tették. Ebben az esetben az ajánlatkérőnek az ajánlattételi felhívásban előre meg kell határoznia az ilyen többfordulós tárgyalás menetét, az első, illetőleg a megadott fordulót követő tárgyalásra kiválasztott ajánlattevői létszám felső határát. Mindezt az ajánlatkérő a részvételi szakaszban esetlegesen előírt keretszámra tekintet nélkül megteheti.

Az ajánlatkérőnek – amennyiben az ajánlattételi felhívás erre vonatkozóan nem adott pontos információt – egyértelműen előzetesen az ajánlattevők tudomására kell hoznia, hogy mikor fogja a tárgyalásokat lezárni. A tárgyalások lezárásaként az ajánlatkérő – amennyiben a változások nagyságrendje indokolja, új dokumentáció rendelkezésre bocsátásával – az ajánlattevőket egy végleges ajánlat írásban történő beadására hívja fel. Építési beruházás esetében az ajánlati ár változásakor az azt alátámasztó árazott költségvetést is be kell nyújtani. Az ajánlatkérőnek a végleges ajánlatok beadásának határidejét is meg kell adnia.

Az ajánlatkérő, ha az eljárást megindító vagy meghirdető felhívásban jelezte, hogy fenntartja ennek a lehetőségét, az első ajánlatok beérkezését követően úgy is dönthet, hogy nem tart tárgyalást, hanem a benyújtott ajánlatok bírálatával és értékelésével befejezi az eljárást. Erről a döntéséről haladéktalanul értesítenie kell az ajánlattevőket.

Természetesen a tárgyalások befejeztével mindkét fél ajánlati kötöttsége beáll, ezt követően tárgyalások tovább már nem folytathatók. Ha az ajánlatkérő az előző bekezdés szerint úgy dönt, hogy nem tart tárgyalást, a felek kötöttsége az erről szóló értesítés megküldésével áll be.

Az ajánlattételi szakaszban a tárgyalásra tekintettel kettéválik az ajánlatok bírálata. Tárgyalni csak érvényes ajánlatról lehet, tehát ajánlatkérőnek a tárgyalásokat megelőzően meg kell állapítani, hogy mely ajánlatok érvényesek és mely ajánlatok érvénytelenek, bíráló bizottsági ülést kell tartania, és adott esetben az érvénytelen ajánlatot tevő ajánlattevőt az ajánlata érvénytelenségéről értesíteni kell. Figyelemmel ugyanakkor arra, hogy az első benyújtott ajánlatot még nem terheli ajánlati kötöttség, és a tárgyaláson az ajánlattevők esetleg az előírtnál korszerűbb, jobb megoldási

javaslatot vehetnek fel, a tárgyalások megkezdését megelőzően csak akkor lehet az ajánlat érvénytelenségét a szakmai ajánlat nem megfelelő volta miatt megállapítani, ha a szakmai ajánlat nem felel meg az ajánlatkérő által meghatározott minimumkövetelményeknek. Az ajánlatban foglalt, a szakmai ajánlaton kívüli egyéb nyilatkozatokkal, dokumentumokkal kapcsolatos hiányokat (melyek az ajánlat érvényességét befolyásolják) a tárgyalások befejezéséig kell pótolni.

A tárgyalások lezárásaként az ajánlatkérő az ajánlattevőket felhívja egy végleges ajánlat írásban történő beadására. Természetesen ezt az ajánlatot is alakszerűen kell felbontani. Az ajánlati nyilatkozatot, az ajánlati biztosíték rendelkezésre bocsátásának igazolását, valamint a biztosítékokról szóló nyilatkozatot ebben a végleges ajánlatban kell elhelyezni.

A szerződést a felhívásnak, illetőleg a dokumentációnak és az ajánlatnak a tárgyalás befejezése kori tartalma szerint kell megkötni.

V.3. Elektronikus árlejtés

Ajánlatkérő abban az esetben kezdeményezhet az eljárás során, az ajánlatok értékelését követően elektronikus árlejtést, ha azt az eljárást megindító felhívásban előzetesen jelezte. Az elektronikus árlejtés során az ajánlattevők új, – egyre csökkenő – árakat, illetve az ajánlat egyes számszerűsíthető elemeire vonatkozó új értékeket ajánlanak meg.

Az ajánlatkérő köteles minden ajánlattevőt elektronikus úton értesíteni és egyidejűleg felhívni arra, hogy vegyen részt az elektronikus árlejtésen, az értesítésben szereplő utasítások szerinti kapcsolattartás alkalmazásával, a megjelölt időpontban. Az elektronikus árlejtés lezárása után az ajánlatkérő a nyertes ajánlattevőt – ha az igazolások benyújtására korábban nem került sor, a 69. § (4)-(6) bekezdésének – megfelelően az elektronikus árlejtés eredményei alapján választja ki.

Ajánlattevőként az EKR-ben az „*EL – Árlejtés eljárási cselekmény*” funkciógombra kattintással tudunk részt venni az elektronikus árlejtésen. Az elektronikus árlejtés eljárási cselekményről a NEKSZT Kft. kifejezett útmutatót bocsátott ki, mely segítségül szolgálhat az eljárási cselekmény megfelelő fogasítása érdekében. A felhasználói kézikönyvet az EKR felületen a „*Támogatás*” menüpont alatt érhetjük el.

VI. FEJEZET

AJÁNLATTEVŐI LEHETŐSÉGEK AZ AJÁNLATKÉRŐ DÖNTÉSEIVEL ÖSSZEFÜGGÉSBEN

VI.1. Az összegezés kijavítása, módosítása

Az írásbeli összegezésben észlelt bármely elírást (névcserét, hibás névírást, szám- vagy számítási hibát vagy más hasonló elírást) az ajánlatkérő kérelemre vagy anélkül kijavíthatja. A kijavított írásbeli összegezést az ajánlatkérő legkésőbb az eljárás vagy a részvételi szakasz eredményének megküldését követő tíz napon belül köteles egyidejűleg az EKR-en keresztül, külön eljárási cselekmény indításával megküldeni az összes részvételre jelentkezőnek, ajánlattevőnek.

Az összegezés kijavítása mellett az ajánlatkérő jogosult az összegezés módosítására, amennyiben a kihirdetett eredmény (eredménytelenség) törvénysértő volt és a módosítás a törvénysértést orvosolja. Az ajánlatkérő köteles a módosított írásbeli összegezést köteles haladéktalanul, egyidejűleg az összes jelentkezőnek, ajánlattevőnek az EKR-en keresztül, külön eljárási cselekmény indításával megküldeni.

VI.2. Iratbetekintés

Az adott eljárásban részt vett ajánlattevő vagy részvételre jelentkező az ajánlatok vagy részvételi jelentkezések elbírálásáról készített összegezés megküldését követően legfeljebb tíz napon belül kérheti, hogy más gazdasági szereplő ajánlatának vagy részvételi jelentkezésének – ideértve a hiánypótlást, felvilágosítást, valamint a 72. § szerinti indokolást is – üzleti titkot nem tartalmazó részébe, továbbá az üzleti titokká minősítés indoklásába betekinthessen.

Az iratbetekintésre vonatkozó kérelemben a gazdasági szereplő köteles megjelölni, hogy milyen feltételezett jogsértés kapcsán, az ajánlat vagy részvételi jelentkezés mely részébe kíván betekinteni.

Az iratbetekintés időpontja kapcsán érdemes szem előtt tartani a Kbt. 148. § (7) bekezdésének c) pontjában foglaltakat is. Ennek alapján az iratbetekintést az írásbeli összegezés kézhezvételét követő tíz napon belül célszerű befejezni (amiből következik az is, hogy az iratbetekintést kezdeményezni a 10 napos határidőt megelőző legkésőbb 2 munkanappal korábban érdemes előterjeszteni), mivel ekkor minősül az iratbetekintés a közbeszerzési eljárást lezáró döntésben szereplő, a megtekintett iratokat érintő jogsértéssel kapcsolatos tudomásszerzésnek.

Az iratbetekintést az ajánlatkérő munkaidőben, a kérelem beérkezését követő két munkanapon belül köteles biztosítani, nem elektronikus hozzáférhetővé tétel, hanem a gazdasági szereplő képviselőjének személyes megjelenése útján. Fontos tehát hangsúlyozni, hogy az iratbetekintés kezdeményezésére az EKR-ben kerül sor.

A gazdasági szereplő az EKR-en keresztül köteles ajánlatkérő részére eljuttatni az iratbetekintés iránti kérelmét (az „*Iratbetekintési kérelem*” eljárási cselekmény indításával), aki szintén EKR-en keresztül jelez vissza az iratbetekintés biztosításáról, annak helyszínéről és időpontjáról, illetőleg szükség esetén az iratbetekintési kérelem kiegészítésének, pontosításának szükségességéről.

Az iratbetekintést az ajánlatkérő az EKR-ben található dokumentumok tekintetében a gazdasági szereplő képviselőjének személyes megjelenése útján biztosítja. A Kbt., illetőleg a vonatkozó rendeletek nem szabályozzák annak kérdését, hogy az ajánlatkérő az iratbetekintésen személyesen megjelentek előtt köteles-e letölteni az EKR-ből a megtekinteni kívánt dokumentumokat – igazolván azok EKR-en keresztül történő benyújtását és tartalmát – vagy sem. Meglátásunk szerint iratbetekintésen résztvevőként kérjük meg az ajánlatkérőt, hogy a megtekinteni kívánt dokumentumokat előttünk töltsse le és biztosítsa megtekintésre.

A betekintést az ajánlatkérő a gazdasági szereplő által megjelölt feltételezett jogsértéshez kapcsolódó jogérvényesítéséhez szükséges mértékben köteles biztosítani. Fontos újítás, hogy az iratbetekintéssel érintett gazdasági szereplő ajánlatának vagy részvételi jelentkezésének teljes körű átvizsgálása a betekintés körében kifejezetten tilos.

VI.3. Előzetes vitarendezés

A jogorvoslati irányelv szerint az előzetes vitarendezés célja az, hogy a jogaiban sértett fél elsőként az ajánlatkérőtől kérjen jogorvoslatot. Az előzetes vitarendezési eljárást a Kbt. sokáig nem ismerte, ugyanakkor gyakorlati haszna, és a KDB előtti eljárások számának csökkenésére gyakorolt hatása miatt átültetésre került olyan módon, hogy az előzetes vitarendezési eljárás időtartama, illetve az általa keletkeztetett szerződéskötési tilalom a jogorvoslati határidőhöz, valamint a szerződéskötési moratóriumra vonatkozó szabályozáshoz illeszkedik.

Az előzetes vitarendezés a Közbeszerzési Döntőbizottság (továbbiakban KDB) közreműködése nélkül lezajló, ingyenes jogorvoslati forma tehát, mely az eljárás bármely szakaszában, bármely jogszabálysértés esetén kezdeményezhető. Fontos tudni, hogy az előzetes vitarendezési kérelem előterjesztése nem előfeltétele a jogorvoslati eljárás kezdeményezésének, a jogorvoslati kérelem benyújtásának.

Előzetes vitarendezési kérelmet benyújthat az ajánlattevő, továbbá kamara vagy érdekképviselői szervezet, ha tevékenysége a közbeszerzés tárgyával összefügg, ez utóbbi kör azonban csak a felhívás és dokumentáció rendelkezéseivel szemben.

Előzetes vitarendezési kérelmet kezdeményezhet:

- ajánlattevő/részvételre jelentkező a jogsértő eseményről való tudomásszerzést követő 3 munkanapon belül
- ha a sérelem tárgya a felhívás vagy a dokumentáció, akkor bármely eljárás iránt érdeklődő gazdasági szereplő vagy kamara az ajánlattételi/részvételi határidőt megelőző 10. napig, gyorsított, vagy hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárásban a részvételi vagy ajánlattételi határidőig, továbbá a meghívásos vagy a tárgyalásos eljárást meghirdető előzetes tájékoztatóban a részvételi szándék jelzésére meghatározott határidőig.

Az előzetes vitarendezési kérelemnek tartalmaznia kell az írásbeli összegezés vagy egyéb dokumentum, vagy eljárási cselekmény jogsértőnek tartott elemének megjelölését, a kérelmező javaslatát, észrevételeit, valamint az álláspontját alátámasztó adatokat, tényeket. A megjelölt adatokat, tényeket alátámasztó dokumentumokra hivatkozni kell, nem kötelező azonban azokat csatolni. Az előzetes vitarendezési kérelem benyújtása szintén az EKR-en keresztül, az „EVK – Előzetes vitarendezési kérelem benyújtása” eljárási cselekmény indításával történik.

Az ajánlattevőnek a kérelem beérkezésétől számítva 3 munkanap áll rendelkezésére válasza megadásához, melyet a kérelem beadásával megegyező módon kell megtennie. A válaszról az eljárás valamennyi, az ajánlatkérő által ismert ajánlattevőt tájékoztatnia kell.

Ha az ajánlatkérő úgy ítéli meg, hogy az előzetes vitarendezési kérelemben jelzett jogsértés hiánypótlás, felvilágosítás vagy irreálisan alacsony árra vonatkozó indokolás benyújtásával orvosolható lenne, köteles a kérelem beérkezésétől számított 3 munkanapon belül 3 munkanapos határidővel erre felhívni az ajánlattevő(ke)t. Erre a vitarendezés keretében akkor is felhívható az ajánlattevő, amennyiben az eljárás szabályai szerint erre már nem lenne lehetőség, de az eljárásban történt törvénysértés ezen eljárási cselekmények útján orvosolható (tehát például összegezés megküldését követően). Ebben az esetben az érdemi választ a kérelem beérkezésétől számított 7. munkanapon kell megadni.

Az előzetes vitarendezési kérelem szerződéskötési moratóriumot keletkeztet: az ajánlatkérő a kérelem benyújtásától a válaszána megküldését követő tizedik napig akkor sem kötheti meg a

szerződést, ha eddig az időpontig a szerződéskötési moratórium egyébként lejárna. Ha az eljárásban részajánlattételre lehetőség volt, és a vitarendezést csak az egyik résszel vagy nem minden résszel kapcsolatban kérték, akkor a vitarendezési kérelemmel nem érintett részekben természetesen a szerződéskötést a kérelem nem akadályozza.

VII. FEJEZET: A KÖZBESZERZÉSI SZERZŐDÉS

A Ptk. alapján a kötelelem két vagy több személy között létrejövő olyan jogviszony, amely magában foglalja egyfelől a szolgáltatás teljesítésére irányuló kötelezettséget, másfelől pedig a szolgáltatás követelésére való jogosultságot. [Ptk. 6:1. § (1) bekezdés] Amennyiben e két feltétel együttesen nem teljesül, nem áll fenn kötelmi jogi jogviszony. Kötelelem keletkezhet például (többek között közbeszerzési) szerződésből, károkozásból, személyiségi jog megsértéséből, egyoldalú jognyilatkozatból stb. [Ptk. 6:2. § (1) bekezdés]: ezek az úgynevezett kötelelemkeletkeztető tények (tényállások). A közbeszerzési szerződés tehát kötelelem.

A kötelmi jogi szabályozás alapvetően diszpozitív jellegére tekintettel a felek egyező akaratával lehetőség van a felek jogaira és kötelezettségeire vonatkozó közös szabályoktól való eltérésre, amennyiben a Ptk. azt nem tiltja [Ptk. 6:1. § (3) bekezdés].²⁰

A közbeszerzési eljárás célja a nyertes kiválasztása és a szerződés megkötése. Tekintettel a közbeszerzési törvény alapelveire, a szerződés – az üzleti titkot képező részek kivételével – nyilvános, annak tartalma közérdekű adatnak minősül. Ha az ajánlat a szerződés mellékletét képezi, akkor az is nyilvános.

A közbeszerzési szerződésekben a szerződéskötési szabadság csak korlátozottan érvényesül.

A szerződési szabadság esetében ugyanis arról van szó, hogy a felek négy kérdésben dönthetnek szabadon. Ezek a következők:

- kívánnak-e szerződést kötni (szerződéskötési szabadság) – a szerződéskötési kötelezettség csak kivételes, jogszabály által előírt esetet képezhet;
- kivel kívánnak szerződést kötni (partnerválasztás szabadsága);
- milyen típusú szerződést kívánnak kötni (szerződésítípus-szabadság);
- milyen tartalommal kívánnak szerződést kötni (diszpozitivitás elve).²¹

A közbeszerzési szerződésekben az ajánlati kötöttség miatt sem az ajánlatkérő, sem az ajánlattevő nem döntheti el szabadon, hogy kíván-e szerződést kötni (mindketten csak korlátozott esetekben állhatnak el a szerződéskötéstől), illetőleg ha kíván, akkor kivel (a közbeszerzési eljárás eredménye meghatározza a szerződő felek személyét).

A szerződésítípus szabadság és a tartalom szabadsága csak az eljárás előkészítése során érvényesül, és akkor is csak az ajánlatkérő oldalán (kivéve tárgyalásos eljárásban, ha az ajánlatkérő a szerződéstervezetről is tárgyal), illetőleg az eljárás (esetlegesen a tárgyalások) lezárultával a szerződés tartalmán sem lehet már változtatni.

XI.1. Szerződéskötés

Eredményes közbeszerzési eljárás alapján a szerződést (részajánlattételi lehetőség esetén részenként) a nyertes szervezettel (személlyel) kell írásban, a közbeszerzési eljárásban közölt végleges feltételek, szerződéstervezet, és az ajánlat tartalmának megfelelően megkötni. A szerződésnek tartalmaznia kell a nyertes ajánlat értékelésre kerülő elemeit.

A nyertes ajánlattevő és – amennyiben az ajánlatkérő az összegezésben megjelölte – a második legkedvezőbb ajánlatot tett ajánlattevő ajánlati kötöttsége az ajánlatok elbírálásáról szóló írásbeli összegezésnek az ajánlattevők részére történt megküldése napjától számított harminc – építési beruházás esetén hatvan – nappal meghosszabbodik. Az ajánlatkérő a szerződést az ajánlati kötöttség ezen meghosszabbodott időtartama alatt köteles megkötni.

²⁰ Méhes Tamás (2018): *A Polgári Törvénykönyv vázlata*. Budapest, Nemzeti Közszerológati Egyetem, 111. o.

²¹ Méhes Tamás (2018): *A Polgári Törvénykönyv vázlata*. Budapest, Nemzeti Közszerológati Egyetem, 115. o.

Az eljárás eredményének kihirdetését követően azonban az ajánlattevőknek lehetőséget kell biztosítani arra, hogy jogorvoslathoz való jogukkal adott esetben élni tudjanak. Ezt szolgálja a szerződéskötési moratórium, ami azt jelenti, hogy nem köthető meg a szerződés az írásbeli összegezés – ha az összegezés javítására kerül sor és az eljárás eredményességére, az ajánlat érvényességére vagy az értékelés eredményére vonatkozó adat módosul, a módosított összegezés – megküldése napját követő tíz napos, nemzeti eljárásban a 115. § szerinti eljárásban öt napos időtartam lejártáig.

A Kbt. az európai uniós irányelvekkel összhangban szerződéskötési moratóriumot határozott meg jogorvoslati kérelem benyújtásának az esetére is. Ez azt jelenti, hogy a jogorvoslati kérelem benyújtásától kezdődően a szerződést nem lehet megkötni, kivéve, ha azt a Döntőbizottság a Kbt. 156. § (4) bekezdésében szereplő feltételek fennállása, és az ott részletezett szabályok szerint engedélyezi. A moratórium a jogorvoslati kérelem benyújtásától az ügy befejezését eredményező döntés meghozataláig áll fenn. A szerződéskötési moratórium célja, hogy akinek a közbeszerzési eljárás során hozott döntés a vélt vagy valós jogát sérti jogorvoslati eljárást indíthasson még olyan időben, amikor nem következett be visszafordíthatatlan állapot, azaz a szerződés megkötésére még nem került sor.) A Döntőbizottság továbbá rámutat arra is, hogy nincs jelentősége a felek jó- vagy rosszhiszeműségének, a jogorvoslati kérelem benyújtásához fűződik a szerződéskötési tilalom beállta (lásd D.590/34/2017. számú határozat).

A 131. § (8) bekezdés a szerződéskötési moratórium alóli kivételeket tartalmazza. A tíz napos időtartam letelte előtt is megköthető a szerződés ez alapján:

- a) *ha a nyílt eljárásban, – a c) és e) pontban hivatkozottak kivételével – a hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárásban, a hirdetménnyel induló, egy szakaszból álló koncessziós beszerzési eljárásban vagy a 117. § szerint lefolytatott, egy szakaszból álló eljárásban csak egy ajánlatot nyújtottak be;*
- b) *ha a meghívásos, a tárgyalásos eljárás, a versenypárbeszéd, az innovációs partnerség eljárása során, a dinamikus beszerzési rendszer alapján történő szerződéskötés érdekében, a hirdetménnyel induló, több szakaszból álló koncessziós beszerzési eljárásban vagy a 117. § szerint lefolytatott, több szakaszból álló eljárásban csak egy ajánlatot nyújtottak be, és ha az eljárásban volt érvénytelen részvételi jelentkezés vagy sor került kizárásra, az erre vonatkozó döntés ellen a jogorvoslat kezdeményezésének határideje az érintettek számára lejárt, vagy a döntést a KDB jogszerűnek ítélte;*
- c) *ha a hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárást sürgősségre tekintettel indították;*
- d) *a keretmegállapodás alapján történő beszerzés esetében, kivéve, ha a közbeszerzés a verseny újranyitásával valósul meg, és ennek során több ajánlatot nyújtanak be;*
- e) *ha a hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárást a 98. § (2) bekezdés c)-d) pontja, (3) bekezdése vagy (4) bekezdés b)-d) pontja alapján, egyetlen ajánlattevő felhívásával a 98. § (5) bekezdése szerint vagy a hirdetmény nélküli koncessziós beszerzési eljárást a 128. § (1) bekezdése a) pontja alapján indították, és a 152. § (3) bekezdése szerinti határidőben a Közbeszerzési Hatóság elnöke nem élt a jogorvoslati eljárás megindításának jogával;*
- f) *ha a 115. § szerinti eljárásban csak egy ajánlatot nyújtottak be.*

A törvényben foglalt kivételi körök meghatározása a szerződéskötés gyorsabbá tételét szolgálja, ezen esetekben ugyanis nincsen az eljárásban olyan érdekelt fél, amelynek jogorvoslathoz való jogának érvényesítése érdekében a moratóriumhoz érdeke fűződne.

Az ajánlatkérő a nyertes ajánlattevővel szemben csak abban az esetben mentesül a szerződés megkötésének kötelezettsége alól, valamint a nyertes ajánlattevő akkor mentesül szerződéskötési kötelezettsége alól (szabadul ajánlati kötöttségétől), ha az ajánlatok elbírálásáról szóló írásbeli összegezés megküldését követően beállott, ellenőrzési körén kívül eső és általa előre nem látható

körülmény miatt a szerződés megkötésére vagy teljesítésére nem lenne képes, vagy ilyen körülmény miatt a szerződéstől való elállásnak vagy felmondásnak lenne helye.

A szerződéskötéstől, ennek hiányában az eredménytelenné nyilvánítástól vagy a szerződéskötés megtagadásáról szóló döntéstől számított tíz munkanapon belül az eljárás eredményéről tájékoztatót kell közzétenni, a közbeszerzési eljárás ennek a tájékoztatónak a közzétételével zárul le.

XI.2. A szerződés tartalma

Az ajánlatkérőnek az eljárást megindító felhívásban a szerződés időtartamát úgy kell meghatározni, hogy ha a szerződés tárgya, a választott szerződéses konstrukció, a hozzá kapcsolódó fizetési feltételek vagy a nyertes ajánlattevő által eszközölt befektetés nem indokolja, a szerződést ne kösse határozatlan vagy olyan aránytalanul hosszú határozott időtartamra, amely a verseny fenntartása és a közpénzek hatékony elköltésének céljával ellentézik. Építési vagy szolgáltatási koncesszió csak határozott időtartamra köthető. Ha az építési vagy szolgáltatási koncesszió időtartama az öt évet meghaladja, az ajánlatkérőnek számításokkal kell alátámasztania, hogy a szerződés időtartama nem haladja meg azt az időtartamot, amely alatt – ésszerű feltételezések alapján – a koncessziós jogosult számára megtérülnek az építési beruházás vagy a szolgáltatás megvalósítása érdekében, illetve a szerződés teljesítéséhez kapcsolódóan annak időtartama során eszközölt befektetései és a befektetett tőke ésszerű hozamot tud termelni. Az előbbi rendelkezést alátámasztja, hogy az Európai Bíróság is kimondta gyakorlatában: a szerződés aránytalanul hosszú időtartama a közbeszerzési szabályozás céljával is ellentétben áll.

A törvény 132. §-a lehetővé teszi, hogy az ajánlatkérő a közbeszerzések teljesítését sajátos feltételekhez kösse. Meghatározhat például szociális vagy környezetvédelmi célú szerződéses feltételeket. Különösen a szociális feltételekkel kapcsolatban mondható el, hogy az ajánlatkérőnek, amennyiben szociális szempontokat is érvényesíteni kíván, a szerződéses feltételek között van legjobb lehetősége azokat előírni. Az ilyen speciális feltételekkel kapcsolatban ugyanis – az alkalmassági feltételekkel és az értékelési szempontokkal ellentétben – nem támasztja a Kbt. azt a követelményt, hogy azoknak a szerződés tárgyának jellemzőihez kell kapcsolódnia, elég, ha az adott szerződés teljesítéséhez kapcsolódnak.

Az ilyen sajátos szerződéses feltételekre utalást az eljárást megindító felhívásban fel kell tüntetni, és a feltételeket a dokumentációban foglalt szerződéstervezetnek tartalmaznia kell. A feltételek nem eredményezhetik az ajánlattevők indokolatlan és hátrányos vagy előnyös megkülönböztetését, továbbá nem járhat az alapelvek sérelmével.

Az ajánlatkérő köteles szerződéses feltételként előírni, hogy a nyertes ajánlattevő:

- a) nem fizethet, illetve számolhat el a szerződés teljesítésével összefüggésben olyan költségeket, amelyek a 62. § (1) bekezdés k) pont ka)-kb) alpontja szerinti feltételeknek nem megfelelő társaság tekintetében merülnek fel, és amelyek a nyertes ajánlattevő adóköteles jövedelmének csökkentésére alkalmasak;
- b) a szerződés teljesítésének teljes időtartama alatt tulajdonosi szerkezetét az ajánlatkérő számára megismerhetővé teszi és a 143. § (3) bekezdése szerinti ügyletekről az ajánlatkérőt haladéktalanul értesíti.

A külföldi adóilletőségű nyertes ajánlattevő köteles a szerződéshez arra vonatkozó meghatalmazást csatolni, hogy az illetősége szerinti adóhatóságtól a magyar adóhatóság közvetlenül beszerezhet rá vonatkozó adatokat az országok közötti jogsegély igénybevétele nélkül. Feltételes közbeszerzés esetén az ajánlatkérő jogosult a felhívásban megjelölt azon feltételt, amelytől a közbeszerzés eredményességét függővé tette, a közbeszerzési eljárás eredményeként megkötendő szerződés hatálybalépését felfüggesztő feltételként is kikötni.

XI.2.1. Biztosítékok

A Kbt. kétféle biztosíték csoportot különböztet meg aszerint, hogy a biztosíték az ajánlati fázishoz vagy a szerződés teljesítéséhez kötődik. Az ajánlati szakaszban az ajánlatkérő kockázata, hogy az ajánlattevő esetleg az ajánlatkérő számára kedvező ajánlatát visszavonja, ennek biztosítására ajánlati biztosíték nyújtása írható elő (lásd korábban). A szerződést biztosító mellékkötelezettségek körében például teljesítési vagy jóteljesítési biztosíték írható elő.

Amennyiben az ajánlatkérő a szerződésben biztosítékot köt ki, ezt a tényt, továbbá a biztosíték(ok) körét és mértékét az eljárást megindító felhívásban közölni kell (tehát kétszakaszos eljárásban már a részvételi felhívásban!). E rendelkezés nem alkalmazandó a Ptk. Hatodik Könyvének XXVI. Fejezetében szabályozott, a szerződést megerősítő biztosítékokra (azaz: foglaló, kötbér, stb., ezek ugyanis nem biztosíték jellegű szankciók).

A Kbt. lehetőséget biztosít a szerződést biztosító mellékkötelezettségek előírására. Szerződést biztosító mellékkötelezettségeknek azokat az intézkedéseket, szerződéses rendelkezéseket hívjuk, amelyek vagy a teljesítési képesség, vagy a teljesítési készség fokozására szolgálnak. Ezeket nem szabályozza teljes körűen, de a biztosíték jellegű mellékkötelmek tekintetében bizonyos plusz szabályozást iktat be a Ptk. rendelkezéseihez képest. A biztosítékkal biztosítani kívánt szerződéses kötelezettséget, továbbá a biztosíték ajánlatkérő általi igénybevételének feltételeit a szerződéstervezetben kell meghatározni.

A teljesítési biztosíték az az összeg, amely az ajánlatkérőt illeti, ha az ajánlattevő a szerződés teljesítését a saját érdekkörében felmerült ok miatt meg sem kezdi, vagy megkezdi, de nem fejezi be. A teljesítési biztosítékot a késedelmi kötbértől és a hibás teljesítési kötbértől az választja el, hogy míg a teljesítési biztosíték egyösszegben előre rendelkezésre bocsátandó, a kötbér pedig egy utólagos, szankció jellegű intézmény. A jóteljesítési biztosíték a jótállási kötelezettség teljesítését biztosítja. A teljesítési biztosíték és a jóteljesítési biztosíték mértéke korlátozott.

Európai Unió támogatásból megvalósuló beszerzések esetén gyakori, hogy az ajánlatkérő az előleg igénybevételét előleg visszafizetési biztosítékhoz köti. Azaz: a nyertes ajánlattevő akkor veheti fel az előleget, ha arra vonatkozóan biztosítékot nyújt ajánlatkérő részére, hogy az előleggel el fog számolni, vagy azt vissza fogja fizetni. Szállítói kifizetés esetén a szerződés elszámolható összegének 10%-áig a nyertes ajánlattevőként szerződő fél mentesül a biztosítékadási kötelezettség alól, tehát csak az ezt meghaladó részre kell biztosítékot nyújtania.

A biztosítékok rendelkezésre bocsátásának formái

Teljesítési, jóteljesítési vagy egyéb biztosíték kikötése esetén annak rendelkezésre bocsátásának formáját az ajánlattevő döntheti el meghatározott keretek között. Főszabály szerint a biztosítékok teljesíthetők:

- az előírt pénzüsszegnek az ajánlatkérő számlájára történő befizetéssel/átutalással, vagy
- pénzügyi intézmény vagy biztosító által vállalt garancia vagy készfizető kezesség biztosításával, vagy
- biztosítási szerződés alapján kiállított – készfizető kezességvállalást tartalmazó – kötelezvényvel.

Az ajánlatkérőnek lehetősége van az itt felsorolt lehetőségek mellett egy vagy több más biztosítéki formát meghatározni, de az ajánlattevőnek ebben az esetben is lehetősége van a biztosíték előzőek szerinti rendelkezésre bocsátására, vagy választhatja az ajánlatkérő által meghatározott plusz lehetőséget is.

A teljesítési, jóteljesítési, illetőleg egyéb biztosíték határidőre történő rendelkezésre bocsátásáról az ajánlattevőnek az ajánlatban nyilatkoznia kell, egyéb igazolás, nyilatkozat a biztosítékokról az ajánlatban nem kérhető. A biztosítéknak a szerződésben foglalt feltételek szerint

kell rendelkezésre állnia, nem írható elő azonban, hogy a teljesítési biztosíték a szerződés hatálybalépését, a jólteljesítési biztosíték a szerződés teljesítésének időpontját megelőzően álljon rendelkezésre. Bármely egyéb célból kikötött biztosíték esetében a biztosíték rendelkezésre állása attól az időponttól követelhető meg, amelytől kezdve a biztosítékkal biztosított esemény bekövetkezhet, de legkorábban a szerződéskötéstől.

A biztosítékok nyújtásának megkönnyítését célozzák a Kbt. új rendelkezései, amelyek szerint a hibás teljesítéssel kapcsolatos igények teljesítésére kikötött biztosíték vonatkozásában ajánlatkérő lehetővé teheti, hogy a biztosíték meghatározott részét az ajánlattevőnek a (rész)teljesítésért járó ellenértékből visszatartás útján nyújtsák, amelyre az óvadék szabályait kell megfelelően alkalmazni. A biztosítéki formák közötti választás lehetősége az ajánlattevő részére – a szerződés teljesítésének időtartama alatt is – fennáll, azaz az egyik biztosítéki formáról bármikor áttérhet a másikra, a szerződésben foglalt összegű és időtartamú biztosítéknak azonban folyamatosan rendelkezésre kell állnia.

XI.3. A szerződés teljesítése

A közbeszerzési szerződést a közbeszerzési eljárás alapján nyertes ajánlattevőként szerződő félnek, illetőleg közösen ajánlatot tevőknek, vagy ha annak létrehozását az ajánlatkérő előírta, a projektársaságnak kell teljesítenie.

Ajánlatkérő az eljárást megindító felhívásban előírhatja, hogy a szerződést teljesítéséhez a nyertes ajánlattevőnek vagy ajánlattevőknek projektársaságot (140. §) kell létrehozniuk. Ez az ajánlattevőktől elkülönülő jogi személy lesz, akinek működése, tevékenysége kizárólag az adott projektre korlátozódik, így jogilag és gazdaságilag is elkülönül a benne részes nyertes ajánlattevőktől.

A projektársaságot kizárólag a nyertes ajánlattevő(k) hozhatják létre, abban más nem szerezhethet részesedést (kivéve azt az esetet, amikor az ajánlatkérő az eljárást megindító felhívásban megjelöli, hogy a projektársaságot a nyertes ajánlattevő vagy ajánlattevők és az ajánlatkérő hozzák létre). A projektársaság a nyertes ajánlattevőktől átvállalja a jogokat, kötelezettségeket, de a nyertes ajánlattevők is felelnek a közbeszerzési szerződés teljesítéséért (egyetemes felelősség). Ilyenkor az alvállalkozók is a projektársasággal állnak jogviszonyban. A projektársaság csak a közbeszerzési szerződés teljesítése érdekében szükséges tevékenységet végezhet és szerződéseket köthet, más gazdálkodó szervezetben részesedést nem szerezhethet, valamint nem alakulhat át, nem válhat szét és nem egyesülhet más jogi személlyel. Ha a nyertes ajánlattevő a társasági szerződés megkötését, illetőleg az alapszabály elfogadását a szerződés aláírásától számított húsz napon belül a cégbírósághoz nem jelenti be, az ajánlatkérő a szerződést felmondhatja.

Annak érdekében, hogy a projektársaság a szerződés teljes időtartama alatt megfeleljen az ajánlatkérő által támasztott feltételeknek, a törvény előírja, hogy az alapítók a projektársaság jegyzett tőkéjét és jegyzett tőkén felüli vagyonát – ide nem értve az osztalékot – nem vonhatják el. A projektársaság megszüntetését – a közbeszerzési szerződés teljesítése előtt – az alapítók csak akkor kezdeményezhetik, ha a szerződést maradéktalanul teljesítették, vagy annak teljesítésével kapcsolatos minden kötelezettséget (ideértve az alvállalkozói szerződésekből eredő kötelezettségeket is) átvállalnak.

A projektársaság teljesítését az alkalmasság igazolására referenciaként, illetve árbevételként a projektársaság mindazon tulajdonosai bemutatathatják, akik a teljesítésben ténylegesen részt vettek – a részvétel mértékéig –, akkor is, ha a projektársaság időközben megszűnt.

A nyertes ajánlattevő a szerződés megkötésének időpontjában, majd – a később bevont alvállalkozók tekintetében – a szerződés teljesítésének időtartama alatt köteles előzetesen az ajánlatkérőnek valamennyi olyan alvállalkozót bejelenteni, amely részt vesz a szerződés

teljesítésében, és – ha a megelőző közbeszerzési eljárásban az adott alvállalkozót még nem nevezte meg – a bejelentéssel együtt nyilatkozni (vagy az alvállalkozó nyilatkozatát becsatolni) arról is, hogy az általa igénybe venni kívánt alvállalkozó nem áll a megelőző eljárásban előírt kizáró okok hatálya alatt.

A bejelentés és a nyilatkozat formájára vonatkozóan a Kbt. nem tartalmaz külön előírást, azonban a Kbt. rendelkezéseinek figyelembevételével a bejelentés kizárólag írásban történhet.

A bejelentésnek és a nyilatkozatnak a címzettje a Kbt. rendelkezései alapján az ajánlatkérő kell, hogy legyen. A normaszöveg tartalmaz még egy további kógens rendelkezést is, mely szerint a bejelentéssel együtt kell nyilatkozni az igénybe venni kívánt alvállalkozók kizáró okok hatálya alá tartozásáról.

Az együttesség jogszabályi követelménye abban érhető tetten, hogy egyidejűleg kell megtenni a bejelentést és a nyilatkozatot. A bejelentésre és a nyilatkozatra vonatkozóan egyéb kötöttséget nem tartalmaz a Kbt., így nem kizárt, hogy azt az építési naplóba történő bejegyzéssel megtehető a bejelentés és a nyilatkozat, hisz azok az írásbeliség követelményét teljesítik.

A bejelentés és a nyilatkozatra vonatkozó előírás továbbá, hogy az nem lehet általános. Nem elfogadható ennek értelmében olyan bejelentés és nyilatkozat, mely alapján pontosan nem meghatározható az adott gazdasági szereplő. Ennek megfelelően követelmény, hogy a bejelentés alapján egyértelműen be lehessen azonosítani a teljesítésbe bevont tervezett alvállalkozót. A nyilatkozat tartalmára vonatkozóan sem rendelkezik a Kbt., így a Döntőbizottság álláspontja szerint az a nyilatkozati tartalom, hogy „az alvállalkozó a Kbt. előírásainak megfelel” teljesíti a Kbt.-ben elvárt követelményeket, hiszen ez egy általános tartalmú nyilatkozat, mely lefedi a kizáró okok fennállásának hiányára tett nyilatkozatot (lásd D.558/7/2017. számú határozat).

Az ajánlattevőként szerződő fél teljesítésében köteles közreműködni az olyan alvállalkozó és szakember, aki az alkalmasság igazolásában részt vett.

Amennyiben valamely gazdasági szereplő a felhívásban, a dokumentációban (különös tekintettel a műszaki leírásra, a műszaki tervek, a jogerős engedélyekre, a kapcsolódó szakhatósági döntésekre és a költségvetésre), valamint a közbeszerzési szerződésben a beszerzés tárgyaként, illetve ebből fakadó szerződéses kötelezettségként nevesített feladatot, vagy annak szerves részét képező részfeladatot lát el, a szerződés teljesítésében való közvetlen részvétele megvalósul, azaz alvállalkozónak minősül (lásd D.559/7/2017. számú határozat).

Az alvállalkozók cseréje azonban még közbeszerzési eljárás eredményeképpen megkötött szerződés esetén sem zárható ki kategorikusan. Léteznek olyan, jellemzően a szerződéskötést követően – a szerződéskötéskor előre nem látható ok következtében – beállott lényeges körülmények, például az alvállalkozó, illetőleg szakember bizonyítható hibás teljesítése, amely miatt a megjelölt alvállalkozóval való teljesítés a szerződés teljesítését meghiúsítaná vagy veszélyeztetné. Ilyen esetben az ilyen szervezetek vagy szakemberek bevonása akkor maradhat el, vagy helyettük akkor vonható be más, ha az ajánlattevő e szervezet vagy szakember nélkül vagy a helyette bevont új szervezettel vagy szakemberrel is megfelel – amennyiben a közbeszerzési eljárásban az adott alkalmassági követelmény tekintetében bemutatott adatok alapján az ajánlatkérő szűkítette az eljárásban részt vevő gazdasági szereplők számát, az eredeti szervezetekkel vagy szakemberrel egyenértékű módon megfelel – azoknak az alkalmassági követelményeknek, amelyeknek a közbeszerzési eljárásban az adott szervezettel vagy szakemberrel együtt felelt meg.

Az alvállalkozó személye nem módosítható olyan esetben, amennyiben a szerződés sajátos tulajdonságait figyelembe véve az adott személy (szervezet) igénybevétele a közbeszerzési eljárásban az ajánlatok értékelésekor meghatározó körülménynek minősült (azaz: erre az alvállalkozóra tekintettel nyerte meg az ajánlattevő a közbeszerzést, vagy az adott szakember

értékelési szempont vonatkozásában került bemutatásra). Ilyen esetben csak a jogutódlás olyan eseteiben változhat a bevont szervezet, ha az új szervezet az értékeléskor figyelembe vett minden releváns körülmény – különös tekintettel az értékelt személyi állomány – tekintetében az eljárásban bemutatott szervezet jogutódjának tekinthető.

Az értékeléskor meghatározó szakember személy változásához az ajánlatkérő hozzájárulása kell, és az értékeléskor figyelembe vett minden releváns körülmény tekintetében az értékelttel egyenértékű szakembert kell bemutatni.

Természetesen az a helyzet is előállhat, hogy nemcsak az alvállalkozó, de a nyertes személye is változik (például jogutódlás folytán). Sok szakmai vita eredményeképpen a Kbt. ma már kifejezetten kimondja, hogy a szerződést ilyen esetben a jogutód is teljesítheti.

Az ajánlatkérő a szerződés teljesítésének elismeréséről (teljesítés-igazolás) vagy az elismerés megtagadásáról legkésőbb az ajánlattevőként szerződő fél teljesítésétől, vagy az erről szóló írásbeli értesítés kézhezvételétől számított tizenöt napon belül írásban köteles nyilatkozni.

Építési beruházás megvalósítására kötött építési szerződés esetén az ajánlatkérőként szerződő fél, amennyiben az ajánlattevőként szerződő fél írásbeli értesítésére (készre jelentés) a szerződésben az átadás-átvételi eljárás megkezdésére meghatározott határidőt követő tizenöt napon belül nem kezdi meg az átadás-átvételi eljárást, vagy megkezdi, de a szerződésben meghatározott határidőben – mely legfeljebb 30 nap lehet – nem fejezi be, az ajánlattevőként szerződő fél kérésére, a teljesítésigazolást köteles kiadni.

A Kbt. szerint a fizetési határidő nem lehet hosszabb a számla ajánlattevő általi kézhezvételét követő 30 napnál (lásd még Ptk. 6:130. § (1)-(3) bekezdésében foglaltakat). A visszaélések elkerülése érdekében azt is kimondja a Ptk., hogy a számla kézhezvételének napja nem képezheti megállapodás tárgyát. Amennyiben a számla kézhezvételének időpontja nem egyértelmű vagy azt ajánlatkérő a teljesítést megelőzően nyújtja be, a fizetési határidő nem haladhatja meg a szerződésben meghatározott módon és tartalommal történő teljesítés napját követő 30 napot.

A megállapított kifizetési határidők csak akkor hosszabbíthatók meg (maximum 60 napra), ha a szerződésben halasztott teljesítésében állapodtak meg, de ebben az esetben is csak akkor, ha az tényszerűen indokolt. A törvényalkotó célja ezzel annak megakadályozása volt, hogy a kisebb vállalkozások számukra nagy terhet jelentő, aránytalanul hosszú kifizetési határidő vállalására kényszerüljenek. Nincs lehetőség az új Kbt. alapján arra sem, hogy a törvényben foglaltaknál az ajánlattevő vállaljon hosszabb határidőt nagyobb értékelési pontszám érdekében – amennyiben tehát a fizetési határidőt értékelési szempontként kívánja ajánlattevő szerepeltetni, maximum vállalható és értékelhető mennyiségként fel kell tüntetnie a 60 napot.

Építési beruházások esetén az építési beruházások, valamint az építési beruházásokhoz kapcsolódó tervezői és mérnöki szolgáltatások közbeszerzésének részletes szabályairól szóló 322/2015. (X. 30.) Korm. rendelet sajátos szabályokat állapíthat meg.

A hivatkozott kormányrendelet 32/A. §-ának (1) bekezdése értelmében az ajánlatkérőként szerződő fél, valamint – európai uniós támogatás esetén szállítói kifizetés során – a kifizetésre köteles szervezet, ha az ajánlattevőként szerződő fél a teljesítéshez alvállalkozót vesz igénybe, a Ptk. 6:130. § (1)-(2) bekezdésétől eltérően a következő szabályok szerint köteles az ellenszolgáltatást teljesíteni:

1. Az ajánlattevőként szerződő felek (ha közös ajánlat volt) legkésőbb a teljesítés elismerésének időpontjáig kötelesek nyilatkozatot tenni az ajánlatkérőnek, hogy közülük melyik mekkora összegre jogosult az ellenszolgáltatásból.
2. Az összes ajánlattevőként szerződő fél legkésőbb a teljesítés elismerésének időpontjáig nyilatkozik, hogy az általa a teljesítésbe bevont alvállalkozók egyenként mekkora összegre

jogosultak az ellenértékből. Az ajánlattevő(k) ezzel egyidejűleg felhívja('k) az alvállalkozókat, hogy a teljesítés elismerését követően állítsák ki számláikat.

3. Az ajánlattevőként szerződő fél/felek mindegyike akképpen állítja ki a számláját a teljesítést követően, hogy abban külön szerepel az ajánlattevő, és külön az alvállalkozó(k) teljesítésének értéke.
4. Az ajánlatkérő az alvállalkozói teljesítés ellenértékét a számla kézhezvételét követő 15 – vagy részben, vagy egészben európai uniós támogatásból megvalósított közbeszerzés esetén 30 – napon belül utalja át minden egyes ajánlattevőnek.
5. Az ajánlattevőként szerződő fél haladéktalanul kiegyenlíti az alvállalkozók számláit vagy az alvállalkozóval kötött szerződésben foglaltak szerint az alvállalkozói díj egy részét – figyelemmel a kormányrendelet 32/B. §-ában foglaltakra is – visszatartja.
6. Az ajánlattevőként szerződő felek átadják az alvállalkozók felé történt átutalások igazolásainak másolatait vagy az alvállalkozó köztartozást mutató együttes adóigazolásának másolatát az ajánlatkérőként szerződő félnek (annak érdekében, hogy az ajánlatkérőként szerződő fél megállapíthassa, hogy az ajánlattevőként szerződő fél jogszerűen nem fizette ki a teljes összeget az alvállalkozónak).
7. Az ajánlattevőként szerződő felek által benyújtott számlában megjelölt, fővállalkozói teljesítés ellenértékét az ajánlatkérőként szerződő fél – európai uniós támogatás esetén szállítói kifizetés során a kifizetésre köteles szervezet – tizenöt napon belül átutalja az ajánlattevőként szerződő feleknek.
8. Ha az ajánlattevő annak ellenére utalta át az alvállalkozónak a számlája ellenértékét, hogy az a kormányrendelet 32/B. §-ában foglaltakba ütközik, akkor az ajánlatkérő az ajánlattevői teljesítés összegéből ezt az összeget nem utalja át az ajánlattevőnek, hanem azt őrzi mindaddig, amíg a jogszerű kifizetés feltételei fenn nem állnak. És mindez igaz fordítva is: az ajánlatkérő mindaddig őrzi azt az összeget, amit a vállalkozó nem utalt át az alvállalkozónak, amíg a jogszerű kifizetés feltételei nem állnak fenn.

A felek az ellenszolgáltatás részletekben történő teljesítésében is megállapodhatnak, feltéve, hogy a szerződés jellege miatt ez tényszerűen indokolt. Ebben az esetben minden részletre alkalmazni kell a törvényben vagy kormányrendeletben a kifizetésre előírt szabályokat.

Halasztott fizetésben csak az ajánlattevői részre vonatkozóan lehet megállapodni, és ott is maximum 60 napig terjedő időszakra a Ptk. rendelkezéseire tekintettel.

A Kbt. 135. § (7) bekezdésében foglalt, az előlegre vonatkozó speciális szabályok egyrészt a KKV-k elindulását segítik a közbeszerzési eljárásokban. Ha ugyanis a közbeszerzés tárgya építési beruházás és a szerződés teljesítésének időtartama a két hónapot meghaladja, az ajánlattevő a szerződésben foglalt – tartalékkeret és általános forgalmi adó nélkül számított – ellenszolgáltatás 5%-ának megfelelő összeg, de legfeljebb 75 millió forint előlegként történő kifizetését kérheti. Az előleg fizetését e kötelezően biztosítandó mértékben az ajánlatkérő nem teheti függővé a szerződő fél részéről biztosíték nyújtásától.

Az előleget (vagy annak első részletét) a munkaterület átadásától számított 15 napon belül ki kell fizetni. Az előleg kifizetését az ajánlattevő kérheti, az itt rögzített mérték tehát kizárólag azt rögzíti, hogy mekkora az az összeg, amelyre az ajánlattevő a törvény erejénél fogva jogosult. Természetesen ez nem akadályozza annak, hogy nagyobb beruházásoknál az ajánlatkérő, amennyiben tud, nagyobb előleget adjon a teljesítés megkezdésekor, illetve a felek nem építési beruházás tárgyú szerződésekben is megállapodhatnak előlegről.

Az előleg visszafizetésének biztosítására ajánlatkérő előleg-visszafizetési biztosítékot írhat elő. A biztosíték mértéke lehet kisebb, mint a biztosíték összege, támogatásból megvalósuló

közbeszerzések esetén pedig 10% előleg mértékéig biztosíték nem írható elő, csak az előlötti összegre vonatkozóan kérhető.

A Kbt. szerint a teljesítésigazolásra, valamint a kifizetésre és előlegre vonatkozó szabályok a szerződésnek akkor is részei, ha a felek erről nem vagy eltérően állapodtak meg.

Ajánlatkérő a közbeszerzési eljárás eredményeképpen megkötött szerződésen alapuló ellenszolgáltatásból eredő tartozásával szemben csak a jogosult által elismert, egynemű és lejárt követelését számíthatja be. Az ajánlatkérő a vállalkozó által el nem ismert kötbérvetelése alapján nem jogosult az ellenszolgáltatást visszatartani.

A Nemzeti Közszolgálati Egyetem kiadványa.

